

-

ปีที่ 9 ฉบับที่ 34 มกราคม - มีนาคม 2550 ISSN 1513-105X

...ตลอดระยะเวลา 132 ปีที่ผ่านมา กระทรวง
การต่างประเทศได้ดำเนินงาน โดยยึดมั่นในจุดยืนที่จะรักษา
ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศและประชาชน ส่งเสริม
ความกินดีอยู่ดีของประชาชน รวมทั้งปกป้องรักษาอธิปไตย
และเอกราชของชาติ ตลอดจนศักดิ์ศรีของประเทศไทยให้
คงอยู่สืบต่อไป ในโอกาสนี้ กระผมขอเชิญชวนให้พี่น้องทุก
ท่านติดตามงานด้านการต่างประเทศอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้
ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะกับกระทรวงการต่างประเทศได้
ตลอดเวลา เพื่อเราจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานของเรา ให้
ตอบสนองต่อความต้องการของท่านและผลประโยชน์แห่งชาติ
ให้มากยิ่งขึ้น...

คัดตัดตอนจากคำปราศรัยของนายนิത്യ พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนากระทรวง
การต่างประเทศ วันที่ 14 เมษายน 2550 สำหรับออกอากาศทางสถานี
วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

หนังสือ “วิทยุสารณรมย์” ISSN 1513-105X รายสามเดือน
ปีที่ 9 ฉบับที่ 34 : มกราคม - มีนาคม 2550

ที่ปรึกษา :

ธฤต จรุงวัฒน์ กิตติ เวสินนท์ เกียรติคุณชาติประเสริฐ
พิริยะ เข้มพล จรัล ปลั่งตระกูล

นายสถานีวิทยุสารณรมย์ : นฤมิตร หิณชิระนันท์

คณะผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุสารณรมย์ : อุไรวรรณ คูหะเปรมะ
กิตติศักดิ์ กล่อมจิตต์ วสุ แสงสิงแก้ว ทักษณก ฤทธาคนี พรูโม อรวีณ์ ศุภวาทีน

เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง : บัญชา วิโกศรี ลัมฤทธิ์ ถัสสิริโชติ

เจ้าหน้าที่ปรับปรุงเว็บไซต์ : จิตติรัตน์ ธรรมสิทธิชัย

บรรณาธิการอาวุโส : ประภัสสร เสวิกุล

บรรณาธิการ : ศรีสุรัตน์ สุขวโรดม

ฝ่ายการเงินและสมาชิกสัมพันธ์ : วรากร วรรณประสิทธิ์ ธิติรัตน์ พงศ์ไชยยง

คอมพิวเตอร์ : วลทนี พานิชกุล

รูปเล่ม : ปราณ

พิมพ์ที่ : ภาพพิมพ์ โทร. 0-2433-8586

สถานีวิทยุสารณรมย์ กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท กทม. 10400

โทรศัพท์ 0-2643-5094 โทรสาร 0-2643-5093 E-mail : radio__saranrom@mfa.go.th

ฟังวิทยุออนไลน์ ที่ www.mfa.go.th/radio__saranrom

หนังสือวิทยุสารณรมย์ออนไลน์ที่ www.mfa.go.th/saranrom__journal

● สารบัญ

คำปราศรัย	1
ถ้อยแถลง / นฤมิตร หิณชิระนันท์	4
คำปราศรัยของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	7
คติธรรม / วิถีแห่งความรู้แจ้ง โดยพระปราโมช ปาโมชโช	11
การต่างประเทศของไทย จากอดีตถึงปัจจุบัน / ศรีสวัสดิ์ สุขวโรดม	14
ภาพชุด / การต่างประเทศของไทย	33
รู้จักกระทรวงการต่างประเทศ / ศรีสวัสดิ์ สุขวโรดม	41
บทกวีไร้ชื่อ . . . คนที่รู้จักตนเอง / ปาริชาติ รักตะบุตร	69
การเมืองในประเทศ / อำนาจอธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูด / พลเรือเอก ถนอม เจริญลาม	70
มารู้จักผู้ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี 2549 / ศรีสวัสดิ์ สุขวโรดม	91
สังคมวัฒนธรรม / ผลงานวิจัยตลาดอาหารฮาลาลไทยในโมร็อกโก / ร้อยโทอัศรสิทธิ์ อมาตยกุล	97
บทกวีไร้ชื่อ . . . แต่ละวันที่ผ่านไป / ปาริชาติ รักตะบุตร	109
โมร็อกโก : ดินแดนแห่งศิลปะและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ตอน 2 / สุภาศิริ อมาตยกุล	110
สมเด็จพระมหาสมณเจ้าและสมเด็จพระสังฆราชเจ้า / ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์ . . .	136
บทกวีไร้ชื่อ . . . ชีวิตคือกระจกเงา / ปาริชาติ รักตะบุตร	149
การสร้างเสน่ห์และความประทับใจ...อย่างไรที่คุณเลือก ? / พ.ดุสิต	150
เพื่อชีวิตที่สดใส / วณิดา คุตตวัส	159
สุขภาพ : จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคไต / น.พ.สุพัฒน์ วาณิชยการ	166
My Dream . . . คือความใฝ่ฝันของฉัน	174
บทกวีไร้ชื่อ . . . ใจเรานั้นก็เท่านั้น / ปาริชาติ รักตะบุตร	181
เรื่องน่ารู้ : วันสำคัญของศาสนาต่างๆ ในช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน 2550 . .	182
คุณรู้หรือไม่ / ศรีสวัสดิ์ สุขวโรดม	187
จดหมายถึงนายสถานี	190
ข้อความประชาสัมพันธ์	195

ถ้อยแถลง

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ที่รักทุกท่าน

ในวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๐ ที่จะมาถึงนี้ นับเป็นวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศครบรอบ ๑๓๒ ปี หรือหากเทียบกับชีวิตคน ซึ่งมีระยะเวลารอบละ ๑๒ ปี ก็จะเป็น ๑๑ รอบ ซึ่งกระทรวงฯ ของเรา นับว่าเป็นกระทรวงแรกๆ ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๑๘

ในปีนั้นเช่นเดียวกัน สถานีวิทยุสราญรมย์ก็มีอายุครบ ๙ ปีเต็ม นับตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๑ ที่ได้เปลี่ยนชื่อมาจากสถานีวิทยุเอเชียเสรี จึงอยากขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย ที่ได้ให้ความสนใจติดตามรายการของเราตลอดมา

สำหรับสถานการณ์บ้านเมืองในช่วงนี้ กำลังมีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นมากมาย

ไม่ว่าจะเป็น การประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียน - สหภาพยุโรป ครั้งที่ ๑๖ (16th ASEAN-EU Ministerial Meeting: AEMM) ที่ได้สิ้นสุดไปแล้ว ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ มีนาคม ณ เมืองนูเรมเบิร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีประเด็นหลักเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนในหลายสาขา อาทิ ความร่วมมือด้านการพัฒนา ด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

หรือการจะลงนามในความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับญี่ปุ่น หรือ JTEPA (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement) ในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ อันมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การเปิดเสรีและอำนวยความสะดวกให้แก่การค้าสินค้าและบริการ ส่งเสริมให้มีการค้าไร้กระดาษ (paperless trading) รวมถึงส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน โดยนอกจากการลงนามในร่างความตกลงฯ แล้ว ไทยกับญี่ปุ่นได้ตกลงให้มีการลงนามในเอกสารเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือใน ๗ เรื่อง ด้วย อาทิ ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนครัวไทยสู่โลก ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมด้านการเกษตร สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

นอกจากนี้ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากเนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่กำหนดจะแล้วเสร็จร่างแรกในวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐ นี้ ก็กำลังเป็นที่ถกเถียงกันในวงกว้างในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบัญญัติให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ การกำหนดให้การทำรัฐประหารเป็นเรื่องสอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญ และอื่นๆ ยังผลให้อุณหภูมิทางการเมือง กำลังร้อนระอุยิ่งนัก

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงฯ หนังสือฉบับนี้ จึงจะกล่าวถึง คำปราศรัยของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ การต่างประเทศของไทย ความเป็นมาของกระทรวงฯ จากนั้น จะช่วยให้ท่านได้ผ่อนคลายจากความตึงเครียดทางการเมือง โดยนำท่านท่องเที่ยวไปในมอริอโก ดินแดนแห่งศิลปะและวัฒนธรรมอันหลากหลาย และเชิญพบกับสาระและเกร็ดความรู้อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านสุขภาพ ศาสนา สุภาพชน และคติธรรมต่างๆ เราหวังว่าเนื้อหาในหนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านที่รักบ้างไม่มากก็น้อย

“...ทุกคนมีชีวิตที่มีได้ราบรื่นเสมอไป ไม่มีสุขตลอดชีวิต ไม่มีทุกข์ตลอดชีวิต ไม่พบแต่สิ่งที่ดีงามตลอดชีวิต ไม่พบแต่สิ่งชั่วร้ายตลอดชีวิต แต่ทุกคนพบอะไร ทั้งดีและร้าย หนักบ้างเบาบ้าง โดยที่บางทีก็ไม่ใช่ที่เข้าใจได้ว่าทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น...”¹ นั่นก็เนื่องเพราะทุกสิ่งในโลกนี้ย่อมเป็นอนิจจัง คือ ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่จีรังยั่งยืน คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลง คือ มีเกิด ทรงอยู่ และดับไป เป็นธรรมดา ชีวิตของคนเราก็หาได้อยู่นอกเหนือกฎข้อนี้ไม่ หลังจากได้อารัมภบทในช่วงต้นเกี่ยวกับวันเกิดของกระทรวงฯ และวันเกิดของสถานีฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องของการเกิดไปเรียบร้อยแล้ว ก็มาถึงการดับไป นั่นก็คือ การดำรงตำแหน่งนายสถานีวิทยุสราญรมย์ของกระผมเองได้ครบวาระและได้มาถึงจุดสิ้นสุด ณ ที่นี้แล้ว

ผมจึงอยากถือโอกาสนี้กล่าวอำลาท่านผู้ฟังวิทยุสราญรมย์และท่านผู้อ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนงานของสถานีฯ เราตลอดมา และขอฝากฝังนายสถานีคนใหม่ คือ คุณชยพันธ์ บำรุงพงศ์ ซึ่งจะเข้ามาทำหน้าที่นายสถานีวิทยุสราญรมย์ต่อจากผมตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนเมษายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ให้ได้รับการสนับสนุนจากท่านทั้งหลายเช่นเดียวกับที่ผมได้รับอย่างดียิ่งมาตลอดระยะเวลา ๔ ปี ที่ผ่านมา ทั้งนี้ ผมจะไปดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานหนังสือเดินทางที่จังหวัดเชียงใหม่ (ที่ตั้งอยู่ในศาลากลาง ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐) โทรศัพท์ (๐๕๓) ๘๙๑-๕๓๓ โทรสาร (๐๕๓) ๘๙๑-๕๓๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ครับ ขอขอบคุณมากครับ

ด้วยความปรารถนาดี

(นายณณมิตร หิณชิระนันท์)

นายสถานีวิทยุสราญรมย์

¹ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก, “ชีวิตนี้น้อยนัก”, โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, น. ๒๑-๒๒

คำปราศรัยของนายนิติย์ พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ครบรอบ 132 ปี
วันที่ 14 เมษายน 2550

พี่น้องประชาชนที่รักทุกท่าน

วันนี้ 14 เมษายน ตรงกับวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ครบ 132 ปี
กระผม นายนิติย์ พิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ขอเรียนให้พี่น้อง
ประชาชนได้รับทราบงานสำคัญบางประการของกระทรวงการต่างประเทศที่ได้ดำเนินการมาและที่
จะทำต่อไป ดังนี้

ในประการแรก กระทรวงการต่างประเทศได้ปรับปรุงประสิทธิภาพและความสะดวก
รวดเร็วในการให้บริการด้านกงสุลแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกหนังสือเดินทาง และ
การจัดโครงการกงสุลสัญจร เพื่อให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ห่างไกล โดยในปีนี้มีแผนที่จะ
จัดโครงการให้ได้ 33 ครั้งในทุกภาคของประเทศ รวมทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ ล่าสุด ได้ลงไป
จังหวัดปัตตานีและสงขลาซึ่งพี่น้องประชาชนมาใช้บริการรวมแล้วเกือบ 10,000 คน รวมบรรดา
ท่านที่กำลังจะไปร่วมพิธีฮัจญ์ด้วย นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศยังได้ติดตามดูแลสวัสดิ
ภาพและความเป็นอยู่ของพี่น้องคนไทยในต่างประเทศในเกือบ 100 แห่งทั่วโลก โดยในช่วง 6
เดือนที่ผ่านมา ได้ให้การช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศแล้วทั้งสิ้นเกือบ 2,000
ราย

งานสำคัญประการที่สองของกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่ การสนับสนุนการ
แก้ไขปัญหาภาคใต้ของรัฐบาลอย่างเต็มที่ซึ่งต้องถือว่าเราประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซียซึ่งบัดนี้ทวีความใกล้ชิดและแน่นแฟ้นขึ้น
มาก ท่านนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศได้แลกเปลี่ยนการเยือน และล่าสุด กระผมเองได้ไป
เยือนมาเลเซียและตกลงที่จะร่วมมือกับมาเลเซียในหลายด้านที่จะสนับสนุนการแก้ไขปัญหา
ภาคใต้ นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศยังได้ดำเนินการแสวงหาพันธมิตรในประชาคม
มุสลิมระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจที่ถูกต้องในเวทีระหว่างประเทศว่าเรื่อง
ภาคใต้เป็นปัญหาภายในประเทศของไทย และรัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เน้น
ความสมานฉันท์ การส่งเสริมการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวไทยมุสลิม โดยเน้นความ

เป็นธรรมและความเป็นไทย ตลอดจนดูแลลูกหลานของเรากำลังศึกษาในประเทศมุสลิมซึ่งจะเป็นพลังของคนรุ่นใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศของเราต่อไป

ในประการที่สาม กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนบ้านบนพื้นฐานของผลประโยชน์ที่เกื้อกูลกันอันจะนำมาซึ่งความไว้วางใจระหว่างพี่น้องประชาชนในอนุภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศยังได้ผลักดันความคืบหน้าของกรอบความร่วมมือในภูมิภาคที่เรียกกันว่าความร่วมมือ 3 ลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ อีรวดี เจ้าพระยา แม่โขง ในหลายด้านอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางคมนาคม อันจะช่วยอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของพี่น้องประชาชนให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น กับยังจะช่วยเปิดทางนำประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนและอินเดียมาสู่ภูมิภาคนี้ได้ด้วย ซึ่งพี่น้องทุกท่านคงเห็นด้วยว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และมีศักยภาพที่จะเป็นจุดศูนย์กลางของการคมนาคมในเอเชียได้เป็นอย่างดี

ในประการที่สี่ กระทรวงการต่างประเทศได้ผลักดันความก้าวหน้าของอาเซียน อย่างเป็นรูปธรรม โดยปีนี้เป็นปีสำคัญ หากเปรียบเทียบกับชีวิตคนแล้ว อาเซียนกำลังก้าวเข้าสู่วัยกลางคนโดยจะมีอายุครบ 40 ปี และจะมีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเป็นครั้งแรกเพื่อเป็นธรรมนูญในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ สำหรับไทยเอง จะรับหน้าที่ประธานอาเซียนในปี 2551 และในต้นปีเดียวกัน คนไทยผู้เป็นที่ยอมรับนับถือทั้งในประเทศไทยและในระดับนานาชาติก็จะได้รับตำแหน่งเลขาธิการอาเซียน กระผมคิดว่าเป็นโอกาสดีมากที่เราจะผลักดันการรวมตัวของอาเซียนให้เป็นครอบครัวที่ใกล้ชิดกันในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ต่อไปในรูปของประชาคมซึ่งมีกฎเกณฑ์เป็นพื้นฐาน และแน่นอนว่าความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของอาเซียนดังกล่าวจะยังประโยชน์แก่พี่น้องประชาชนอย่างมาก

ในประการที่ห้า ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน กระทรวงการต่างประเทศได้เร่งดำเนินการฟื้นฟูความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ของไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการทำงานที่ผ่านมาทำให้ประเทศส่วนใหญ่เข้าใจสถานการณ์และคงความเป็นมิตรที่ดีต่อไทย คงมีเพียงบางประเทศที่อาจจะยังติดขัดด้วยกฎเกณฑ์หรือกฎหมายที่เขายึดถือ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศก็กำลังดำเนินงานอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้มิตรของเราได้เข้าใจและเห็นความจริงจิงของรัฐบาลในการนำประเทศกลับสู่กระบวนการประชาธิปไตยในกรอบเวลาอันชัดเจน สัญญาญที่ได้รับมาจนถึงวันนี้สอดคล้องว่าเรากำลังเดินไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

พี่น้องประชาชนที่รัก ตลอดระยะเวลา 132 ปีที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศ ได้ดำเนินงานโดยยึดมั่นในจุดยืนที่จะรักษาความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศและประชาชน ส่งเสริมความกินดีอยู่ดีของประชาชน รวมทั้งปกป้องรักษาอธิปไตยและเอกราชของชาติ ตลอดจน ศักดิ์ศรีของประเทศไทยให้คงอยู่สืบต่อไป ในโอกาสนี้ กระผมขอเชิญชวนให้พี่น้องทุกท่านติดตาม งานด้านการต่างประเทศอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะกับกระทรวงการ ต่างประเทศได้ตลอดเวลา เพื่อเราจะได้ปรับปรุงการดำเนินงานของเราให้ตอบสนองต่อความ ต้องการของท่านและผลประโยชน์แห่งชาติให้มากยิ่งขึ้น

ท้ายสุดนี้ ในโอกาสที่เป็นปีใหม่ของชาวไทยทุกท่าน กระผมขออาราธนาคุณพระ ศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรดคุ้มครองพี่น้องประชาชนทุกท่านให้ประสบ แต่ความสุข มีสุขภาพแข็งแรง เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต มีสรวพกำลัง ทั้ง กาย ใจ และสติปัญญา ที่จะช่วยกันพัฒนาประเทศของเราให้เจริญก้าวหน้าและมีความอยู่เย็นเป็น สุขตลอดไป

ขอขอบคุณและสวัสดิ์ครับ

วิถีแห่งความรู้แจ้ง

๑. **สิ่งใดคือจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา**

ความพ้นทุกข์สิ้นเชิง

๒. **ความทุกข์คืออะไร**

ความไม่สบายกายและความไม่สบายใจหรือทุกข์ที่เนื่องด้วยกาย และทุกข์ที่เกิดจากจิต เช่นความแก่ เจ็บ ตาย การเผชิญกับสิ่งที่ไม่ชอบ การพลัดพรากจากสิ่งที่ชอบ ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ์ (ภพ) คือทุกข์

๓. **ความทุกข์เกิดจากอะไร**

ตัณหาซึ่งมีที่มาจากความไม่เข้าใจความเป็นจริงของธรรมชาติ (อวิชชา)

๔. **ทางแห่งความดับทุกข์**

มรรคมรรค ๘ หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา ย่อลงเป็นการเจริญสติซึ่งเป็นเครื่องมือเฝ้าสังเกตการณ์จนเข้าใจความเป็นจริงของธรรมชาติ เมื่อเห็นตามความเป็นจริงย่อมเบื่อหน่าย คลายกำหนดแล้วหลุดพ้น และย่อมรู้ว่าหลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์แล้ว

๕. **การเจริญสติคืออะไร**

คือการระลึกรู้ถึงสภาวะธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง

๖. **การระลึกรู้ทำอะไร**

แทบทุกคนระลึกรู้ได้อยู่แล้วตามธรรมชาติ แคล้วไปตามธรรมชาติโดยไม่เต็มเต็ง สิ่งใดลงไปในการรู้ นั้น ก็รู้สภาวะธรรมได้ สภาวะธรรมรู้ยิ่งกว่าที่คิดไว้มากนัก

๗. **สภาวะธรรมคืออะไร**

คือรูปธรรมและนามธรรมอันเป็นปรมัตถธรรมที่ประกอบกันขึ้นเป็นร่างกายจิตใจ อันเป็นที่ตั้งแห่งกองทุกข์นี้ ไม่ใช่สิ่งที่เป็นความคิดฝันหรือจินตนาการเอาเอง

๘. **ที่กำลังปรากฏหมายถึงอะไร**

หมายถึงสภาวะธรรมที่ปรากฏเป็นอารมณ์ปัจจุบันในขณะจิตต่อหน้านี้ ผู้ปฏิบัติต้องไม่ห่วงอาลัยถึงสภาวะธรรมในอดีต และไม่กังวลถึงสภาวะธรรมในอนาคต

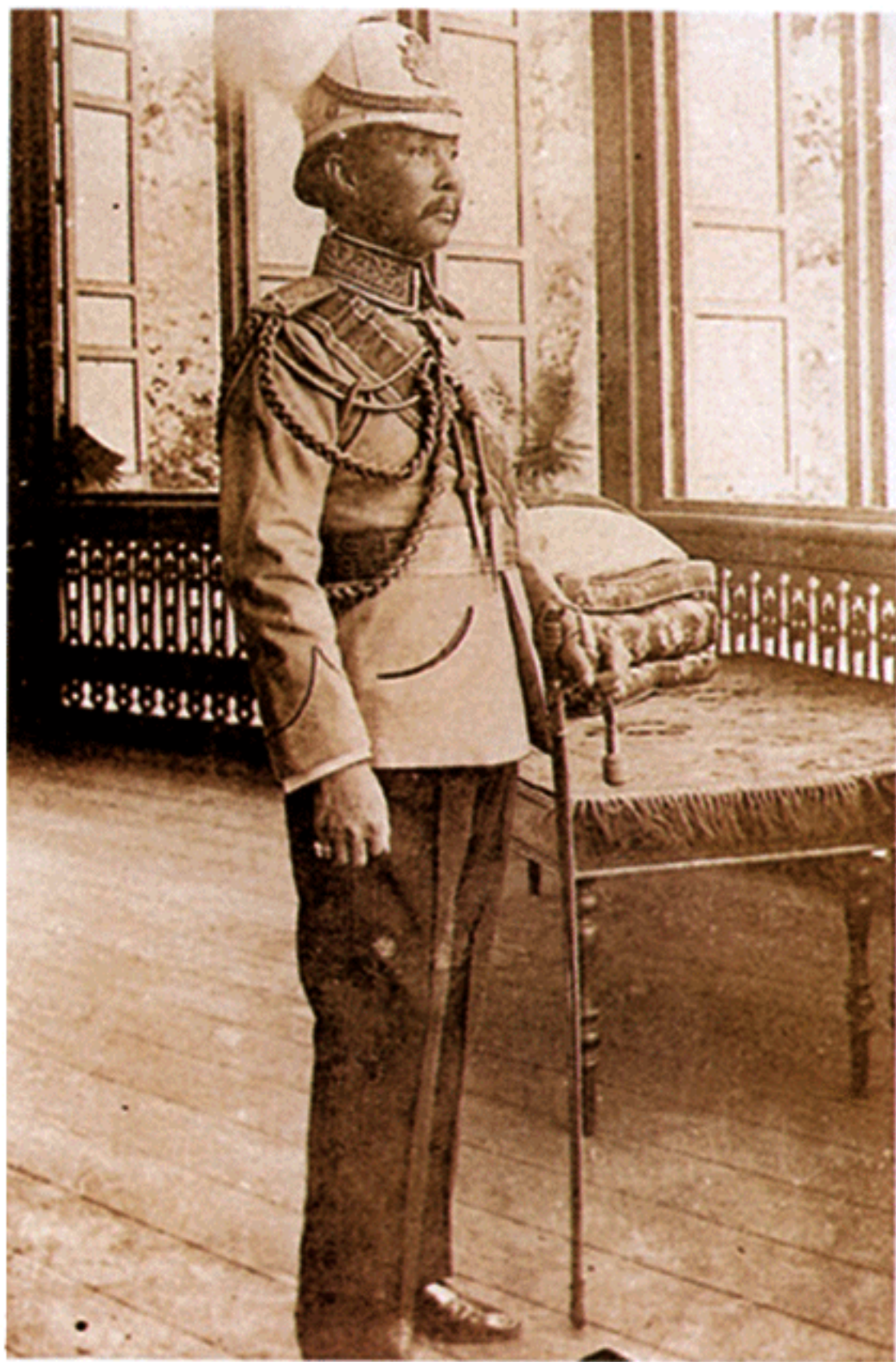
๙. **ตามความเป็นจริงหมายถึงอะไร**

หมายถึงรู้สภาวะตรงตามที่เป็น และไม่เข้าไปแทรกแซงสภาวะเหล่านั้นด้วย ความอยาก(ตัณหา) และความเห็นผิด (ทิฏฐิ)

๑๐. **ระลึกได้แล้วได้อย่างไร**

๑. ได้ความอยู่เป็นสุขในปัจจุบันของจิตผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
๒. ได้ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป
๓. ได้ความสมบูรณ์แห่งศีล
๔. ได้ความตั้งมั่นของจิตหรือสัมมาสมาธิ
๕. ได้สัมมาทิฏฐิ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจธรรมชาติ
๖. ได้ความเบาบางจางคลายจากความยึดถือทั้งหลาย
- และ ๗. ได้ความหลุดพ้นและความรู้เกี่ยวกับความหลุดพ้น

จาก หนังสือ “วิถีแห่งความรู้แจ้ง” ของพระปราโมทย์ ปาโมชโช กรกฎาคม ๒๕๔๕

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
เมื่อ พ.ศ. 2418

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องมหาพิชัยยุทธ์ในพระราชพิธี
ทรงประกาศสงครามเยอรมัน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงฉายกับสมเด็จพระยาเทวะวงศัวโรปกการ
เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ (ซ้าย) สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดี
กระทรวงมหาดไทย (ขวา)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม เปิดการประชุมซีอาได้ ณ กรุงเทพฯ
ระหว่างวันที่ 23 - 28 กุมภาพันธ์ 2498

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ ราชทูตไทยประจำยุโรปคนแรก

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เดินทางไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
เมื่อ พ.ศ. 2518

พระราชวังสุพรรณภูมิที่ได้รับพระราชทานยืมเป็นศาลาว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

อาคารที่ทำการปัจจุบันที่ถนนศรีอยุธยาในตอมกลางคืน

เสนาบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

1. เจ้าพระยาภาณุวงศ์ มหาโกษาธิบดี
พ.ศ. 2418-2428

2. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ
12 มิถุนายน 2428-24 มิถุนายน 2466

3. พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการ
1 เมษายน 2467-9 มิถุนายน 2475

4. นายศรีวิสาร สุนตระกุล
(พระยาศรีวิสารวาจา)
29 มิถุนายน 2475-24 มิถุนายน 2476

5. นายต่อม บุนนาค (พระยาอภิบาลราชไมตรี)
1 กันยายน 2476-22 กันยายน 2477

6. นายพลโทพจน์ พหลโยธิน
(พระยาพหลพลพยุหเสนา)
22 กันยายน 2477-1 สิงหาคม 2478

7. นายศรีเสนา สมบัติศิริ (พระยาศรีเสนา)
1 สิงหาคม 2478-12 กุมภาพันธ์ 2479

8. นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม)
12 กุมภาพันธ์ 2479-21 ธันวาคม 2481

9. นายจิตร ฦ สงขลา
(เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ)
20 ธันวาคม 2481-14 กรกฎาคม 2482

10. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
14 กรกฎาคม 2482-22 สิงหาคม 2484
และ 15 ธันวาคม 2484-19 มิถุนายน 2485

11. นายดิเรก ชัยนาม
22 สิงหาคม 2484-14 ธันวาคม 2484

12. นายวิจิตร วิจิตรวาทการ
19 มิถุนายน 2485-18 ตุลาคม 2486

13. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช
2 กุมภาพันธ์ 2489-24 มีนาคม 2489

14. พลเรือตรีถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์
(หลวงอารังนาวาสวัสดิ์)
6 กุมภาพันธ์ 2490-31 พฤษภาคม 2490

15. นายอรรถกิจ พนมยงค์
(หลวงอรรถกิจติกำจร)
31 พฤษภาคม 2490-11 พฤศจิกายน 2490

16. พลตรี ม.จ. ปรีดิเทพย์พงษ์ เทวกุล
15 เมษายน 2491-29 มิถุนายน 2492

17. นายพจน์ สารสิน
13 ตุลาคม 2492-1 มีนาคม 2493

18. นายวรการบัญชา (บุญเกิด สู้ตันตานนท์)
1 มีนาคม 2493-8 ธันวาคม 2494
และ 8 ธันวาคม 2494-28 มีนาคม 2495

19. พระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์
28 มีนาคม 2495-23 เมษายน 2500
และ 1 มกราคม 2501-20 ตุลาคม 2501

20. นายถนัด คอมันตร์
10 กุมภาพันธ์ 2502-17 พฤศจิกายน 2514

21. จอมพลถนอม กิตติขจร
19 ธันวาคม 2515-14 ตุลาคม 2516

22. นายจรูญพันธ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา
17 พฤศจิกายน 2514-18 ธันวาคม 2515
และ 16 ตุลาคม 2516-21 กุมภาพันธ์ 2518

23. พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ
17 มีนาคม 2518-21 เมษายน 2519

24. นายพิชัย รัตตกุล
21 เมษายน 2519-6 ตุลาคม 2519

25. นายอุปดิษฐ์ ปาจริยางกูร
22 ตุลาคม 2519-11 กุมภาพันธ์ 2523

26. พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา
11 กุมภาพันธ์ 2523-26 สิงหาคม 2533

27. นายสุปิน ปิ่นขยัน
26 สิงหาคม 2533-14 ธันวาคม 2533

28. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์
14 ธันวาคม 2533-23 กุมภาพันธ์ 2534

29. นายอาสา สารสิน
6 มีนาคม 2534-21 เมษายน 2535
และ 16 มิถุนายน 2535-1 ตุลาคม 2535

30. นายปองพล อดิเรกสาร
22 เมษายน 2535-15 มิถุนายน 2535

31. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ
2 ตุลาคม 2535-25 ตุลาคม 2537

32. พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
25 ตุลาคม 2537-10 กุมภาพันธ์ 2538

33. นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์
16 กุมภาพันธ์ 2538-19 พฤษภาคม 2538

34. ม.ร.ว. เกษมสโมสร เกษมศรี
20 พฤษภาคม 2538-27 พฤษภาคม 2539

35. นายอำนวย วีรวรรณ
28 พฤษภาคม 2538-14 สิงหาคม 2539

36. นายประจวบ ไชยสาส์น
29 พฤศจิกายน 2539-24 ตุลาคม 2540

37. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ
14 พฤศจิกายน 2540-17 กุมภาพันธ์ 2544

38. นายสุเกียรติ์ เสถียรไทย
17 กุมภาพันธ์ 2544-10 มีนาคม 2548

39. นายกันตธีร์ ศุภมงคล
11 มีนาคม 2548-18 กันยายน 2549

40. นายนิตย์ พิบูลสงคราม
8 ตุลาคม 2549-ปัจจุบัน

รู้จักกระทรวงการต่างประเทศ

ศรีสุรัตน์ สุขวโรดม

พร้อมกับวิวัฒนาการด้านการต่างประเทศของไทย งานด้านการติดต่อกับต่างประเทศได้พัฒนามาเป็นลำดับ จนถึงรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411-2453) นอกจากทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีประกาศพระราชบัญญัติตั้งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติขึ้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2418 แยกราชการด้านการคลังออกต่างหากจากด้านการต่างประเทศ และถือกันว่าวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2418 เป็นวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศแล้ว ในส่วนของเนื้องานราชการ ก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและจัดระบบงานภายในให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยยังคงมีเจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดีเป็นเสนาบดีของทั้งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติและกระทรวงการต่างประเทศ (ช่วงปี พ.ศ. 2414-พ.ศ. 2424) และข้าราชการของทั้งสองกระทรวงก็ยังคงทำงานร่วมกันอยู่ที่บ้านเสนาบดี

งานราชการในช่วงนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการแต่งตั้งทูตและรายงานการปฏิบัติราชการของสถานทูต ต่อมา เมื่อเจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดีได้กราบบังคมทูลลาออกจากราชการด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการเข้ารับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ (ช่วงปี พ.ศ. 2428-พ.ศ. 2466) จึงได้แบ่งส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศออกเป็น 5 กอง ได้แก่ กองเสนาบดี กองบัญชี กองเก็บ กองทูต และกองกงสุล นอกจากนี้ ได้แยกสถานที่ของกระทรวงออกจากบ้านหรือวังของเสนาบดี รวมทั้งกำหนดเวลาทำงานและการอยู่เวรของข้าราชการ ตราบจนถึงปัจจุบัน โครงสร้างของกระทรวงการต่างประเทศได้แบ่งออกเป็นกรมกองต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าเดิมมาก

ตราบัวแก้ว สัญลักษณ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

ตั้งแต่มีการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ได้ใช้ตราบัวแก้วเป็นตราประจำกระทรวงมาโดยตลอด โดยในช่วงแรกนั้น มีตราที่เสนาบดีกระทรวงใช้ในราชการของกระทรวงฯ 3 ตรา ได้แก่ ตราบัวแก้วใหญ่ ตราบัวแก้วน้อย และตราบัวผัน รวมทั้งตราที่ใช้โดยเจ้าหน้าที่ตำแหน่งรองลงมา เช่น ตราบัวบาน ตราบัวแย้ม ตลาปลัดบัญชี ตราเหล่านี้ได้เลิกใช้ไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 โดยใช้ตราครุฑเป็นตราราชการของกระทรวงการต่างประเทศแทน อย่างไรก็ตาม ตราบัวแก้วก็ยังเป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ของกระทรวงการต่างประเทศอยู่จนถึงทุกวันนี้ รวมทั้งเป็น

เครื่องหมายของสโมสรสราญรมย์ของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศด้วย ในที่นี้ จึงจะขอ
บอกแต่เพียงลักษณะของตราบัวแก้วใหญ่ไว้พอสังเขป

ลักษณะของตราบัวแก้วใหญ่ เป็นรูปวงกลมเส้นรอบนอก 2 เส้น ถัดไปด้านในเป็น
รูปลายกลีบบัวซ้อน 2 ชั้น แล้วถึงเส้นลายลวดเป็นวงใน 3 เส้น เส้นในสุดประดับด้วยสายเปลว
เป็นเกสรบัว ตรงกลางมีภาพเทพยดาประทับขัดสมาธิบนแท่นลายกลีบบัว พระหัตถ์ขวาทรงอาวุธ
เรียกว่า “วัชร” แลว่าแก้ว พระหัตถ์ซ้ายทรงดอกบัว ตรานี้ใช้ประทับลงในเอกสารตราซึ่งดำเนิน
กระแสพระบรมราชโองการ อนึ่ง สำหรับภาพเทพยดาตรงกลางนั้น มีผู้เคยตั้งข้อสันนิษฐานว่าอาจ
เป็นเทวโพิสัตว์หรือพระโพิสัตว์ปัทมปาณี ซึ่งเป็นดวงตราประจำของเชื้อวงศ์ศรีธรรมราชที่ได้รับ
พระบรมราชูปถัมภ์ในราชสำนักกรุงศรีอยุธยา

นอกจากบัวแก้วจะเป็นสัญลักษณ์ประจำกระทรวงการต่างประเทศแล้ว บัวยังมี
ลักษณะอันโดดเด่นบางประการที่ได้กลายมาเป็นเครื่องเตือนใจให้กับข้าราชการกระทรวงนี้อีกด้วย
ลักษณะเด่นของบัวที่ว่านี้มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ

1. เมื่อเทียบกับดอกไม้หลายชนิดที่ชอบรับน้ำค้างชมแสงจันทร์แต่กลัวแดด
แล้ว บัวกลับเป็นดอกไม้ที่ชอบแสงแดดมากกว่าแสงจันทร์ จะบานในเวลากลางวันและปิดกลีบใน
เวลากลางคืน เป็นดอกไม้ที่สู้แดด แดดยิ่งกล้า บัวยิ่งบาน แดดยิ่งแผดเผา บัวยิ่งงาม นับเป็น
ลักษณะที่พึงใจในการต่อสู้กับอุปสรรคความยากลำบากอยู่เสมอ
2. บัวเป็นไม้ที่เกิดในน้ำชุ่มหรือในพื้นที่เป็นเลนเป็นตม ไม่ได้เกิดในน้ำที่
สะอาดไหลรินอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ถึงกระนั้น เวลาเรามองที่สระบัว จะเห็นแต่น้ำขุ่นบนที่ใส
สะอาด ส่วนน้ำชุ่มก็จะอยู่แต่ข้างล่าง ตรงกับภาษิตที่ว่า “น้ำชุ่มไว้ข้างใน น้ำใสอยู่ข้างนอก”
3. พืชผักเกือบทุกชนิดที่เกิดในน้ำ ล้วนมีรากที่ลอยน้ำ ไม่ได้หยั่งถึงดินที่อยู่
ใต้น้ำ แต่บัวกลับตรงกันข้าม แม้ออกและใบบัวอยู่สูงพ้นน้ำ แต่มารากของบัวยังลงถึงดิน ไม่ว่าน้ำจะ
ลึกเพียงไรก็ตาม ก้านบัวจะยาวหยั่งตลอดความลึกของน้ำเสมอ หากเปรียบกับคนแล้ว ย่อม
หมายถึงคนที่สามารถหยั่งรู้ต้นลึกลับบางอย่างลึกซึ้งในคนที่มิปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังคำโคลงโบราณ
ที่ว่า

“อุบลบอกลึกต้น	วารี
โศคนลาดจัดวาที	ตอบได้
จิตตรงคร่ำยดี	ดูยาก นึกนอ
คนที่ปากโวโอ้	มักพลั้งพลันเซ็น”

อาจด้วยลักษณะอันโดดเด่นของบัวข้างต้น ผู้หลักผู้ใหญ่ในอดีตของกระทรวงการ
ต่างประเทศจึงได้นำมาถ่ายทอดสู่ข้าราชการรุ่นต่อมา เพื่อให้เป็นแนวทางทั้งในการทำงานทางการทูต
และในการประพฤติปฏิบัติตน เนื่องจากงานทั้งหมดล้วนเป็นการติดต่อสัมพันธ์กับรัฐอิสระด้วยกัน โดย

ไม่มีกฎกติกาใดที่จะไปบังคับได้ นอกจากอาศัยการเจรจาโน้มน้าวด้วยเหตุด้วยผลให้เห็นคล้อยตาม จึงอาจไม่น่าแปลกใจนักที่คนกระทรวงนี้ได้รับการปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่นที่จะไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคความยากลำบาก มีทักษะของการประเมินยังรู้ต้นลึกหนาบงในคนที่ต้องปฏิสัมพันธ์ด้วย และไม่ว่าจะรู้สึกขุ่นข้องหมองใจกับคนที่ติดต่อด้วยเพียงใด ก็จะไม่แสดงออกถึงความไม่พอใจอันนั้น แต่จะต้องยิ้มสู้กับทุกสถานการณ์เสมอ และพยายาม “แก้ร้ายให้หย่อน แก้ร้อนให้เย็น” ดังที่เพลง “บัวแก้ว” ซึ่งเป็นเพลงประจำกระทรวงแห่งนี้ว่าไว้

อาคารที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศ

ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ตั้งของกระทรวงการต่างประเทศนั้น หลังจากที่ได้รับพระราชทานพระราชวังสราญรมย์ให้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2428 แล้ว ก็ได้มีการโยกย้ายอีกรวม 7 ครั้ง โดยครั้งแรก เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2430 ได้ย้ายจากพระราชวังสราญรมย์ไปที่ศาลาลูกขุนใน เพื่อจัดพระราชวังสราญรมย์เป็นสถานที่รับรองเจ้าชายญี่ปุ่นพระองค์หนึ่งที่เสด็จ มาเยือนประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อถวายพระเกียรติให้เสมอกับที่เคยจัดรับรองเจ้าชายจากชาติตะวันตกที่เสด็จ มาเยือนก่อนหน้านั้น แต่เนื่องจากศาลาลูกขุนในเพิ่งจะสร้างใหม่ ลายปูนที่เพดานยังไม่แห้งสนิทและร่วงลงมาบ่อยครั้ง อยู่ได้เพียงสามวันก็ต้องย้ายครั้งที่สอง โดยคราวนี้ไปที่โรงละครข้างพระระเบียงหลังวัดพระศรีรัตนศาสดารามหรือศาลาสหทัยสมาคมในเวลาต่อมา โดยตั้งใจเพียงยกของออกไปพักเพียงหนึ่งวัน ก่อนจะย้ายครั้งที่สามไปที่ตึกราชวัลลภ

ที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศตั้งอยู่ที่ตึกราชวัลลภถึง 13 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2443 ตัวตึกชำรุด จำเป็นต้องซ่อมแซมใหญ่ จึงต้องย้ายครั้งที่สี่ไปที่ตึกกระทรวงเกษตรธิการที่ยังว่าง อยู่ได้ประมาณ 1 ปี 5 เดือนจนเมื่อบูรณะตึกราชวัลลภแล้วเสร็จ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2444 จึงได้ย้ายครั้งที่ห้ากลับไปตึกราชวัลลภ

จนถึงปี พ.ศ. 2457 จึงมีแนวคิดที่จะให้มีอาคารที่ทำการเป็นการถาวร เนื่องจากได้ย้ายมาแล้วถึงห้าครั้งด้วยกัน กอปรกับในช่วงนั้น มีสถานที่สำหรับรับรองแขกเมืองเพิ่มขึ้น อีกทั้งกระทรวงพระคลังมหาสมบัติกำลังอยู่ในช่วงของการขยายงานซึ่งจำเป็นต้องใช้ตึกราชวัลลภ และเมื่อพิจารณาว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวังสราญรมย์เป็นอาคารที่ทำการกระทรวงแรกที่มีขึ้นในประเทศไทย เป็นความภาคภูมิใจและเป็นแบบนิยมนที่กระทรวงอื่นๆ ถือเป็นตัวอย่าง ดังนั้น ในวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2469 จึงได้ย้ายครั้งที่หกกลับมาใช้พระราชวังสราญรมย์เป็นที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศสืบเนื่องมา

จนเวลาล่วงเลยมาถึง 73 ปี จึงมีการย้ายครั้งที่เจ็ดจากพระราชวังสราญรมย์มาอาคารที่ทำการที่ถนนศรีอยุธยา โดยได้มีพิธีเปิดอาคารที่ทำการใหม่อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2542 สำหรับพระราชวังสราญรมย์นั้น มีโครงการบูรณะซ่อมแซมครั้งใหญ่เพื่อให้ “บ้าน” อันเป็นที่รักของชาวบัวแก้วทุกคนนี้เป็นพิพิธภัณฑ์ด้านการต่างประเทศของไทย ซึ่งจนถึง

ขณะนี้ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

โครงสร้างกระทรวงการต่างประเทศในปัจจุบัน

ณ ปี พ.ศ. 2550 โครงสร้างการบริหารราชการของกระทรวงการต่างประเทศส่วนที่อยู่ในประเทศประกอบด้วย 14 หน่วยงานหลัก ได้แก่

- สำนักงานรัฐมนตรี	- สำนักงานปลัดกระทรวง
- กรมพิธีการทูต	- กรมยุโรป
- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	- กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- กรมสารนิเทศ	- กรมองค์การระหว่างประเทศ
- กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้	- กรมอาเซียน
- กรมเอเชียตะวันออก	- กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
- กรมการกงสุล	- สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ระหว่างประเทศ

สำหรับในต่างประเทศ มีสำนักงานในต่างประเทศทั่วโลก รวมทั้ง 93 แห่ง แบ่งเป็นสถานเอกอัครราชทูต 67 แห่ง และสถานกงสุลใหญ่ 26 แห่ง มีข้าราชการและลูกจ้างทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 1,621 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550)

มารู้จักตำแหน่งทางการทูตและสำนักงานในต่างประเทศของไทย

สำหรับข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทย เรียกชื่อตำแหน่งตามระดับเหมือนข้าราชการของรัฐโดยทั่วไป แต่สำหรับข้าราชการที่ประจำในต่างประเทศจะมีชื่อเรียกเฉพาะ ตามประเภทของสำนักงานในต่างประเทศซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่

ในส่วนของสถานเอกอัครราชทูต (Royal Thai Embassy) ประกอบด้วยข้าราชการในตำแหน่งต่างๆ เรียงตามลำดับจากหัวหน้าสำนักงานไปถึงเจ้าหน้าที่ได้ดังนี้

เอกอัครราชทูต (ข้าราชการระดับ 10) Ambassador	เลขานุการเอก (ข้าราชการระดับ 6) First Secretary
อัครราชทูต (ข้าราชการระดับ 9) Minister	เลขานุการโท (ข้าราชการระดับ 5) Second Secretary
อัครราชทูตที่ปรึกษา (ข้าราชการระดับ 8)	เลขานุการตรี (ข้าราชการระดับ 4)

Minister Counsellor

Third Secretary

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยเลขานุการ

(ข้าราชการระดับ 7)

(ข้าราชการระดับ 3)

Counsellor

Attaché

อาคารที่ทำการของสถานเอกอัครราชทูต มักเรียกกันว่า “Chancery”

การเรียกชื่อสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศต่างๆ โดยทั่วไป เรียกว่า “สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุง...” ตามด้วยชื่อเมืองหลวงของประเทศนั้นๆ เช่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีส เป็นต้น ยกเว้นกรณีต่อไปนี้ ได้แก่ **สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์** เนื่องจากคำว่า “เวียง” เทียบเท่ากับคำว่า “กรุง” **สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์** เนื่องจากสิงคโปร์เป็นทั้งชื่อประเทศและชื่อเมืองหลวง **สถานเอกอัครราชทูต ณ คูเวต** ด้วยเหตุผลเดียวกับกรณีของสิงคโปร์ **สถานเอกอัครราชทูต ณ เม็กซิโก** ด้วยเหตุผลเดียวกับกรณีของสิงคโปร์และคูเวต และ **สถานเอกอัครราชทูต ณ บันดาร์เสรี เบกาว์วัน** ซึ่งไม่ต้องมีคำว่า “กรุง” นำหน้า เนื่องจากคำว่า “บันดาร์” แปลว่า “เมือง” (“บันดาร์” มาจากภาษาเปอร์เซีย แปลว่าท่าเรือหรือที่หลบภัย ส่วนคำว่า “เสรี เบกาว์วัน (Seri Begawan)” มาจากคำว่า “ศรีภควัน” ในภาษาสันสกฤต หมายถึงผู้ศักดิ์สิทธิ์)

สำหรับสำนักงานของไทยที่ได้หวั่น มีหัวหน้าสำนักงานเป็นข้าราชการระดับ 10 เท่ากับเอกอัครราชทูต แต่ด้วยเหตุผลของการเมืองระหว่างประเทศ จึงเรียกชื่อสำนักงานที่ได้หวั่นว่า “สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจ กรุงเทพฯ”

ส่วนตำแหน่งเอกอัครราชทูต (Ambassador) ซึ่งในภาษาพูด จะเรียกกันสั้นๆ ว่า “ทูต” นั้น หมายถึง “เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม” (Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary) คือ หัวหน้าคณะผู้แทนที่รัฐผู้ส่งแต่งตั้งไปประจำยังรัฐผู้รับ การที่พ่วงคำว่า “ผู้มีอำนาจเต็ม” (Plenipotentiary) เข้าไปกับตำแหน่งอีกคำหนึ่งเพื่อยืนยันว่า เอกอัครราชทูตมีอำนาจเต็มในการเจรจาทางการทูตในนามของรัฐผู้ส่ง เว้นแต่ในกรณีของการเจรจาและลงนามในสนธิสัญญาซึ่งก่อผลผูกพันประเทศไทย จึงต้องมีหนังสือมอบอำนาจหรือแต่งตั้งเป็นเฉพาะกรณีไป

นอกจากนี้ ยังมีตำแหน่งที่มีคำว่า “เอกอัครราชทูต” (Ambassador) พ่วงอยู่ด้วยหลายคำ อาทิ

- ตำแหน่ง Ambassador-Designate หมายถึง ว่าที่เอกอัครราชทูตประจำรัฐผู้รับซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูต แต่ยังมีได้ยื่นสาส์นตราตั้งต่อประมุขแห่งรัฐผู้รับ และกำลังอยู่ระหว่างการนัดหมายเพื่อยื่นสาส์นตราตั้ง

- ตำแหน่ง Ambassador-at-Large หมายถึง เอกอัครราชทูตซึ่งเป็นผู้แทนพิเศษของกระทรวงการต่างประเทศ ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานและกิจการเฉพาะกิจหรือเฉพาะเรื่องในต่างประเทศเป็นครั้งคราว มีสิทธิและสถานะเทียบเท่าเอกอัครราชทูต
- ตำแหน่ง Ambassador attached to the Ministry of Foreign Affairs เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูต โดยมีภารกิจดูแลกิจการภายในของกระทรวงการต่างประเทศ ตามที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
- ตำแหน่ง Resident Ambassador หมายถึง เอกอัครราชทูตของไทยที่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปประจำรัฐผู้รับ แต่ยังคงมีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศไทย และจะเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ในรัฐผู้รับเป็นครั้งคราว
- และตำแหน่ง Non-resident Ambassador ซึ่งหมายถึง เอกอัครราชทูตที่มีได้มีถิ่นพำนักอยู่ในรัฐผู้รับ

อีกประการหนึ่ง เมื่อพูดถึงตำแหน่งเอกอัครราชทูต โดยทั่วไปจะหมายถึงหัวหน้าคณะที่รัฐผู้ส่งแต่งตั้งไปประจำยังรัฐผู้รับ ดังนั้น แต่ละประเทศจึงมีหัวหน้าคณะได้ประเทศละ 1 ท่าน ยกเว้นในกรณีหัวหน้าคณะผู้แทนไทยประจำองค์การสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา และที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเทียบเท่าเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มและเป็นข้าราชการระดับ 10 เช่นกัน ดังนั้น ชื่อตำแหน่งทางการของหัวหน้าคณะผู้แทนไทยที่นครนิวยอร์กจึงเรียกว่า เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทยประจำองค์การสหประชาชาติ (Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary Permanent Representative of Thailand to the United Nations) ส่วนที่นครเจนีวา เรียกว่า เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทยประจำองค์การสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา (Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary Permanent Representative of Thailand to the United Nations Office and Other International Organizations in Geneva)

อย่างไรก็ดี มีบางกรณีที่สถานเอกอัครราชทูตของไทยในรัฐผู้รับอาจไม่ได้มีหัวหน้าคณะผู้แทนเป็นระดับเอกอัครราชทูต แต่มีอุปทูต (Chargé d' Affaires) ทำหน้าที่แทน

อีกกรณีหนึ่ง เมื่อตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทน (ระดับเอกอัครราชทูต) ว่างลงหรืออยู่ระหว่างลาหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ อุปทูตก็ทำหน้าที่หัวหน้าคณะผู้แทนเป็นการชั่วคราว โดยเป็นอุปทูตชั่วคราว (Chargé d' Affaires ad interim) ทั้งนี้ จะต้องแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศของรัฐผู้รับได้ทราบเป็นการล่วงหน้า

สำหรับตำแหน่งของข้าราชการจากหน่วยงานต่างๆ ที่ประจำสถานเอกอัครราชทูต

ไทยในต่างประเทศนั้น มีชื่อเรียกตำแหน่งแตกต่างกันไป อาทิ ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร ที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์ ที่ปรึกษาฝ่ายแรงงาน เป็นต้น

ในส่วนของสถานกงสุลใหญ่ (Royal Thai Consulate-General) ซึ่งจัดเป็นสำนักงานกงสุลอาชีพ (Career Consular Office) มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับงานด้านหนังสือเดินทาง งานคุ้มครองคนไทย งานรับรองเอกสาร งานจดทะเบียนสูติบัตร-มรณบัตร-สมรส-หย่า งานนิติกรรมต่างๆ และงานการตรวจลงตรา (วีซ่า) ประกอบด้วยข้าราชการเรียงตามลำดับจากหัวหน้าสำนักงาน คือ กงสุลใหญ่ ไปจนถึงเจ้าพนักงานกงสุล (consular officer) ได้ดังนี้

กงสุลใหญ่

(ข้าราชการระดับ 9)

Consul-General

กงสุล

(ข้าราชการระดับ 5-7)

Consul

รองกงสุลใหญ่

(ข้าราชการระดับ 8)

Deputy Consul-General

รองกงสุล

(ข้าราชการระดับ 3-4)

Vice-Consul

สำหรับอาคารที่ทำการของสถานกงสุลใหญ่ มักเรียกกันย่อๆ ว่า Consulate การเรียกชื่อสถานกงสุลใหญ่ โดยทั่วไป เรียกว่า “สถานกงสุลใหญ่ ณ เมือง/นคร” ตามด้วยชื่อเมืองหรือนครที่สถานกงสุลใหญ่แห่งนั้นตั้งอยู่ เช่น สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง สถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าการตั้งสำนักงานของไทยในต่างประเทศมีข้อพิจารณาหลักจากขนาดของประเทศนั้นๆ ตลอดจนความสำคัญต่อไทย ในกรณีของประเทศจีน จึงมีสำนักงานของไทยในจีนมากกว่าในประเทศอื่น กล่าวคือ มีสำนักงานรวม 9 แห่ง โดยนอกจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่งแล้ว ยังมีสถานกงสุลใหญ่ (ข้าราชการระดับ 9 เป็นหัวหน้าสำนักงาน) และสำนักงานกงสุล (Royal Thai Consular Office ข้าราชการระดับ 8 เป็นหัวหน้าสำนักงาน) กระจายอยู่ตามมหานครและเมืองสำคัญของจีน ได้แก่ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเซี่ยงไฮ้ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง สถานกงสุลใหญ่ ณ นครเฉิงตู สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองเฉียนเหมิน สำนักงานกงสุล ณ นครหนานหนิง และสำนักงานกงสุล ณ นครซีอาน

นอกจากนี้ ในบางประเทศที่มีศักยภาพหรือมีความสำคัญต่อไทย แต่อาจด้วยมีสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ซึ่งเป็นนักการทูตอาชีพอยู่ประจำประเทศนั้นอยู่แล้ว

จึงมีการแต่งตั้งบุคคลของประเทศนั้นที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางและมีฐานะเป็นหลักฐาน และเป็นอิสระ ทำหน้าที่เป็น “พนักงานฝ่ายกงสุลกิตติมศักดิ์” (Honorary Consul) เพื่อช่วยเสริม และสนับสนุนการทำงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่อีกทางหนึ่ง โดยมีชื่อเรียก ตำแหน่งคล้ายกับตำแหน่งในสถานกงสุลใหญ่ ได้แก่ กงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ กงสุลกิตติมศักดิ์ รอง กงสุลกิตติมศักดิ์ และพนักงานฝ่ายกงสุลกิตติมศักดิ์

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานฝ่ายกงสุลกิตติมศักดิ์จะต้องไม่เป็นผู้แทนทางกงสุล ของประเทศอื่นโดยมิได้รับความยินยอมจากกระทรวงการต่างประเทศก่อน ในส่วนของอำนาจ หน้าที่ พนักงานฝ่ายกงสุลกิตติมศักดิ์แตกต่างจากกงสุลอาชีพที่ไม่มีอำนาจในการจดทะเบียนการ เกิด การสมรส การหย่า และการรับบุตรบุญธรรม รวมทั้งไม่มีอำนาจเกี่ยวกับงานด้านหนังสือ เดินทาง ทั้งในการออก ต่อาอายุ หรือแก้ไขหนังสือเดินทางไทยหรือเอกสารการเดินทางไทยอื่นใด คง มีเฉพาะอำนาจด้านการตรวจลงตรา งานด้านนิติกรณ์ การให้ความคุ้มครองผู้มีสัญชาติไทย ตลอดจน การปกป้องและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทย

คณะทูตต่างประเทศที่ประจำประเทศไทย

ในส่วนของคณะผู้แทนทางการทูตจากต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทย จนถึง ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2550 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 270 แห่ง แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

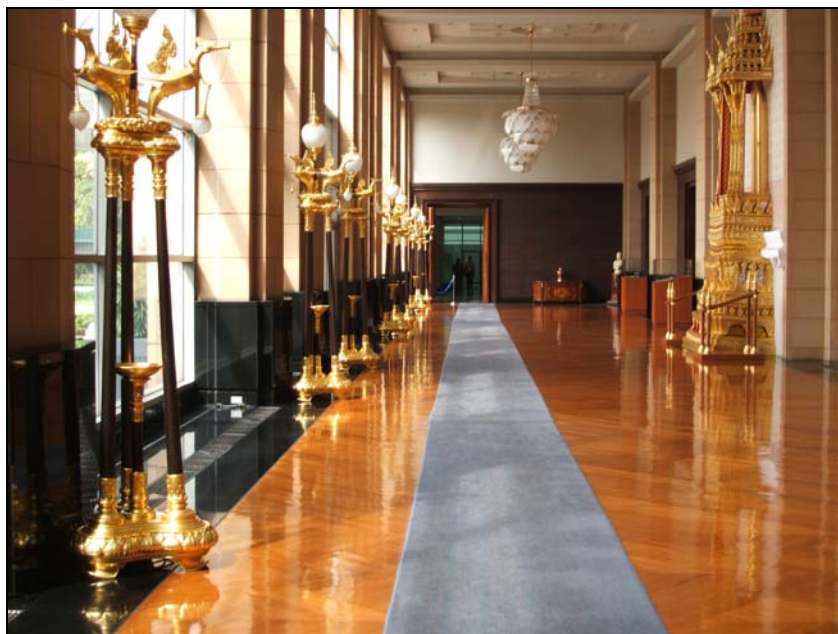
- สถานเอกอัครราชทูต 134 แห่ง แบ่งเป็น
 - สถานเอกอัครราชทูตที่มีหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตเป็นระดับ เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม 97 ประเทศ
 - สถานเอกอัครราชทูตที่มีหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตเป็นระดับ อุปทูต 3 ประเทศ
 - สถานเอกอัครราชทูตที่มีหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตเป็นระดับ เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักในประเทศไทย 33 แห่ง
 - คณะผู้แทนขององค์การส่วนภูมิภาคที่มีหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต เป็นระดับเอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม 1 แห่ง คือ สหภาพ ยุโรป
- สถานกงสุลใหญ่ 13 แห่ง
- สถานกงสุลใหญ่กิตติมศักดิ์ 92 แห่ง
- สำนักงานต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติ 19 แห่ง
- สำนักงานขององค์การระหว่างประเทศอื่นๆ 12 แห่ง

อ้างอิงจาก

1. หนังสืออธิบายศัพท์การทูตและการเมืองระหว่างประเทศ ฯพณฯเอกอัครราชทูต กุลศ วิเศษสุวรรณ
2. หนังสือคำศัพท์-คำย่อทางการทูต สถาบันการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1
3. ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยการแต่งตั้งและการหน้าที่ของพนักงานฝ่ายกงสุล
กิตติมศักดิ์แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2536
4. เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ www.mfa.go.th
5. 120 ปี กระทรวงการต่างประเทศ ประมวลเอกสารและภาพกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ.
2418-2538 พ.ศ. 2539

บุษบกสีทองซึ่งเป็นการจำลองรูปบัญชา (หน้าต่าง) ที่พระเจ้าแผ่นดินของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ใช้ในการออกมารับแขกเมืองจากต่างประเทศ

บริเวณโถงประวัติศาสตร์ จัดแสดงสิ่งของทางประวัติศาสตร์การทูตของไทย

ห้องบัวแก้ว สำหรับการหารือข้อราชการในระดับสูงกับแขกชาวต่างประเทศ

อีกมุมหนึ่งในห้องบัวแก้วสำหรับให้แขกชาวต่างประเทศลงนามในสมุดเยี่ยม

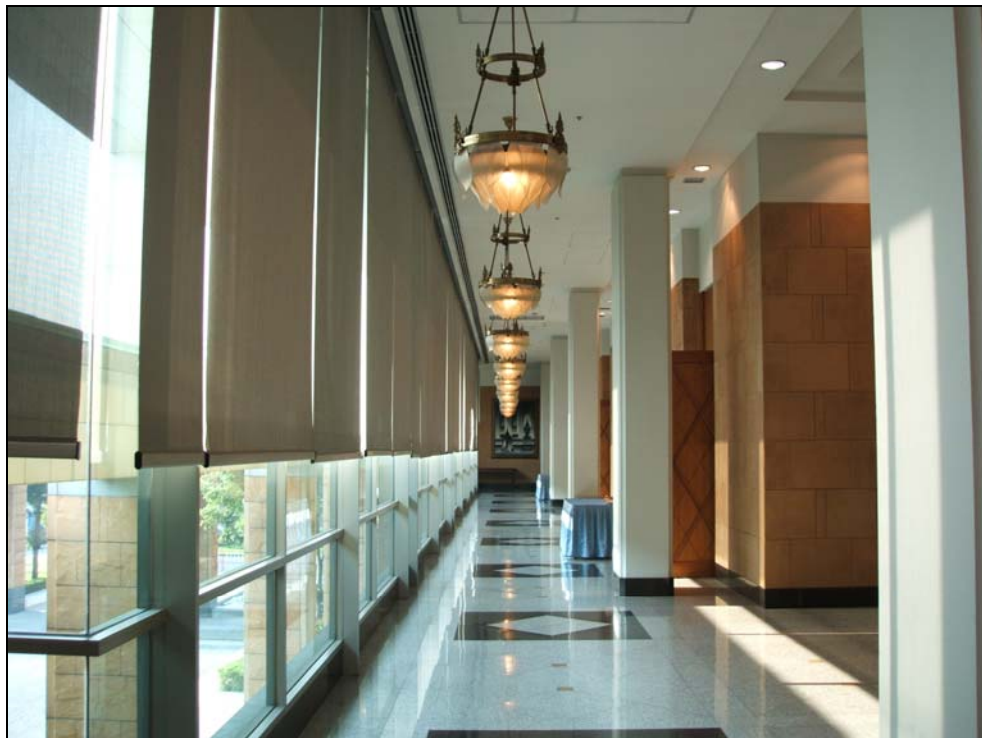
ห้องนราธิป ห้องประชุมแนวลาด ตั้งชื่อเพื่อรำลึกถึงพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2495-2501
โดยทรงเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
ประธานสภามาหาวิทยาลัยการสหประชาชาติระหว่างปี พ.ศ. 2499-2500
ปัจจุบัน ห้องนี้ใช้สำหรับการบรรยายแก่คณะทูตานุทูตต่างประเทศ

ห้องสัถตบงกช ใช้ในการเลี้ยงรับรองแขกเมืองระดับสูง

ห้องสถานการณ์ สำหรับติดตามเหตุการณ์เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิต
และทรัพย์สินของคนไทยในต่างประเทศ รวมทั้งคนต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทย เช่น กรณี
ธรณีพิบัติภัยสึนามิเมื่อปี 2547 และกรณีการสู้รบในเลบานอนเมื่อปี 2549
โดยมีข้าราชการผลัดกันมาประจำตลอด 24 ชั่วโมง

บริเวณโถงทางเดินชั้น 2 ด้านหน้าห้องประชุมย่อย

บทกวีไร้ชื่อ โดย ปาริชาติ รักตะบุตร สำนักงานศาลปกครอง

คนที่รู้จักตนเอง

การเรียนรู้ของ “มนุษย์” ไม่มีที่สิ้นสุด
เหตุการณ์ที่ผ่านไปแต่ละวัน
คือ...บทเรียนที่ควรค่า...แก่การคิดคำนึง
ให้ลึกถึง...ความบกพร่อง
แล้วแต่เติม...ให้สมบูรณ์ในวันต่อไป
ชีวิต...ไม่ได้ยืนยาวอย่างที่คิด
อย่ายึดติดกับ...วัตถุที่มองเห็น
ควรรำลึกถึง...สิ่ง...ที่ควรเป็น
เช่น...คนที่รู้จักตนเอง...

27 มิ.ย. 30

การก้าวพลาด...สักก้าวหนึ่ง
แม้ปวดร้าว...ทดท้อ
ก็เชื่อว่า...ทุกอย่างจะสิ้นสุด
คงมิได้...หยุดเพียงแค่นี้
ขอให้เพียง...ความทรงจำเก่าๆ
ที่ย้อนกลับ..คืนมา
ขอให้กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์
เพื่อทลายทำ...ความสามารถ...อีกซักหน

29 ก.ค. 30

แต่ละวัน...ที่ผ่านไป

แต่ละสิ่งที่..กระทำ
ก็คิดแล้วว่า...ได้ทำดีที่สุด
แม้จะมี...ข้อบกพร่อง
มีคนตำหนิ...ติเตียน
ก็ควรจดจำ...เพื่อว่า
จะได้ปรับปรุง...ให้ดีขึ้นในวันต่อไป

29 ก.ค.30

การหลอกตัวเอง...ไม่ใช่การกระทำที่ไม่ดี
ถ้าหลอกเพื่อ...ให้มีความพยายาม
หลอกเพื่อให้...มีกำลังใจ
หลอกเพื่อเป็น...บันไดสู่ความสำเร็จ
โกหก...หลอกลงต่อไปเถอะนะ
ถ้าไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน
ไม่ได้ทำให้ใครปวดเจ็บ
เพราะเพียงแค่อยากจะเก็บ
ความรู้สึกภูมิใจเล็กๆ
เมื่อได้คิด...ได้ฝัน...ก็เท่านั้นเอง

13 ส.ค. 30

ชีวิต...คือ...กระจกเงา

ชีวิตคือกระจกเงาที่สะท้อน...อึดตา...ของมนุษย์
ควาใดที่สมหวัง...เงานั้นจะชัดเจนแจ่มใส
แฝงไปด้วยรอยยิ้มแห่งความปลื้มปิติ
ครั้นเหตุการณ์...ผันแปร...เปลี่ยนแปลง
เมื่อความทุกข์มากล้ำกราย
กระจกเงา...จะสะท้อนแต่ภาพแห่งความหมองเศร้า
และมีเพียงเงาอันเรือนราง
เมื่อกาลเวลา...ผันผ่าน... ชีวิตที่ผ่านทั้งสุขและทุกข์
กระจกเงาบานใหญ่...บานเดิม
ไม่มีแม้ภาพในอดีต
ไม่มีภาพปัจจุบัน...
มีเพียงกระจกสีเหลี่ยม...แต่ไร้เงาให้สะท้อน

24 ก.ย. 30

ครองตัวโดดเดี่ยว...ในลำนน้ำ...ไพรพริก
นั่งตรึงตรองถึงสิ่งที่ผ่านมา
ภาวนายึดพุทโธ...เป็นที่ตั้ง
เอาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...เป็นแนวทางปฏิบัติ
เจริญรอยตามพระพุทธรองค์
มีความวิเวกเป็นเพื่อน มีความสงัดเป็นที่พึ่ง
เกิดความสงบในจิต เกิดนิมิตในใจ
น้ำตาไหลพรากด้วยความปิติ
ธรรมะเข้าถึงภายใน สงบใจ...สุขเย็น
ค้นพบสัจธรรม
พิจารณาถึง..อนิจจัง...ทุกขัง...อนัตตา
ประจักษ์แจ้งในจริงแท้
สุขได้ในห้วง...
เท่ากับความสงบในจิต...ไม่มี

5 พ.ค. 30

คนที่ขาด...กำลังใจ...ก็เหมือนเรือที่ไร้เสากระโดง
ที่แล่นไปในทะเลกว้าง...
ปล่อยให้ความคิดล่องลอยไป
ท่ามกลางความเงื้อมเงา
ปล่อยใจให้หมุนคว้าง...ไปกับคลื่นลม
เมื่อใดเรือจะจม...ไม่มีใครรู้
คงมีเพียงเจ้าของเรือที่ไร้กระโดง
และคนที่ไร้กำลังใจเท่านั้น...ที่จะบอกได้

19 ม.ค. 31

ใจเรามันก็เท่านี้

เท่าที่...มือจะกำ...เข้าหากันได้
เป็นเพียงก้อนเนื้อเล็กๆ
ที่เดินไปตามจังหวะของชีวิต
ใครคือผู้ลิขิต
คือ...ผู้ขีดเส้น...ให้เราก้าวเดินไป
เราทำอะไร...ที่ไหน.
ดีหรือชั่ว..ใครรู้บ้าง
แม้ใจเป็นเพียงก้อนเนื้อเล็กๆ...ที่ซ่อนอยู่ภายใน
ทำอะไร...ไม่มีใครรู้...ไม่มีใครเห็น
แต่สิ่งควรเป็น
คือ...ควรละอายแก่ใจ...ตนเอง

15 ก.พ. 31

อำนาจอธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูด

พลเรือเอก ถนอม เจริญลาภ

1. ความเป็นมา

รัฐบาลกัมพูชาประกาศกฤษฎีกา กำหนดเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในอ่าวไทย ลงนามโดยลอนนอล ประธานาธิบดีของกัมพูชา เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1972 (พ.ศ. 2515) กระทรวงต่างประเทศกัมพูชาแถลงข่าวนี้ แจกจ่ายสำเนา กฤษฎีกา และแผนที่สังเขปของเส้นเขตไหล่ทวีป เส้นแสดงเขตไหล่ทวีปในแผนที่ย่อ เริ่มต้นจากจุด A ซึ่งอ้างว่าเป็นหลักเขตแดนไทย - กัมพูชาที่ 73 จากนั้นเส้นเขตไหล่ทวีปลากไปทางทิศตะวันตกเฉียงลงได้เล็กน้อย ผ่านกึ่งกลางเกาะกูดเลยออกไปในอ่าวไทยถึงประมาณกลางอ่าว แล้วหักลงทางใต้ไปเกือบสุดอ่าวไทย จึงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โอบล้อมเกาะกูดวกของเวียดนาม แล้ววกขึ้นทางเหนือเข้าบรรจบฝั่งที่จุด B ซึ่งอ้างว่าเป็นจุดเขตแดนของเวียดนาม-กัมพูชาที่ริมฝั่งทะเล (เอกสารประกอบหมายเลข 1 และ 2)

เส้นเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา ตามที่ปรากฏในแผนที่สังเขปที่แจกจ่าย มีหลายประเด็นที่น่าสงสัย แต่ที่ถือว่าเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเทศไทย คือ ช่วงแรกของเส้นเขตไหล่ทวีปที่ผ่านกึ่งกลางเกาะกูดของไทย ขาวและภาพเส้นเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาในแผนที่สังเขปที่แจกจ่ายแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางในหนังสือพิมพ์ไทยและต่างประเทศ

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชนไทย ช่างใจกับเรื่องนี้อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยยังหวั่นไหวไม่สบายใจกับคำพิพากษาศาลโลกกรณีเขาพระวิหาร ผู้เขียนได้หาข้อมูลเพิ่มเติม และได้ศึกษาพิจารณาทำทีของกัมพูชาในเรื่องนี้ มีประเด็นที่สามารถวินิจฉัยได้ว่า กัมพูชาไม่ได้อ้างสิทธิครึ่งล่างของเกาะกูด ความเข้าใจผิดเรื่องนี้เกิดจากแผนที่สังเขปที่กัมพูชาแจกจ่ายในวันแถลงข่าวนั้นเอง

เรื่องนี้เจียบหายไปประมาณ 30 ปี เพิ่งจะมีผู้ยกเอาขึ้นมากล่าวถึงอีกและกลายเป็นประเด็นร้อนทางการเมืองไป ผู้เขียนจึงขอถือโอกาสชี้แจงการศึกษาข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูดอีกครั้ง

2. การศึกษาพิจารณาจากข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

2.1 สนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ฝรั่งเศสคืนเกาะกูดให้กับไทย

วิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) เกิดขึ้นโดยฝรั่งเศสนำเรือรบ 2 ลำบุกฝ่าแนวต้านทานของไทยเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา การสูญเสียของไทยและฝรั่งเศสไม่มากนัก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเศสมีทหารตายเพียง 3 คนและบาดเจ็บ 3 คน เรือทั้งสองลำเสียหายเพียงเล็กน้อย

ในการเจรจาสงบศึก ฝรั่งเศสตั้งข้อเรียกร้องมากมาย ทั้งเงินชดเชยความเสียหาย ดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง สิทธิทางศาลและทางการเมือง ไทยไม่มีทางเลือก จำเป็นต้องยินยอมตามข้อเรียกร้องของฝรั่งเศสอย่างไม่มีเงื่อนไข ฝรั่งเศสกำหนดให้ไทยปฏิบัติตามข้อเรียกร้องต่างๆ ภายใน 1 เดือน จากนั้นก็ถอนกำลังจากอ่าวไทยตอนบน เข้ายึดครองจันทบุรี โดยอ้างว่าเพื่อเป็นประกันว่าไทยจะปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาสงบศึก

ไทยปฏิบัติตามสัญญาสงบศึกทุกประการภายในเวลา 1 เดือน ตามที่กำหนดไว้ แต่ฝรั่งเศสไม่คืนจันทบุรีให้ไทย กลับตั้งข้อเรียกร้องต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ซึ่งไทยต้องยอมทั้งสิ้นเพราะไม่มีทางเลือก ฝรั่งเศสยึดครองจันทบุรีอยู่นานถึง 11 ปี มีสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศสเกิดขึ้นหลายฉบับในห้วงเวลานั้น ไทยต้องยกดินแดนและอื่นๆ ให้ฝรั่งเศสมากมาย ในที่สุด ฝรั่งเศสยอมถอนทหารออกจากจันทบุรี ภายใต้ความตกลงว่าไทยยอมให้ฝรั่งเศสยึดจังหวัดตราดและเกาะกง (ประจันตคีรีเขตต์) ไว้เป็นประกันแทน (เรื่องกล่าวมาแล้วเพียงย่อๆ นี้ แท้จริงแล้วเป็นเรื่องยืดเยื้อ เป็นช่วงเวลาของความสูญเสียและเจ็บปวดของคนไทยอย่างที่สุด ในยุคล่าอาณานิคม ท่านที่สนใจอาจอ่านรายละเอียดได้จากหนังสือเรื่องกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสและการรบที่ปากน้ำเจ้าพระยา ร.ศ. 112 โดยพลเรือตรีเชน บัจจุสานนท์ และนาวาเอกสวัสด์ จันทน์, จดหมายเหตุความทรงจำสมัยฝรั่งเศสยึดจันทบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2436 ถึง พ.ศ. 2447 โดยหลวงสาครศุขเขตต์ ความสัมพันธ์ไทย-ฝรั่งเศส ร.ศ. 112-126 โดยอาจารย์สุวิทย์ ธีรศาสตร์ และอาจจะมีหนังสืออีกหลายเล่มที่ผู้เขียนไม่มีโอกาสอ่าน)

หลวงสาครศุขเขตต์บันทึกไว้ว่า “การมอบหมายจังหวัดตราดและเกาะกงให้แก่เจ้าพนักงานฝรั่งเศสนั้น..... ได้กระทำกัน ณ ที่ศาลว่าการจังหวัดตราดในวันที่ 22 มกราคม ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447)...”

รายละเอียดบรรดาเกาะที่ฝรั่งเศสยึดครองในช่วงเหตุการณ์นี้ไปปรากฏในหนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาฉบับสุดท้ายก่อนที่ฝรั่งเศสจะคืนจังหวัดตราดและบรรดาเกาะทั้งหลายทางฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย (นอกจากเกาะกงซึ่งฝรั่งเศสไม่ยอมคืนและเป็นจังหวัดเกาะกงของกัมพูชาตราบเท่าทุกวันนี้ จึงไม่น่าสงสัยว่าทำไมพลเอกเดียน ซึ่งป็นรัฐมนตรีกลาโหมของกัมพูชาจึงพูดไทยได้เหมือนคนไทย เพราะเป็นคนเกาะกง) สนธิสัญญานี้เรามักเรียกกันสั้นๆ ว่า สนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ซึ่งประกาศเขตไหล่ทวีปกัมพูชา เมื่ออ้างถึงเขตแดนไทย-กัมพูชา (จุด A) ก็อ้างสนธิสัญญาฉบับนี้ ข้อความในสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ระบุถึงการคืนเกาะกูดและอื่นๆ ให้กับไทยว่าไว้ดังนี้ “ข้อ 2 รัฐบาลฝรั่งเศสยอมยกดินแดนเมืองด่านซ้าย แลเมืองตราด

กับเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนั้นให้แก่กรุงสยาม....”

แหลมสิงห์ตามที่กล่าวถึงในสนธิสัญญาฯ คือ แหลมสิงห์ปากแม่น้ำจันทบุรี เป็นอันว่าตั้งแต่ยึดครองจันทบุรี ฝรั่งเศสได้ยึดครองเกาะเหล่านี้ไปทั้งสิ้น และมาคืนโดยสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 นี้เอง และขอยืนยันว่าการปักปันเขตแดนไทย-กัมพูชา มีเพียง 73 หลักเท่านั้น หลักที่ 73 ที่แหลมสารพันพิษหรือบ้านหาดเล็กเป็นหลักสุดท้าย ไม่มีหลัก 74 ตามที่บางท่านเข้าใจผิด (เอกสารประกอบหมายเลข 3)

2.2 อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ว่าด้วยไหล่ทวีป

ในช่วงเวลาของปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ที่กัมพูชาประกาศเขตไหล่ทวีป ตามกฎีกา ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 1972 นั้น บทบัญญัติของกฎหมายทะเลที่เกี่ยวข้องที่นำมาพิจารณา คือ อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ว่าด้วยไหล่ทวีป (เวลานั้น UNCLOS 1982 ยังไม่มี)

อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ว่าด้วยไหล่ทวีป ได้นิยามคำว่า “ไหล่ทวีป” ไว้ดังนี้ “ข้อ 1 เพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อเหล่านี้ คำว่า “ไหล่ทวีป” ใช้อ้างอิงถึง (ก) พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดิน (sea-bed and subsoil) ของบริเวณใต้ทะเล (submarine areas) ที่ประชิดกับชายฝั่งแต่อยู่ภายนอกบริเวณทะเลอาณาเขตจนถึงความลึก 200 เมตร....”

จากนิยามของไหล่ทวีปกล่าวได้ว่า เส้นเขตไหล่ทวีปก็คือเส้นที่ทอดไปตามพื้นท้องทะเล (sea-bed) ไปตามบริเวณใต้ทะเล (submarine areas) ดังนั้น ไม่เกี่ยวกับเกาะหรือแม้แต่ห้วงน้ำหรือมวลน้ำที่อยู่เหนือพื้นท้องทะเลเสียด้วยซ้ำ ซึ่งข้อพิพาทนี้สอดคล้องกับแผนที่ผนวกกฎีกาประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาฉบับจริงที่เป็นทางการ ดังจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

2.3 แผนที่ผนวกกฎีกาประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา

กฎีกาประกาศเขตไหล่ทวีปของกัมพูชา คือ กฎีกาที่ 439/72/PRK ที่แผนที่ผนวกเป็นแผนที่เดินเรือขนาดมาตรฐานของกรมอุทกศาสตร์ฝรั่งเศส แสดงเส้นเขตไหล่ทวีปของกัมพูชาทั้งหมด ลงนามโดยประธานาธิบดีลئونนอล ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 1972 (เอกสารประกอบหมายเลข 4)

แผนที่ตามเอกสารประกอบหมายเลข 4 เป็นแผนที่ถ่ายสำเนาโดยตรงจากต้นฉบับ โดยตัดเอามาแสดงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกาะกูดที่เป็นประเด็นการพิจารณาของบทความนี้

จะเห็นว่าเส้นเขตไหล่ทวีปช่วงแรกออกจากจุด A ซึ่งอ้างว่าเป็นหลักเขตแดนไทย-กัมพูชา ที่ปักปันตามสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 (หลักที่ 73) จากนั้นเส้นลากมาทางทิศตะวันตกเฉียงลงได้เล็กน้อย (เล็งตรงมาที่ยอดสูงสุดของเกาะกูดนั่นเอง) **จะเห็นว่าเส้นเขตไหล่ทวีปจะมาหยุดอยู่เพียงขอบเกาะกูดด้านตะวันออก แล้วเส้นนั้นจะเริ่มต้นใหม่ทางขอบเกาะกูดด้านทิศตะวันตกในระดับและทิศทางเดียวกัน ตรงออกไปทางทิศตะวันตกจนถึงเกือบ**

กึ่งกลางอ่าวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กึ่งกลางขอบตะวันตกของเกาะกูดมีอักษรภาษาอังกฤษกำกับว่า “Koh Kut (Siam)” พิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นอกจากเส้นเขตไหล่ทวีปดังกล่าวทอดไปตาม “พื้นดินท้องทะเล” มาหยุดเมื่อถึงขอบเกาะกูดด้านตะวันออกและเริ่มต้นใหม่ที่พื้นท้องทะเลทางขอบด้านตะวันตกของเกาะกูดจะเห็นว่าเส้นนี้ไม่มีข้อพิจารณาได้เลยว่ากัมพูชาอ้างสิทธิใดๆ บนเกาะกูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอักษรกำกับข้างเกาะกูดว่า “เกาะกูด (สยาม)”

2.4 แผนที่ผนวกกฎประกาศทะเลอาณาเขตของกัมพูชา

ประมาณ 2 เดือนเศษ หลังจากการประกาศกฎประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีป กัมพูชาได้ประกาศกฎประกาศตามมาอีกฉบับ ในวันที่ 12 กันยายน 1972 คือ กฎประกาศกำหนดทะเลอาณาเขตของกัมพูชา (กฎประกาศหมายเลข 518/72/PRK) เช่นเดียวกันกับประกาศไหล่ทวีป คือ มีแผนที่ผนวก และลงนามโดยประธานาธิบดีลอนนอล (เอกสารประกอบหมายเลข 5)

เอกสารประกอบหมายเลข 5 เป็นแผนที่ถ่ายสำเนาโดยตรงจากต้นฉบับที่ตัดมาแสดงเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกาะกูด

จากแผนที่ผนวกประกาศทะเลอาณาเขต เส้นสีดำที่บ่งชี้ค่อนข้างชัดเจน ที่อยู่ทางด้านซ้าย (ต้นฉบับเป็นสีแดง) เส้นขอบนอกทะเลอาณาเขตกัมพูชา ออกจากจุด A ซึ่งเป็นหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่กล่าวแล้วในข้อ 2.3 ลากมาทางทิศตะวันตก โดยทับกับเส้นเขตไหล่ทวีปมาถึงจุด E_1 ที่ขอบตะวันออกของเกาะกูด จากจุด E_1 จะมีเครื่องหมายบวก (+++++) ทอดชิดกับขอบเกาะกูดด้านตะวันออกลงมาทางใต้ จนถึงจุด E_2 ที่ปลายเกาะกูดด้านใต้ เครื่องหมายบวกนั้นตามเครื่องหมายในแผนที่หมายความว่า “เขตแดนระหว่างประเทศ” ถ้าสังเกตดูจากจุด A ขึ้นไปทางเหนือตามสันเขาก็จะเห็นเครื่องหมายนี้ คือ เขตแดนทางบกระหว่างไทยกับกัมพูชา จากปลายใต้ของเกาะกูด เส้นทะเลอาณาเขตของกัมพูชาจะลากจากจุด E_2 ลงมาที่ $E_3-E_4-E_5.....$ ไปตามลำดับ สำหรับเส้นด้านในที่คู่ขนานกันคือ เส้นฐานตรงของกัมพูชาซึ่งจะขอไม่กล่าวถึงในที่นี้

จากเส้นแสดงทะเลอาณาเขตของกัมพูชา แสดงชัดเจนว่ากัมพูชาไม่ได้อ้างสิทธิเหนือเกาะกูดเลย จะเห็นว่าจากจุด E_1 ถึง E_2 กัมพูชาเขียนเครื่องหมายแสดงเส้นเขตแดนระหว่างประเทศกำกับพื้นที่ไว้ และเส้นทะเลอาณาเขตกัมพูชาที่แนบชิดกับเกาะกูดทางด้านตะวันตกของปลายด้านใต้ของเกาะก็เป็นสิ่งที่แสดงชัดเจนว่าเกาะไม่ได้เป็นของกัมพูชา เพราะถ้ากัมพูชาคิดว่าเป็นของกัมพูชาทะเลอาณาเขตของกัมพูชาจะต้องขยายไป 12 ไมล์รอบเกาะส่วนที่เป็นของกัมพูชา (จาก E_2 มา E_3) และเช่นเดียวกัน ที่ข้างเกาะกูดด้านซ้ายจะมีอักษรกำกับว่า “เกาะกูด (สยาม)”

2.5 กระโจมไฟเกาะกูด

ในปี 2517 กองทัพเรือ โดยกรมอุทกศาสตร์ ได้สร้างกระโจมไฟขึ้นที่ปลายด้านใต้ของเกาะกูด (เอกสารประกอบหมายเลข 6) กระโจมไฟเกาะกูดประกาศใช้เมื่อวันที่ 19

อันวาคม 2517 ประกาศโดยเอกสารที่ชื่อว่าประกาศชาวเรือ (Notice to Mariners) จะมีรายละเอียดของตำบลที่ติดตั้งลักษณะกระโจมและลักษณะไฟ ประกาศนี้จะจัดส่งไปตามบรรดาประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การอุทกศาสตร์สากลทั่วโลก (เอกสารประกอบหมายเลข 7-8) การติดตั้งกระโจมไฟนี้จะถูกนำไปแสดงไว้ในแผนที่ของประเทศต่างๆ ที่ผลิตแผนที่เดินเรือที่มีเกาะถูกปรากฏในแผนที่เดินเรื่อนั้น ดังเช่น แผนที่เดินเรืออังกฤษหมายเลข 3967 (เอกสารประกอบหมายเลข 9)

ไม่ว่าการติดตั้งกระโจมไฟเกาะกูดจะมีความประสงค์ที่จะแสดงอำนาจอธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูดให้ปรากฏเป็นพยานหลักฐานยืนยันไปทั่วโลกหรือไม่ก็ตาม แต่การตั้งกระโจมไฟที่เกาะกูดก็เป็นหลักฐานแสดงอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยเหนือเกาะกูดเสียยิ่งกว่าการย้ายคนเข้าไปอยู่ หรือแม้แต่เอาทหารเข้าไปตั้งหน่วยในพื้นที่ แทนคำชี้แจง ผู้เขียนขอคัดลอกคำตัดสินศาลโลกคดีพิพาทเรื่องอำนาจอธิปไตยของมาเลเซียกับอินโดนีเซียเหนือเกาะลิกิตันและเกาะสิปาดาน (Ligitan and Sipadan) ซึ่งเพิ่งจะตัดสินเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2545 นี้เอง โดยการติดตั้งกระโจมไฟบนเกาะทั้งสองมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้มาเลเซียได้เกาะทั้งสอง นั้นไป

คำตัดสินศาลโลกวรรค 146-147 ว่าไว้ ดังนี้

146. Malaysia further invokes the fact that the authorities of colony of North Borneo constructed a lighthouse on Sipadan in 1962 and another on Ligitan in 1963, that those lighthouses exist to this day and that they have been maintained by Malaysian authorities since its independence. It contends that the construction and maintenance of such lighthouses is “**part of a pattern of exercise of State authority** appropriate in kind and degree to the character of the places involved.”

147. The Court observes that the construction and operation of lighthouses and navigational aids are not normally considered manifestation of State authority (Minquiers and Ecrehous, Judgment I.C.J. Reports 1953.p.71). The Court, however, recalls that in its Judgment in the case concerning Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar V. Bahrain) it stated as follows:

“Certain types of activities invoked by Bahrain such as drilling of artesian wells would, taken by themselves, be considered controversial as acts **performed a’ titre de souverain**. The construction of navigation aids, on the other hand, can be legally relevant in the case of very small islands. In the present case, taking into account the size of Qit’ Jaradah, the activities carried out by Bahrain on that island must be considered sufficient to support Bahrain’s claim that it has sovereignty over it”

(Judgment Merits, ICJ Report 2001) para. 197.) The Court is of the view that the same consideration apply in the present case.

2.6 การเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา

ไทยกับกัมพูชาเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเลในอ่าวไทย ครั้งที่ 1 เมื่อ 2-5 ธันวาคม 2513 ที่กรุงเทพมหานคร การเจรจาดังนั้นยังไม่ได้เข้าในเนื้อหาเท่าใดนัก เพียงแต่ทั้งสองฝ่ายแสดงท่าทีทางกฎหมายและแนวความคิดว่าเส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาควรจะเป็นเช่นไร และกำหนดว่าจะมีการเจรจากันต่อไป จากนั้นการเจรจาก็หยุดชะงักไปถึง 24 ปี ด้วยปัญหาทางการเมืองของกัมพูชา

การเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชามาเริ่มนับหนึ่งใหม่ในปี 2537 และต่อเนื่องมาจนถึงบัดนี้ สำหรับรายละเอียดการเจรจาแต่ละรอบเป็นเช่นไรคงต้องรอได้ข้อยุติของความตกลงแล้วจึงจะสามารถมาเขียนให้ทราบได้

อย่างไรก็ตาม คำชี้แจงเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยเหนือเกาะกูด ซึ่งโดยที่จริงก็มีส่วนอยู่บ้างในการเจรจา เพราะเกาะกูดครึ่งล่างอยู่ในบริเวณซึ่งเป็นพื้นที่ทับซ้อนไทย-กัมพูชาที่กำลังเจรจากัน แต่โดยรายละเอียดเท่าที่ชี้แจงมาแล้วก็น่าจะเชื่อได้ว่าคนที่ยังข้องใจปัญหาเกาะกูดคงจะผ่อนคลายเป็นบ้างตามสมควร การชี้แจงครั้งนี้ของผู้เขียนนับว่าครบถ้วนกว่าทุกๆ ครั้งที่เคยชี้แจงปัญหานี้ ทั้งด้วยวาจาและโดยรายงานในรอบ 34 ปีที่ผ่านมา และคงจะเชื่อมั่นได้แล้วว่าเกาะกูดอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทยทั้งเกาะอย่างแน่นอนไม่เป็นอย่างอื่น

มารู้จักผู้ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๔๙

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลเป็นรางวัลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งขึ้น เพื่อถวายเป็นพระราชานุสรณ์ และเพื่อเผยแพร่พระราชเกียรติคุณ แห่งสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก องค์บิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย ในโอกาสที่มีการจัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕

รางวัลดังกล่าวดำเนินการโดยมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธาน โดยจะคัดเลือกบุคคลหรือองค์กรจากทั่วโลกที่มีผลงานดีเด่นเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติในด้านการแพทย์และด้านการสาธารณสุข ด้านละ ๑ รางวัล เป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ จะมีการประกาศผลการตัดสินผู้ได้รับรางวัลประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคมของทุกปี และมีพิธีพระราชทานรางวัลในเดือนมกราคมของปีถัดไป

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประกอบด้วยเหรียญรางวัล ประกาศนียบัตร และเงินรางวัล รางวัลละ ๕๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๔๙

สำหรับปี ๒๕๔๙ มีผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับพระราชทานรางวัลฯ จำนวน ๕๙ ราย จาก ๒๙ ประเทศ ภายหลังการพิจารณา คณะกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีมติมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๔๙ แก่คณะแพทย์ผู้บุกเบิก ค้นคว้าและพัฒนาวิธีการรักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง โดยการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่ (Oral Rehydration Solution, ORS หรือ Oral Rehydration Therapy, ORT) ตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และทศวรรษที่ ๑๙๗๐ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีแบบพอเพียงที่มีประสิทธิภาพสูง ไม่จำเป็นต้องให้น้ำเกลือทางเส้นเลือด สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยที่ขาดเกลือแร่และน้ำจากโรคอุจจาระร่วงได้ผลอย่างดียิ่ง อีกทั้งมีราคาถูก ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถดูแลได้ด้วยตนเอง เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมบนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สามารถใช้ได้กับผู้ป่วยที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาตลอดจนประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ประมาณว่า ก่อนมีการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษา เด็กอายุต่ำกว่า ๕ ขวบทั่วโลกป่วยเป็นโรคอุจจาระร่วงราว ๑,๕๐๐ ครั้งต่อปี และเสียชีวิตราว ๕ ล้านคนต่อปีแต่ภายหลังการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษา สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยได้ปีละมากกว่า ๓ ล้านคน นับว่าเป็นการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ ในด้านการแพทย์และการ

สาธารณสุขของมวลมนุษยชาติ วารสารการแพทย์แลนเซตได้ยกย่องว่าเป็นการค้นพบทาง การแพทย์ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งแห่งทศวรรษที่ ๒๐

คณะแพทย์ที่ค้นคว้าวิธีการรักษาข้างต้นจนสมควรได้รับพระราชทานรางวัล สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลประจำปี ๒๕๔๙ มี ๔ ท่าน แบ่งเป็นด้านการแพทย์และด้านสาธารณสุข ดังนี้

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๔๙ สาขาการแพทย์

ศาสตราจารย์นายแพทย์สแตนลีย์ จี ชูลท์ซ (Professor Stanley G. Schultz) ศาสตราจารย์ภาควิชาชีววิทยา และเภสัชวิทยาผสมผสาน (Integrative Biology and Pharmacology) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทกซัส นครฮุสตัน สหรัฐอเมริกา ผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกลไกการดูดซึม และการนำพาของไอออนต่างๆ และเป็นบุคคลแรกที่ค้นพบความรู้พื้นฐานว่า น้ำตาลสามารถช่วยให้การดูดซึมของเกลือโซเดียมในลำไส้เล็กดีขึ้น โดยน้ำตาล จับคู่กับโซเดียม จะถูกดูดซึมเข้าสู่เซลล์ของลำไส้เล็กดีกว่าโซเดียมตัวเดียว ความรู้พื้นฐานนี้ได้รับการยอมรับทั่วโลก สามารถอธิบายกลไกทางวิทยาศาสตร์ว่า เหตุใดเครื่องดื่มเกลือแร่ที่ ประกอบด้วยน้ำตาลและเกลือจึงสามารถแก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงได้ เป็นรากฐานของการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างแพร่หลายทั่วโลกจนถึงปัจจุบัน

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๔๙ สาขาการสาธารณสุข

นายแพทย์เดวิด อาร์ นาลิน (Dr. David R. Nalin) อดีตผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการแผนกวัคซีน บริษัท เมอร์ค แอนด์ โค อิงค์มลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา ผู้ทำการศึกษาทดลองทางคลินิกในทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ร่วมกับ นายแพทย์ริชาร์ด เอ แคมป์และทีมผู้วิจัยในห้องปฏิบัติการวิจัยอหิวาตกโรคของ องค์การซีโต้แห่งประเทศปากีสถาน (Pakistan - SEATO Cholera Research Laboratory) ณ เมืองธากา ประเทศปากีสถาน (ปัจจุบันคือกรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ) จน ประสบความสำเร็จในการทดสอบว่าเครื่องดื่มเกลือแร่ สามารถใช้แก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วย โรคอุจจาระร่วงแทนการให้สารน้ำทดแทนทางหลอดเลือดดำได้ ซึ่งต่อมาได้รับการค้นคว้าและ พัฒนาอย่างต่อเนื่องในห้องวิจัยสถาบันค้นคว้าในประเทศบังกลาเทศและอินเดีย นอกจากนี้ นายแพทย์นาลินยังได้เป็นที่ปรึกษาขององค์การอนามัยโลกและมีบทบาทสำคัญในการคิดค้นและ

พัฒนาเครื่องต้มเกลือแร่สูตรสากล ซึ่งสามารถใช้แก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง ในประเทศคอซตาริกา จาไมกา จอร์แดน และปากีสถานอีกด้วย

นายแพทย์ริชาร์ด เอ แคช (Dr. Richard A. Cash) อาจารย์อาวุโส ภาควิชาประชากรและสาธารณสุขระหว่างประเทศ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด นครบอสตันสหรัฐอเมริกา ได้เข้าร่วมงานวิจัยกับสถาบันสุขภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NIH) และได้ถูกส่งตัวไปทำงานที่ห้องปฏิบัติการวิจัยอหิวาตกโรคขององค์การซีโต้แห่งประเทศปากีสถาน

(Pakistan – SEATO Cholera Research Laboratory) ณ เมืองธากา ประเทศปากีสถาน (ปัจจุบันคือกรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ) โดยได้ร่วมงานวิจัยกับนายแพทย์เดวิด อาร์นาลีน และทีมงาน มีบทบาทสำคัญในการศึกษาทางคลินิกซึ่งยืนยันว่าเครื่องต้มเกลือแร่ที่ให้ทดแทนทางปากนั้นสามารถแก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงได้ดี จนนำไปสู่การพัฒนาประยุกต์ใช้เครื่องต้มอย่างแพร่หลายทั่วโลกในเวลาต่อมา

นายแพทย์ดิลิป มหาลานาบิส (Dr. Dilip Mahalanabis) ผู้อำนวยการสมาคมการศึกษาประยุกต์ (Director, Society for Applied Studies) เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย เริ่มต้นทำงานเกี่ยวกับเครื่องต้มเกลือแร่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ ในฐานะนักวิจัยของศูนย์วิจัยทางการแพทย์และฝึกอบรมระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ ณ เมืองกัลกัตตาประเทศอินเดีย

เมื่อเกิดสงครามระหว่างปากีสถานและอินเดีย ในปี ๒๕๑๓ นายแพทย์มหาลานาบิส ได้นำเครื่องต้มเกลือแร่มาใช้ในผู้ป่วยกว่า ๓,๐๐๐ คนที่เกิดโรคอุจจาระร่วงจากการระบาดของอหิวาตกโรคในค่ายผู้อพยพลี้ภัยที่รัฐเบงกอลตะวันตกซึ่งมีผู้อพยพราว ๓๕๐,๐๐๐ คน สามารถลดอัตราการตายจากร้อยละ ๒๐-๓๐ เหลือเพียงร้อยละ ๓ รักษาชีวิตผู้ป่วยไว้ได้หลายพันคน นับเป็นครั้งแรกที่มีการนำเครื่องต้มเกลือแร่ให้รักษาผู้ป่วยจำนวนมากในสถานการณ์จริง ทำให้ได้รับความสนใจและยอมรับจากองค์กรสาธารณสุขระหว่างประเทศ นำไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลกในปัจจุบัน

ผลงานของคณะแพทย์ทั้ง ๔ ท่านเป็นความเกี่ยวเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลกนำไปสู่การประยุกต์ใช้เครื่องต้มเกลือแร่ในการรักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างกว้างขวางทั่วโลกในปัจจุบัน รวมทั้งประเทศไทยด้วย ประมาณการว่าในแต่ละปี มีการใช้เครื่องต้ม

เกลือแร่ราว ๕๐๐ ล้านซองในประเทศพัฒนาราว ๖๐ ประเทศ ช่วยชีวิตผู้ป่วยได้หลายล้านคนทั่วโลก

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ของมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล <http://kanchanapisek.or.th/pmaf/index.th.php>

ผลงานวิจัยตลาดอาหารฮาลาลไทยในโมร็อกโก

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงราบัต

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้อนุมัติตามประเด็นยุทธศาสตร์แผนปฏิบัติการ 4 ปี (Flagship Projects) สำหรับปีงบประมาณ 2549 ในการจัดทำโครงการวิจัยตลาดสินค้าอาหารฮาลาลในประเทศมุสลิม โดยกำหนดให้โมร็อกโกเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมาย และให้นักศึกษาไทยมุสลิมมีบทบาทในโครงการวิจัยฯ ในการนี้ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงราบัต จึงได้คัดเลือกนักศึกษาไทยมุสลิมในโมร็อกโกที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการนี้ จำนวน 8 คน โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ อนมาน เป็นที่ปรึกษาโครงการ ได้เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2549 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2549 บัดนี้ผลงานวิจัยดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว และสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ส่งเอกสารวิจัย (140 หน้า) ให้กับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปด้วยแล้ว

คณะวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าพบเอกอัครราชทูตฯ

หน้าปกเอกสารวิจัย

ในโอกาสนี้ ขอนำสารจากเอกอัครราชทูต ณ กรุงราบัต และบทสรุปผลงานวิจัยมาเสนอ ณ ที่นี้

สารจากเอกอัครราชทูต ณ กรุงราบัต

(นายอัครสิทธิ์ อมาตยกุล)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ภายใต้อุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก ซึ่งตลาดอาหารฮาลาลมีแนวโน้มจะเพิ่มความต้องการส่งออกของไทยมากขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากเป็นตลาดขนาดใหญ่ทั้งในด้านจำนวนประชากรมุสลิมที่มีมากกว่า 1,800 ล้านคน (1 ใน 4 ของประชากรโลก) อาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วหนึ่งร้อยประเทศ และด้านรายได้ที่เกิดจากอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลทั่วโลกซึ่งมีมูลค่าประมาณปีละ 8 ล้านล้านบาท (2 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ) ในขณะที่ส่วนแบ่งของผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลไทยในปัจจุบันแม้จะมีแนวโน้มการขยายตัวที่ดี แต่มีมูลค่าเพียงประมาณ 1.5 หมื่นล้านบาท (375 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) คิดเป็นร้อยละ 0.18 เท่านั้น ไทยยังมีโอกาสที่จะขยายการส่งออกสินค้าอาหารฮาลาลได้อีกมาก อันจะเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารของไทยโดยรวมด้วย ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงราบัต ได้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยตลาดสินค้าอาหารฮาลาลไทยในประเทศโมร็อกโก ซึ่งเป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศที่จะสามารถช่วยส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าอาหารฮาลาลไทยออกสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ โดยให้นักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศโมร็อกโกมีบทบาทในโครงการวิจัยนี้

ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่า งานวิจัยที่นักศึกษาไทยมุสลิมในโมร็อกโกทั้ง 8 คน โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ อนมาน เป็นที่ปรึกษาโครงการ ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นนี้จะป็นงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่ประเทศไทยสามารถนำไปประกอบเป็นข้อมูลในการเจาะตลาดอาหารฮาลาลเพื่อขยายการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลไทยสู่โมร็อกโก กลุ่มประเทศอาหรับในแอฟริกาเหนือ รวมทั้งกลุ่มประเทศมุสลิมและกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในแอฟริกา ซึ่งหลายประเทศเป็นประเทศมุสลิมหรือมีประชากรมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

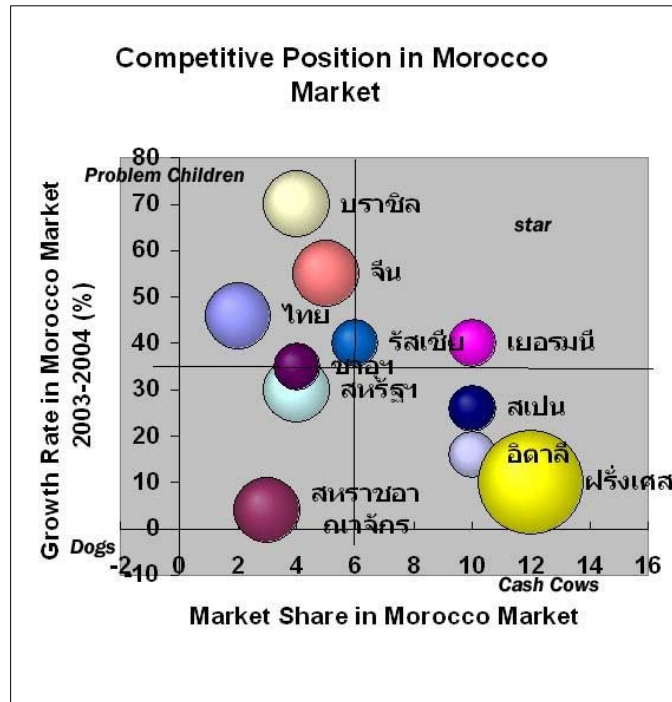
นอกจากนี้ โครงการวิจัยดังกล่าวยังจะสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์และทักษะให้กับนักศึกษาไทยมุสลิมนำประสบการณ์การทำวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต รวมทั้งเป็นการช่วยให้ผู้ผลิต/ประกอบอาหารฮาลาลในประเทศไทยสามารถผลิตอาหารฮาลาลตามความต้องการของตลาดผู้บริโภคได้ในระยะยาว

เจ้าหน้าที่บริษัทใหญ่ๆ ในโมร็อกโก เช่น บริษัท Zoubairi สินค้าอาหารฮาลาลของไทยเป็นที่ยอมรับของบริษัทมากกว่าสินค้าจากบางประเทศ เช่น จีน เวียดนาม ซึ่งผู้คุณภาพสินค้าไทยไม่ได้ นอกจากนี้จุดแข็งที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่ง คือ ประเทศไทยได้ใช้ระบบมาตรฐานอาหาร HACCP (Hazard Analysis and Control Point) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ว่าด้วยระบบวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการชี้เฉพาะเจาะจงประเมินและควบคุมอันตรายที่มีโอกาสเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตให้ได้อาหารที่ปราศจากอันตรายจากเชื้อจุลินทรีย์ สารเคมี และสิ่งแปลกปลอมต่างๆ เช่น เศษแก้ว โลหะ เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นยังมีระบบ GMP หรือ Good Manufacturing Practice ที่ว่าด้วยสุขลักษณะทั่วไปของอาหาร การจัดการด้านความพร้อมของสภาวะแวดล้อมในกระบวนการผลิต การควบคุมแมลงและสัตว์นำโรค การทำความสะอาดสถานที่การผลิต เครื่องจักรรวมทั้งอุปกรณ์การผลิต ประการสำคัญสุดท้าย คือ ฮาลาลันตอยิบา (Halalan Thoyyiba Standard) คือมาตรฐานที่มีการนำข้อกำหนดที่เกี่ยวกับหลักหรือกฎหมายอิสลามมาบูรณาการร่วมกันกับมาตรฐานด้านความปลอดภัยและระบบคุณภาพที่เป็นสากลในปัจจุบัน อันเป็นมาตรฐานอาหารฮาลาลอีกหนึ่งมาตรฐานที่เพิ่มข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ และเข้าถึงตลาดผู้บริโภคที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งภายในและต่างประเทศ

ขณะนี้ถือเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยในการที่จะทำการลงทุนในประเทศโมร็อกโก เพราะขณะนี้รัฐบาลโมร็อกโกส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศ เช่น ภาคธุรกิจโทรคมนาคม อุตสาหกรรม การธนาคาร หลักทรัพย์ และธุรกิจอื่นๆ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรพบว่า โมร็อกโกเป็นประเทศที่เปิดกว้างในการนำเข้าสินค้าจากทุกประเทศ ทำให้เป็นโอกาสของไทยที่จะเพิ่มปริมาณการส่งออกมายังโมร็อกโก มีนโยบายผ่อนปรนภาษีอากรแก่ผู้ร่วมโครงการลงทุนกับรัฐบาล จึงเป็นโอกาสดีที่รัฐบาลของไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้เล็งเห็นความสำคัญของจุดนี้ เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเพื่อปูทางสำหรับนักธุรกิจไทยที่จะทำการลงทุนในโมร็อกโก ขณะเดียวกันโมร็อกโกกำลังสร้างท่าเรือเพิ่มขึ้นที่เมืองแทนเจียร์บนฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนทางตอนเหนือของประเทศ และทำการขยายท่าเรือคาซาบลังการิมฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกด้วย จึงเป็นโอกาสดีที่จะทำให้สินค้าของไทยครอบคลุมอยู่ทุกมุมของโมร็อกโก และทำให้โมร็อกโกเป็นจุดศูนย์กลางในการกระจายสินค้าไปยังทวีปยุโรป ทวีปแอฟริกา และโลกอาหรับได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามธุรกิจการค้าระหว่างไทย - โมร็อกโกยังเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ดังนี้คือ การสื่อสารระหว่างนักธุรกิจไทยกับโมร็อกโกที่มีปัญหาเรื่องภาษา โมร็อกโกใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษา

ราชการ และใช้ภาษาฝรั่งเศสในการดำเนินธุรกิจ ส่วนนักธุรกิจไทยจะใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้ ระยะทางระหว่างสองประเทศยังใกล้เคียงกันมาก ทำให้ระยะเวลาการขนส่งสินค้าต่ำมาก และมีค่าขนส่งค่อนข้างสูง อีกทั้งระบบการเงินของโมร็อกโกมีความล่าช้า ทำให้การติดต่อการค้าค่อนข้างมีปัญหา

ส่วนแบ่งของตลาดในโมร็อกโก (ที่มา: การศึกษาศักยภาพการแข่งขันและการวิเคราะห์
บอستانโมเดล เพื่อการพัฒนาการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ)

ตลาดของโมร็อกโกมีประเทศมหาอำนาจ เช่น ฝรั่งเศส จีน สเปน และสหรัฐฯ เข้าไป
ดำเนินการค้าการลงทุนในโมร็อกโกสูง ส่วนสหรัฐฯ ถึงแม้ยังไม่ติดอันดับผู้นำเข้าสินค้าไปยังตลาด
โมร็อกโก 1 ใน 5 ก็ตาม แต่แนวโน้มการนำเข้าและการลงทุนของสหรัฐฯ จะเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจาก
โมร็อกโกได้ทำข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศสหรัฐฯ ทำให้การเก็บภาษีศุลกากรสินค้าส่งออกที่
สหรัฐฯ ส่งมาโมร็อกโกจะอยู่ในระดับต่ำหรือเป็นศูนย์ในกรณีที่มีปริมาณมาก ซึ่งทำให้สหรัฐฯ มี
ศักยภาพในการส่งสินค้ามาโมร็อกโกเป็นปริมาณมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการตลาดโมร็อกโก
ของสินค้าไทย

คณะวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าพบอธิบดีกรมการดูแลการทุจริตผลิตภัณฑ์อาหาร
กระทรวงการเกษตร พัฒนาชนบท และการประมงทะเล ของโมร็อกโก

สรุปปัญหา ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็น

1. ตลาดสินค้าอาหารในประเทศโมร็อกโกเป็นตลาดที่กว้าง แต่สินค้าบางประเภท ประเทศไทยมีข้อจำกัดในการขยายตลาด เช่น เนื้อไก่ จากการระงับเรื่องโรคไข้หวัดนก โมร็อกโกจึงงดการนำเข้าจากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ของไทย แต่ใช้วิธีนำเข้าลูกไก่จากประเทศฝรั่งเศสมาเพาะเลี้ยงเพื่อการบริโภค สินค้าที่ไทยสามารถส่งออกไปยังโมร็อกโกได้ คือ สินค้าประเภทอาหารสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์การเกษตรแปรรูป และสินค้าเครื่องกระป๋องต่างๆ เช่น ผลไม้กระป๋องและแปรรูป ผักกระป๋อง

2. ปัญหาการขนส่งสินค้าทางเรือ ไทยยังไม่มีกองเรือเป็นของตนเอง จำเป็นต้องเช่าของประเทศอื่นทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของราคาสินค้า ขณะที่จีนและไต้หวันเสียแค่ร้อยละ 7-10 เท่านั้น

3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานด้านเศรษฐกิจการค้า หรือให้มีเจ้าหน้าที่ด้านการค้าของไทยในเมืองคาซาบลังกา เพื่อช่วยเผยแพร่ กระจายข่าวสาร และข้อมูลของสินค้าไทยแก่ผู้บริโภคให้สนใจ สินค้าไทยได้มากขึ้น ขณะนี้มีนักธุรกิจโมร็อกโกที่สนใจจะติดต่อค้าขายกับไทยโดยตรงได้เสนอพื้นที่ในอาคารของบริษัท AAS สำหรับเป็นศูนย์แสดงและกระจายสินค้าไทยในประเทศตลาดใหม่

4. การรู้จักคุ้นเคยกันระหว่างไทยกับโมร็อกโกนั้นยังน้อยมาก ประเทศไทยยังขาดผู้แทนที่เป็นคนไทยที่เข้าใจประเพณี ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นนักธุรกิจเองโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางหรือนายทุนชาวต่างชาติ

5. ฝ่ายโมร็อกโกเสนอให้ร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการประมง และประสงค์ที่จะส่งเสริมการลงทุนใน Free Zone ในแถบท่าเรือ Tangier เพื่อส่งออกไป EU จึงเชิญชวนไทยเข้ามาลงทุน

6. ฝ่ายโมร็อกโกขอความช่วยเหลือทางวิชาการจากไทยในการเพิ่มผลผลิตข้าวในพื้นที่น้ำท่วม โดยจะกำหนดพื้นที่ Duty free quota สำหรับข้าวไทยเป็นการตอบแทน

7. สินค้าไทยควรคำนึงถึงผลิตภัณฑ์และเครื่องหมายการค้า ดังต่อไปนี้คือ ฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ระบุชื่อประเทศไทยตัวเล็กมาก ยากต่อการสังเกต หรือบางผลิตภัณฑ์ไม่มีการระบุเลยว่ามาจากไทย แต่ตรวจพบและทราบได้เพราะมีตราเครื่องหมาย ออ. ที่เป็นภาษาไทย ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถรู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์ของไทยได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะมีผลในด้านปัจจัยการซื้อของผู้บริโภคในครั้งต่อไป

8. การแข่งขันทางตลาดและการเสียโอกาสทางการค้าในตลาดต่างประเทศนั้น เป็นปัญหาที่ไทยกำลังประสบอยู่ ดังเช่นร้านอาหารไทยในโมร็อกโกที่เปิดบริการในเมืองใหญ่ และเมืองท่องเที่ยว เช่น คาซาบลังกา และมาร์ราเกช พบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร รวมถึงเครื่องปรุงรส ต้องมีการนำเข้าจากประเทศอื่น เช่น จากสเปน หรือเวียดนาม เป็นต้น นั่นก็หมายถึงไทยต้องเสียส่วนแบ่งทางตลาด

การที่จะทำให้อาหารฮาลาลไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับโลกนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการผลิตอาหารไทยให้ได้มาตรฐานในระดับสากล เช่น มาตรฐานของคณะกรรมการโครงการมาตรฐานอาหารของ FAO/WHO ที่เรียกว่า Codex Alimentations ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานและความปลอดภัยด้านอาหาร และได้กำหนดมาตรฐานอาหารฮาลาลไว้แล้ว แต่เนื่องจากตรามาตรฐานฮาลาลของไทยยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในตลาดมุสลิม จึงเป็นหน้าที่ของภาครัฐและเอกชนของไทยที่จะต้องร่วมมือกันสร้างความคุ้นเคยและการยอมรับในตราฮาลาลของไทย

อนึ่ง ถึงแม้โมร็อกโกจะเป็นประเทศมุสลิมที่อนุญาตให้มีการนำเข้าและขายอาหารที่ไม่มีตรารับรองฮาลาล แต่ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่าตราฮาลาลมีส่วนช่วยชาวโมร็อกโกในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเป็นอย่างมาก เพราะจะมั่นใจในสินค้าที่มีตราฮาลาลมากกว่าที่ไม่มีตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประเทศที่ผลิตสินค้าไม่ใช่ประเทศมุสลิม นอกจากนี้ การที่จะให้โมร็อกโกเป็นเสมือนประตูไปสู่ประเทศอื่นในทวีปยุโรปและแอฟริกาซึ่งมีประชากรมุสลิมอยู่มาก อันเป็นการ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลกนั้น ประเทศไทยควรวางแผนการดำเนินงานให้รองรับรอง
 ฮาลาลของไทยเป็นที่รู้จักในภูมิภาคแถบนี้มากขึ้น โดยให้มีการยอมรับจากกระทรวงศาสนาของ
 ประเทศในกลุ่มอาหรับ รวมทั้งจากกลุ่มผู้บริโภคมุสลิม อีกทั้งให้มีการยอมรับในระดับสากลด้วย

รายชื่อนักศึกษาผู้ทำการวิจัย

1 นาย วินัย ชลเจริญ	ประธานผู้ร่วมทำวิจัย
2 นาย สาเหาะ เจ๊ะแว	ผู้วิจัยและเลขานุการ
3 นาย ซาอิมาน กาจิ	ผู้วิจัยและผู้ช่วยเลขานุการ
4 นาย อับดุลฮาгим หะยีอับดุลเลาะ	ผู้วิจัย
5 นาย มะดานียา เรโค	ผู้วิจัย
6 นาย อนันต์ เจ๊ะเฮ	ผู้วิจัย
7 นาย คัยดี โต๊ะเตียะ	ผู้วิจัย
8 นาย ประจักษ์ พลิบัตร์	ผู้วิจัย

โมร็อกโก : ดินแดนแห่งศิลปะและวัฒนธรรมอันหลากหลาย

โดย สุภาศิริ อมาตยกุล

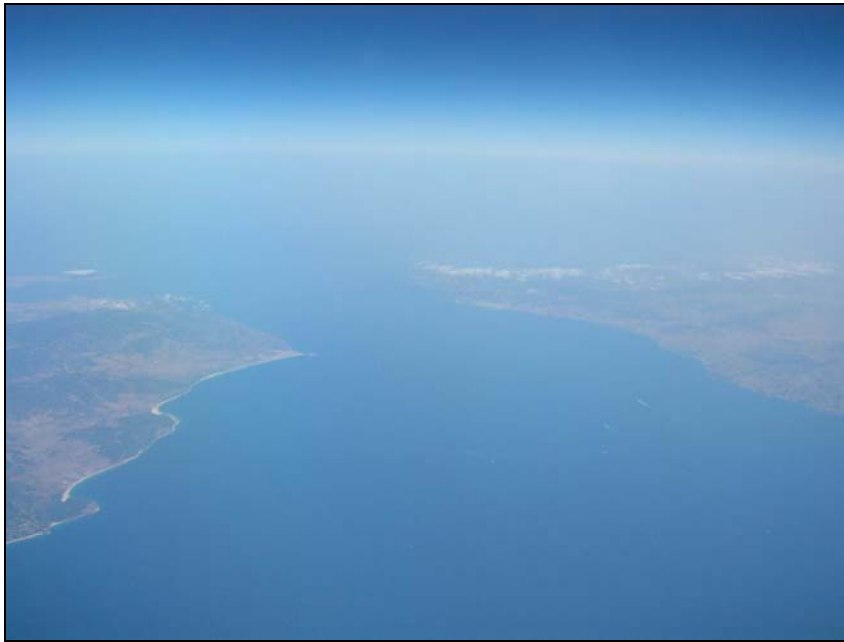
ตอนที่ 2 : เมื่ออาหรับและต่างชาติเข้ามาในโมร็อกโก

โมร็อกโก ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือสุดของทวีปแอฟริกา มีอารยธรรมเก่าแก่โบราณ เป็นดินแดนแห่งศิลปะและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ในหนังสือวิทยุสาราณมัยฉบับที่ผ่านมา (ฉบับที่ 33 เดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ.2549) ดิฉันได้กล่าวถึงเรื่องราวของโมร็อกโกในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตลอดจนอารยธรรมโบราณตั้งแต่ชาวฟินิเซียน (Phoenicians) เข้าไปค้าขายและตั้งที่ทำการค้าบริเวณชายฝั่งแอฟริกาเหนือเมื่อราว 1,100 ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาชาวคาร์เธจ (Carthagians) เข้ามาสู่แอฟริกาเหนือ จัดตั้งอาณาจักรคาร์เธจรุ่งเรืองอยู่ทางฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จนถึงเมื่อชาวโรมันเข้ามามีอำนาจและสร้างอาณาจักรโรมันในภูมิภาคนี้ ดิฉันยังได้กล่าวถึงชนพื้นเมืองดั้งเดิม ซึ่งได้แก่ ชนเผ่าเบอร์เบอร์ (Berber tribe) ผู้มีประวัติศาสตร์เคียงคู่กับโมร็อกโกและภูมิภาคแอฟริกาเหนือมานานนับพันปี

ในหนังสือวิทยุสาราณมัยฉบับนี้ ดิฉันขอกล่าวถึงการเข้ามาของอาหรับและต่างชาติในโมร็อกโก อันเป็นช่วงประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของประเทศมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ มีหนังสือและหลักฐานอ้างอิงมากมายที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของโมร็อกโก โดยในแต่ละยุคสมัยยังมีรายละเอียดอีกมาก ข้อมูลเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปบ้าง ไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคล สถานที่ คำอ่าน ตัวสะกด และปีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ในการเขียนเรื่องนี้ ดิฉันได้ศึกษาค้นคว้าและประมวลข้อมูลมาจากหลายแหล่ง โดยขอสรุปและนำเสนอข้อมูลที่มีการกล่าวถึงหรืออ้างอิงกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนชื่อเรียกที่เป็นภาษาอาหรับนั้น ได้สอบถามผู้รู้และพยายามเขียนคำอ่านให้ใกล้เคียงมากที่สุด หากผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

การล่มสลายของอาณาจักรโรมันในช่วงศตวรรษที่ 5 ได้นำไปสู่การเสื่อมอำนาจการปกครองของโรมันในภูมิภาคแอฟริกาเหนือและบริเวณที่ปัจจุบันเป็นประเทศโมร็อกโก ต่อมาในศตวรรษที่ 7 ปีค.ศ. 622 ศาสนาอิสลามพร้อมด้วยสาวกได้เดินทางจากเมกกะ (Mecca) ไปสู่เมดินา (Medina) การอพยพครั้งนี้ พวกมุสลิมเรียกว่าฮิจเราะห์ นับเป็นการเริ่มต้นของรัฐอิสลาม เป็นศักราชที่เริ่มต้นนับปฏิทินตามแบบมุสลิม จากนั้นมาในเวลา 30 ปี ศาสนาอิสลามได้แผ่แผ่ครอบคลุมไปไกลทั่วทิศรวมทั้งในดินแดนที่เคยเป็นของอาณาจักรโรมัน โดยทางตะวันออกไปไกลถึงชายแดนของอินเดีย ทางเหนือถึงคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) และทางตะวันตกถึงแอฟริกาเหนือ

ในแอฟริกาเหนือมีการต่อต้านอาหรับโดยชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ของแอลจีเรีย (Berbers of Algeria) แต่ในที่สุดปีค.ศ. 680 กองทัพอาหรับนำโดย อักบา อิบิน นาฟี (Oqba Ibn Nafi) มาจากตะวันออก เข้ามายังแอฟริกาเหนือ ขับไล่การปกครองของอาณาจักรไบแซนไทน์ (Byzantine) ออกจากตูนิเซีย นำทัพเดินทางต่อมาจนถึงโมร็อกโก เป็นอันสิ้นสุดอำนาจของอาณาจักรไบแซนไทน์ในโมร็อกโกด้วย พวกอาหรับตั้งหลักแหล่งมั่นคงอยู่ที่ไครวาน (Kairouan) (ปัจจุบันอยู่ในประเทศตูนิเซีย) อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏแน่ชัดว่าการเข้ายึดครองของอักบา อิบิน นาฟี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงศาสนาในกลุ่มชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ในโมร็อกโกและแอฟริกาเหนือ นอกจากนี้อักบา อิบิน นาฟีไม่ได้จัดตั้งป้อมปราการใดไว้ในโมร็อกโกเลย ตัวเขาเองได้ถูกฆ่าตายในแอลจีเรีย ระหว่างการเดินทางกลับไปยังไครวาน

ช่องแคบยิบรอลตาร์ระหว่างสเปน (ด้านซ้ายของภาพ) กับโมร็อกโก (ด้านขวาของภาพ)
มีทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (ด้านบนของภาพ) ออกสู่มหาสมุทรแอตแลนติก (ด้านล่างของภาพ)

จนกระทั่งต้นศตวรรษที่ 8 ผู้ว่าการของอาหรับในดินแดนแอฟริกาเหนือคนใหม่ คือ มูซา อิบิน นาสร (Moussa Ibn Nasr) ได้เข้ามาตั้งมั่นในโมร็อกโก ยึดครองเขตที่ราบตอนเหนือจนถึงตอนกลางและตอนใต้ก่อนถึงทะเลทรายซาฮารา (Sahara Desert) ทำการเผยแผ่ศาสนาอิสลามไปอย่างทั่วถึง กล่าวกันว่าชนกลุ่มต่างๆ ของเบอร์เบอร์ในแอฟริกาเหนือได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด หัวหน้าของชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ยังใช้การเปลี่ยนศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อประกันการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างเบอร์เบอร์กับอาหรับ สำหรับผู้นำอาหรับนั้น นอกจากการสร้างความสำเร็จในศาสนาอิสลามแล้ว พวกเขายังได้ให้สิ่งจูงใจกับชนพื้นเมืองท้องถิ่น

เหล่านั้ รวมทั้งการให้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองและการทหาร ชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ได้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานในเขตแอฟริกาเหนือ อีกทั้งมีส่วนร่วมในการเข้าโจมตีและบุกคาบสมุทรไอบีเรีย (Iberian Peninsula) เมื่อปีค.ศ. 711 โดยกองกำลังร่วมของชาวมุสลิมอาหรับและเบอร์เบอร์ได้เดินทางจากเมืองแทนเจียร์ (Tangier) ทางเหนือของโมร็อกโก ข้ามช่องแคบยิบรอลตาร์ (Strait of Gibraltar) เข้าไปยึดครองสเปนบนคาบสมุทรไอบีเรีย กลุ่มทหารเหล่านั้ส่วนใหญ่เป็นพวกเบอร์เบอร์ที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม มีผู้นำกองทัพ ชื่อ ทาริก อิบิน ซิแยด (Tariq Ibn Ziyad) เมื่อนำกองทัพบุกข้ามช่องแคบ ได้เข้าไปสู่ดินแดนทางใต้ของสเปนที่เป็นแนวภูเขาสูง ทำให้มีการเรียกภูเขานั้ว่า “ภูเขาของทาริก (The Mountain of Tariq)” ซึ่งในภาษาอาหรับเรียกว่า Jabal Tariq อันเป็นที่มาของชื่อช่องแคบ “Gibraltar” นั้เอง

อาหรับเรียกแอฟริกาเหนือว่า มาห์กริบ (Maghreb) แปลว่า ดินแดนแห่งทิศตะวันตก การเข้ายึดครองแอฟริกาเหนือ นอกจากจะเป็นการนำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแผ่และตั้งมั่นอย่างมั่นคงในภูมิภาคนี้แล้ว ยังทำให้อาหรับได้ขยายตลาดและเปิดเส้นทางทางการค้าภายในทวีปแอฟริกาผ่านทางทะเลทรายซาฮารา พวกอาหรับยังสามารถคุมการค้าทองคำจากกานา (Ghana) และทาสจากซูดาน (Sudan) ได้ อย่างไรก็ตาม ความกว้างใหญ่ของอาณาจักรอิสลามจากเปอร์เซีย (อิหร่านในปัจจุบัน) จนถึงโมร็อกโกและจากกานาจนถึงสเปน ไม่สามารถทำให้อาหรับปกครองดูแลได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในโมร็อกโกนั้น มีกลุ่มอำนาจแยกย่อยเกิดขึ้นจำนวนมากและเป็นเอกเทศต่อกัน

ขณะเดียวกันโลกมุสลิมเกิดการแบ่งแยกนิกายเป็นซุนนี (Sunni) และชีอะห์ (Shia) เมื่อซุนนีขึ้นมามีอำนาจที่กรุงดามัสกัส (Damascus) ในประเทศซีเรีย ได้มีพวกชีอะห์บางกลุ่มเดินทางออกนอกประเทศไปทางตะวันออกและตะวันตก กลุ่มหนึ่งเดินทางถึงโมร็อกโกเมื่อราวปีค.ศ. 787 นำโดยมุลย์ อิดริสส์ (Moulay Idriss) ผู้ซึ่งเชื่อกันว่าสืบเชื้อสายโดยตรงจากศาสดามุฮัมมัด เขาได้รับการต้อนรับจากชนพื้นเมืองท้องถิ่นด้วยดีและได้วางรากฐานการกำเนิดราชวงศ์แห่งอาหรับ ถือกันว่าเป็นราชวงศ์แรกของโมร็อกโก คือ **ราชวงศ์อิดริสิด (The Idrissid Dynasty : ปีค.ศ. 788-921)** มีหัวหน้าผู้ปกครองเป็นตำแหน่งสุลต่าน ทั้งนี้ มุลย์ อิดริสส์ยังได้รับแต่งตั้งให้เป็นอิหม่าม (Imam) ด้วย นั้คือการเป็นผู้นำทั้งด้านศาสนาและการเมือง

ตามประวัตินั้น มุลย์ อิดริสส์เสียชีวิตจากการถูกลอบสังหารเมื่อปีค.ศ. 791 จากนั้นในปีค.ศ. 803 บุตรชายของเขาชื่อ มุลย์ อิดริสส์ ที่ 2 (Moulay Idriss II) ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าและอิหม่ามปกครองโมร็อกโกต่อไปปกครองนาน 26 ปี ถือเป็นยุคทองของโมร็อกโกในช่วงต้น ในยุคนี้เองที่ได้มีการจัดตั้งเมืองเฟส (Fes) ขึ้น เป็นเมืองหลวงแห่งแรกของราชอาณาจักรโมร็อกโก มุลย์ อิดริสส์ ที่ 2 ได้วางระบบของรัฐบาลไว้ และยังต้อนรับชาวมุสลิมชีอะห์ที่ลี้ภัยเข้ามาด้วย กลุ่มที่สำคัญคือจากเมืองคอร์โดบา (Cordoba) และไคราวาน (Kairouan) ต่อมา มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยไคราวีน (Kairouine University) ในเมืองเฟส นับเป็นมหาวิทยาลัยที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลกมุสลิม และเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เฟสยังเป็นเมืองสำคัญที่เชื่อมการค้าระหว่างสเปนกับตะวันออก และระหว่างแอฟริกาตอนเหนือกับแอฟริกาที่อยู่ใต้ทะเลทรายซาฮาราลงไป ทั้งนี้ เฟสเป็นเมืองสำคัญของอาหรับใน

โมร็อกโกมาจนถึงศตวรรษที่ 20 เลย์ทีเดียว สุเหร่าไควราวิน (Kairaouine Mosque) ที่สร้างมาตั้งแต่ราชวงศ์อิดริสตีดยังคงมีให้เห็นอยู่ในเมืองเฟส เคยเป็นสุเหร่าที่ใหญ่ที่สุดในโมร็อกโก ภายหลังมีการก่อสร้างสุเหร่าแห่งกะดรีย์ ฮัสซันที่ 2 (Mosque Hassan II) ที่เมืองคาซาบลังกา สุเหร่าไควราวินจึงกลายเป็นลำดับที่ 2 ไป แม้ทุกวันนี้ชาวเมืองเฟสยังพูดกันว่า “ถนนทุกสายมุ่งไปยังไควราวิน” เพราะถนนสายต่างๆ ของเมืองเฟสต่างมีจุดหมายปลายทางไปที่สุเหร่านี้อย่างสิ้น

ในศตวรรษที่ 9 ราชวงศ์อิดริสตีส์เริ่มเสื่อมและแตกเป็นกลุ่มอำนาจต่างๆ กระจายกระจัดกระจายกันไป ราชวงศ์อิดริสตีส์มีสุลต่านปกครอง 9 พระองค์ ในช่วงนี้อาณาจักรของมุสลิมในสเปนเริ่มแตกสลายลง มีการเปลี่ยนอำนาจมากมายในแอฟริกาตอนเหนือ และระหว่างศตวรรษที่ 10-11 แอฟริกาเหนือยังถูกรุกรานทำลายล้างโดยชนเผ่าเร่รอนที่นำโดย บานู ฮิลาล (Banu Hilal) ด้วย

ขณะที่เกิดช่องว่างทางอำนาจในแอฟริกาเหนือดังกล่าว ได้มีชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ 2 กลุ่มขึ้นมาใช้อำนาจและจัดตั้งราชวงศ์ที่สำคัญในยุคกลาง 2 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์อัลโมราวิด และราชวงศ์อัลโมฮัด ชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์สองกลุ่มนี้ต่างมาจากทางใต้ของโมร็อกโก มีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อการปฏิรูปทางศาสนา แม้ทั้งสองราชวงศ์ปกครองรวมกันเพียง 200 กว่าปี แต่ได้ทำให้โมร็อกโกมีอำนาจมากในโลกมุสลิมทางตะวันตก และเป็นอาณาจักรที่แผ่ขยายไปกว้างไกล โดยในเขตแอฟริกาเหนือไปถึงลิเบีย ทางตอนใต้ไปถึงเซเนกัลและกานา และทางตอนเหนือไปถึงสเปน

ราชวงศ์อัลโมราวิด (The Almoravid Dynasty : ปีก.ศ. 1055-1147) เริ่มจากความเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปในเบอร์เบอร์กลุ่มซันฮาดจา (Sanhadja Berbers) ที่ Koumbi Saleh เมืองหลวงของกานาในขณะนั้น (ปัจจุบันอยู่ในประเทศมอริเตเนีย) ชนกลุ่มนี้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามเมื่อศตวรรษที่ 9 ผู้นำของกลุ่มคือ अबดุลลาห์ บิน ยาสิน (Abdallah Bin Yasin) ได้รวมกลุ่มกันเพื่อปฏิรูปการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามให้มีความบริสุทธิ์ขึ้น เชื่อกันว่าอัลโมราวิด (Almoravid) หมายถึง “ผู้คลุมหน้า” อันเนื่องมาจากการปฏิบัติของคนในกลุ่มที่ใช้ผ้าคลุมหน้าโดยตลอด ต่อมากลุ่มนี้มีกำลังมากขึ้นและมีกองทัพของตน มีผู้นำคือ ยูเซฟ บิน ทัชฟิน (Youssef ben Tachfine) สามารถยึดครองทางใต้ของทะเลทรายซาฮาราและขึ้นมายังโมร็อกโก สร้าง**เมืองมาร์ราเกช (Marrakech)** ขึ้นเมื่อปีค.ศ. 1062 และมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่แห่งนี้ มาร์ราเกชจึงกลายเป็นเมืองหลวงแห่งที่ 2 ของโมร็อกโก จากนั้นยูเซฟ บิน ทัชฟินได้แผ่ขยายอำนาจต่อไปทางเหนือของโมร็อกโกและไปทางตะวันออกถึงแอลจีเรีย ในปีค.ศ. 1085 เขาได้นำกำลังทหารข้ามช่องแคบยิบรอลตาร์ไปสเปนโดยการเชื้อเชิญของเจ้าชายที่เป็นมุสลิมที่ปกครองอยู่ทางใต้ของสเปน ในปีค.ศ. 1090 เขาข้ามเข้าไปในสเปนอีก คราวนี้สามารถยึดครองวาเลนเซีย (Valencia) รวมทั้งดินแดนแถบนั้นให้กลับมาเป็นของมุสลิมอีกครั้งหลังจากที่ถูกยึดกลับไปจากการถูกโจมตีโดยพวกสเปนที่นับถือศาสนาคริสต์ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความสำเร็จในการยึดทางใต้ของสเปนกลับมาได้ แต่ก็เป็นการยากที่จะปกครองพื้นที่ที่มีอารยธรรม (Andalusian Civilization) ที่รุ่งเรืองกว่า อีกทั้งยังทำให้กองกำลังของกลุ่มอัลโมราวิดอ่อนลง เมื่อนุตรชาของยูเซฟ บิน ทัชฟิน ชื่อ

อาลี (Ali) ขึ้นมามีอำนาจ ก็ไม่สามารถปกครองและสร้างความสมานฉันท์ในกลุ่มอำนาจต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ราชวงศ์อัลโมราวิดจึงเสื่อมลง รวมสุดท้ายปกครองทั้งสิ้น 7 พระองค์

ราชวงศ์อัลโมฮัด (The Almohad Dynasty : ปีค.ศ. 1130-1269) มาจากชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์กลุ่มมาสมุดา (Masmuda Berbers) จากเทือกเขาแอตลาส (Atlas Mountain) ผู้นำกลุ่มคือ โมฮัมเหม็ด อิบิน ตูมาร์ต (Mohammed Ibn Tumart) ทำการรณรงค์ต่อต้านผู้ปกครองแห่งราชวงศ์อัลโมราวิดเพราะเห็นว่าทำให้ความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามบิดเบือนไป โมฮัมเหม็ด อิบิน ตูมาร์ต มีที่มั่นของตนอยู่ที่เมืองดิน มาล (Tin Mal) ในบริเวณเทือกเขาแอตลาส ตั้งตนเป็นผู้นำกลุ่มเรียกว่า Mahdi แปลว่า ผู้ได้รับเลือกแล้ว กลุ่มนี้ได้รับเรียกชื่อว่า อัลโมฮัด (Almohad) หมายถึง ผู้ที่เชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้า

ผู้นำคนต่อมาของกลุ่มคือ अबดุล อัล มูเมน (Abdul al Moumen) ได้เข้ายึดเมืองเฟสและมาร์ราเคช ขับไล่พวกอัลโมราวิดออก และตั้งเมืองหลวงที่เมืองมาร์ราเคช ถือเป็นสุลต่านองค์แรกของราชวงศ์อัลโมฮัดและเป็นผู้ที่มีอำนาจมาก มีการสร้างกำแพงเมือง ประตูเมือง และสุเหร่ามากมาย รวมทั้งสุเหร่ากูตูเบีย (Koutoubia Mosque) ที่มีหอคอย (Minaret) สูงถึง 70 เมตร นับเป็นสถาปัตยกรรมของศาสนาอิสลามที่โดดเด่นที่สุดแห่งหนึ่งในแอฟริกาเหนือ

หอคอยอัลฮัน ที่นครราบัต

โมร็อกโกภายใต้ราชวงศ์อัลโมฮัดเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปไกลถึงลิเบีย อีกทั้งขยายเข้าสู่สเปน โดยสุลต่านองค์ที่ 3 ของราชวงศ์คือ ยาคูบ เอล มันซูร์ (Yacoub el Mansour – แปลว่า ผู้มีชัยชนะ) ได้รับชัยชนะเหนือพวกคริสต์ที่เมืองอลาร์คอส (Alarcos) เมื่อปีค.ศ. 1195 มีการสร้างเมืองราบัต (Rabat) และสร้างหอคอยฮัสซัน (Tour Hussan) เพื่อเป็นอนุสาวรีย์แห่งชัยชนะของโมร็อกโกในครั้งนั้น แต่การสร้างไม่เสร็จสิ้นดี ประกอบกับปีค.ศ. 1755 ได้เกิดแผ่นดินไหว ทำให้กลุ่มหอสูงตรงกลางโค่นลงมาจนเหลือแต่โคนเสาอยู่เรียงรายดังที่เห็นในปัจจุบัน ในเมืองราบัตยังมีการสร้างประตูเมืองอูไดยา (Oudaia Gate) ในสมัยนี้ด้วย

ในปีค.ศ. 1212 เกิดการต่อต้านการขยายอำนาจของมุสลิมในสเปน ฝ่ายมุสลิมพ่ายแพ้ที่ Las Navas de Tolosa จนในที่สุดเหลือเพียงอาณาจักรกรานาดา (Kingdom of Granada) เท่านั้นที่ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของมุสลิม ส่วนทางตอนเหนือของแอฟริกา มีกลุ่มอำนาจแยกตัวเป็นอิสระจากการปกครองของราชวงศ์อัลโมฮัด ทำให้ถึงจุดเสื่อม เกิดการยึดอำนาจโดยชนพื้นเมืองกลุ่มใหม่ขึ้นปกครองแทน ราชวงศ์อัลโมฮัดมีสุลต่านปกครองรวม 13 พระองค์

ราชวงศ์เมอร์นิด (The Merinid Dynasty : ปีค.ศ. 1258-1465) มาจากชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์กลุ่มซานาตา (Zanata Berbers) จากเทือกเขาแอตลัส ได้ขึ้นมาปกครองในขณะที่โมร็อกโกอยู่ในสภาพที่ตกต่ำทางการเมืองและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเริ่มถูกโค่นเตี้ยจากยุโรปและโลกมุสลิมด้วย ช่วงนี้โปรตุเกสเริ่มสร้างท่าเรือบนฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและมหาสมุทรแอตแลนติก สามารถเดินเรือไปได้ไกลถึงมอริเตเนีย อันหมายถึงการค่อยสิ้นสุดไปของการค้าโดยกองคาราวานบนเส้นทางที่ผ่านทะเลทรายซาฮารา ในปัจจุบันยังคงเห็นซากป้อมปราการและสิ่งก่อสร้างของโปรตุเกสตามชายฝั่งของมหาสมุทรแอตแลนติก ดังเช่น ที่เมืองเอล จาดิดา (El Jadida) ซาฟี (Safi) และอาซิล่าห์ (Asilah) เป็นต้น สำหรับดินแดนทางตะวันออกของแอฟริกาเหนือในช่วงนี้ก็ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตุรกี กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรออตโตมาน (Ottoman Empire) ผู้ปกครองแห่งราชวงศ์เมอร์นิดไม่สามารถฟื้นฟูอำนาจของโมร็อกโกให้กลับมาเหมือนเดิมได้ แม้จะมีอยู่ช่วงสั้นที่มีสุลต่านผิวดำ (Black Sultan) ชื่อ อาบู เอล ฮัสซัน (Abou el Hassan) สามารถยึดครองตูนิส (Tunis) ได้ แต่เขาสิ้นชีวิตก่อนที่จะทำการบุกกลับเข้าไปทางใต้ของสเปน

ราชวงศ์เมอร์นิดมีสุลต่านปกครองรวม 18 พระองค์ สุลต่านองค์แรกคือ อาบู ยูสเซฟ ยาคูบ (Abou Youssef Yacoub) สิ่งที่น่าทึ่งที่ปรากฏเห็นชัดในช่วงราชวงศ์เมอร์นิดคือ ระบบบริหารงานจากส่วนกลาง (Makhzen) นอกจากนี้มีสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมอันโดดเด่นเกิดขึ้นมากมายในเมืองต่างๆ เช่น เมืองเฟส มีพระราชวังแห่งเฟส (Fes El Jedid) สุเหร่า และโรงเรียนสอนศาสนา (เรียกว่า เมดรีซา – Medersa) ส่วนที่เมืองราบัต มีการสร้าง Zaouia และสุสานที่เชลลาห์ (Chellah) เป็นต้น นักประวัติศาสตร์คนสำคัญของโมร็อกโก คือ อิบิน คาลดุน (Ibn Khaldun) และลีโอ แอฟริกันัส (Leo Africanus) ก็ได้เคยศึกษาที่เมืองเฟสภายใต้การอุปถัมภ์ของราชวงศ์เมอร์นิดด้วยเช่นกัน

วังโบราณและสุสานของราชวงศ์เมอร์นิด ที่เมืองเฟส

จากนั้นมาในศตวรรษที่ 16 โมร็อกโกอยู่ภายใต้การแข่งขันอำนาจระหว่างสองอาณาจักร คือ วาตาสิด (The Wattasids) ที่เมืองเฟส และซาเดียน (The Saadians) ที่เมืองมาร์ราเกช

ราชวงศ์วาตาสิด (The Wattasid Dynasty : ปีค.ศ. 1472-1554) จัดตั้งขึ้นโดยชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์กลุ่ม เซเนท (Zenet Berbers) ขึ้นมามีอำนาจต่อจากราชวงศ์เมอร์นิด มีการสร้างเมืองใหม่ขึ้น เช่น เชฟเชาวัน (Chefchaouen) ที่บริเวณเทือกเขาริฟ (The Rif) ริมฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แต่ในช่วงนี้เองโปรตุเกสก็ได้เข้ายึดครอง ท่าเรือที่เตววน (Teuouan) และเซปต้า (Ceuta) บนฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน รวมทั้งเมืองแทนเจียร์ (Tangier) และ อการ์เดีย (Agadir) บนฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือ การล่มสลายของ อาณาจักรกรานาดาทางใต้ของสเปน โดยกรานาดากลับไปเป็นของสเปนภายใต้การนำของกษัตริย์เฟอร์ดินานและ พระนางอิสซาเบลลาเมื่อปีค.ศ. 1492 มีพวกยิวและมุสลิมราว 1 ล้านคนลี้ภัยเข้ามาในโมร็อกโกด้วย

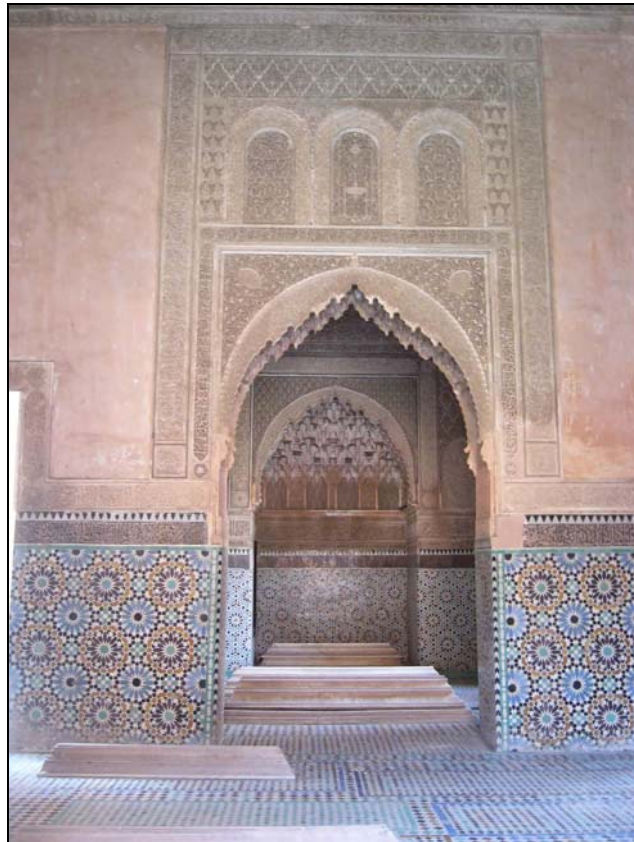
ส่วนพวกซาเดียนนั้น มีถิ่นกำเนิดจากคาบสมุทรอาหรับ เดินทางไปทางฝั่งตะวันตกจนถึงโมร็อกโก เข้ายึดอำนาจจากพวกวาตาสิดที่เมืองมาร์ราเกช และปกครองโมร็อกโกภายใต้**ราชวงศ์ซาเดียน (The Saadian Dynasty : ปีค.ศ. 1555-1659)** อันเป็นการกลับมาของราชวงศ์แห่งอาหรับและหมายถึงการหมดอำนาจของราชวงศ์ ที่จัดตั้งขึ้นโดยชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ ในช่วงนี้มีมาร์ราเกชรุ่งเรืองขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ส่วนพวกวาตาสิดยังคงมีอำนาจอยู่ เฉพาะที่เมืองเฟส จนกระทั่งถึงสมัยโมฮัมเหม็ด เอช ชีคห์ (Mohammed esh Sheikh) ซึ่งเป็นผู้นำของซาเดียนคนแรก ที่ปกครองได้ทั้งเหนือและใต้ของโมร็อกโก ช่วงนี้มีสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมอีกหลายอย่าง รวมทั้งการสร้างต่อเติมสุเหร่า ไคราวินที่เมืองเฟส และการสร้างเขตที่เรียกว่า เมดินา (Medina) ในเมืองราบัต

อย่างไรก็ตาม ต่อมาเกิดการต่อสู้แย่งอำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ จนในที่สุดมีเจ้าชายของซาเดียน ชื่อ

อาเหม็ด เอล มันซูร์ (Ahmed El Mansour) สามารถคุมอำนาจและขึ้นเป็นสุลต่านแห่งราชวงศ์ชาเดียนองค์ต่อไป ในยุคนี้โมร็อกโกมีความสุขพอสมควร มีการใช้ทหารของตุรกีในกองทัพและบุกกลางทางได้เข้าไปถึงทิมบักตู (Timbuktu) ที่อยู่ในประเทศชาด (Chad) ปัจจุบัน เป็นการคุมเหมืองเกลือในทะเลทรายซาฮารา ตลอดจนถึงเส้นทางการค้าทองและทาสจากทางใต้ได้อย่างมั่นคง สุลต่านอาเหม็ด เอล มันซูร์ได้รับความนิยมจากประชาชน และยังได้รับสมญานามว่า El Dhahabi แปลว่า The Golden One

แต่เมื่อสุลต่านอาห์เหม็ด เอล มันซูร์ ลี้ภัยชีวิตลงในปีค.ศ. 1603 ได้เกิดความวุ่นวายและการแย่งอำนาจขึ้นอีก เป็นสงครามกลางเมืองภายในเป็นเวลานาน มีการแตกแยกเป็นกลุ่มอำนาจต่างๆ สุลต่านองค์ต่อๆ มาของราชวงศ์ชาเดียนยังคงมีที่มั่นการปกครองอยู่ทางใต้และที่เมืองมาร์ราเกช ในขณะที่กลุ่มอำนาจอื่นยึดมั่นอยู่ที่เมืองเฟส ส่วนบริเวณราบัต ซาเล (Sale) และริมฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกนั้น เกิดมีกลุ่มอำนาจที่ร่ำรวยขึ้นมาจากการปล้นสดมภ์ และการเป็นโจรสลัด กล่าวกันว่าเป็นพวกที่หลบหนีมาจากสเปน มุ่งโจมตีเรือสินค้าจากสเปนและยุโรป และยังจับพวกยุโรปเป็นทาสไว้เป็นจำนวนมาก

ราชวงศ์ชาเดียนมีสุลต่านปกครองรวม 13 พระองค์ ในเมืองมาร์ราเกชมีสุสานของสุลต่านและบุคคลสำคัญในราชวงศ์นี้ เรียกว่า สุสานราชวงศ์ชาเดียน (Saadian Tombs)

สุสานของราชวงศ์ชาเดียน ที่เมืองมาร์ราเกช

ต่อมามีพวกเชรีฟ (Shereefs) ผู้ซึ่งเชื่อว่าสืบเชื้อสายจากศาสดามุฮัมมัด และเริ่มจัดตั้งกลุ่มของตนในฐานะผู้นำทางศาสนา ได้เข้ายึดอำนาจตามเมืองสำคัญ ในปีค.ศ. 1666 ภายใต้การนำของสุลต่านมูเลย์ ราซิด (Moulay Rashid) สามารถเข้ายึดเมืองมาร์ราเกชได้ เป็นการเริ่มต้นแห่งราชวงศ์ออลาวิต (The Alaouites : ปีค.ศ. 1666 - ปัจจุบัน) เป็นราชวงศ์ที่ 6 แห่งราชอาณาจักรโมร็อกโก แต่สุลต่านมูเลย์ ราซิด ถูกลอบสังหารในปีค.ศ. 1672 เมื่อบุตรชายคือ มูเลย์ อิชมาอิล (Moulay Ismail) ขึ้นปกครอง สามารถคุมโมร็อกโกได้อย่างแท้จริง ปกครองนานถึง 55 ปี พระองค์ย้ายเมืองหลวงจากเฟสไปอยู่เมืองเมกเนส (Meknes) ถือเป็นราชธานีแห่งที่ 3 ของโมร็อกโก มูเลย์ อิชมาอิล เป็นสุลต่านที่ยิ่งใหญ่ที่สุดพระองค์หนึ่งในประวัติศาสตร์ราชวงศ์ของโมร็อกโก ในยุคนี้นพระองค์ได้นำทาสผิวดำ (จากมอริเตเนียและทางใต้ของทะเลทรายซาฮารา) ประมาณ 140,000 คนมาเป็นทหารในกองทัพของโมร็อกโกด้วย เรียกว่า The Black Guard นอกจากนี้มีการสร้างป้อมปราการ (Kasbah) ไว้ทั่วประเทศ รวมทั้งสร้างพระราชวังที่เมืองแทนเจียร์ และราบัต ส่วนพระราชวังที่สร้างที่เมืองหลวงเมกเนสนั้น ถือว่ายิ่งใหญ่งดงามไม่แพ้พระราชวังแวร์ซายของฝรั่งเศสเลยทีเดียว พระองค์ยังได้นำโมร็อกโกให้อยู่ติดเทียมกับประเทศยุโรปอื่นๆ ด้วย ปัจจุบันสถานที่สำคัญของเมืองเมกเนส คือ พระราชวัง และสุสานของสุลต่านมูเลย์ อิชมาอิล

สุสานของสุลต่านมูเลย์ อิชมาอิล ที่เมืองเมกเนส

การปกครองของสุลต่านองค์ต่างๆ แห่งราชวงศ์ออลาวิตในช่วงก่อนตกอยู่ภายใต้การดูแลของฝรั่งเศสและสเปนนั้น ได้ทำความรุ่งเรืองให้กับโมร็อกโกมาก มีสิ่งก่อสร้างและสถานที่สำคัญๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ที่เมืองมาร์ราเกช มีการก่อสร้างสุเหร่า สวน และพระราชวังเอล บาเดีย (Palais El Badii) ส่วนที่เมืองเฟสมีการสร้างพระราชวังจาไม (Palais Jamai) เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว อาหรับได้เข้ามามีอิทธิพลในโมร็อกโกและแอฟริกาเหนือตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 7 ซึ่งในขณะนั้นเป็นช่วงยุคกลาง(Middle Ages) ยุโรปย่างเข้าสู่ยุคมืด (Dark Age) แต่โลกอาหรับกำลังรุ่งเรือง และได้แผ่ขยายอำนาจมาจากแอฟริกาเหนือจนถึงโมร็อกโกและริมสุดมหาสมุทรแอตแลนติก อันเป็นการนำศาสนาอิสลามเข้ามาสู่ภูมิภาคนี้ด้วย ความแข็งแกร่งทางกองทัพและอำนาจของอาหรับเข้าไปไกลถึงยุโรป เพราะช่องแคบยิบรอลตาร์กว้างเพียง 14 กิโลเมตรระหว่างฝั่งของโมร็อกโกกับสเปน อาหรับแผ่ขยายเข้าไปในยุโรปจนเกือบถึงฝรั่งเศส (ห่างจากกรุงปารีสเพียง 320 กิโลเมตร) เพราะไปพ่ายแพ้ฝรั่งเศสในการสู้รบที่ปัวติเยร์ (Battle of Poitiers) เมื่อปีค.ศ. 732 จากการพ่ายแพ้ครั้งนี้ ทำให้อาหรับหันไปสนใจแต่เพียงทางใต้ที่คาบสมุทรไอบีเรีย (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของประเทศโปรตุเกสและสเปน)

อาหรับมีอิทธิพลเหนือคาบสมุทรไอบีเรียนานเป็นเวลา 781 ปี (ค.ศ. 711-1492) เมืองหลวงแห่งแรกของอาณาจักรมุสลิมบนคาบสมุทรไอบีเรีย คือ คอร์โดบา (Cordoba) และหลังจากที่คอร์โดบาถูกยึดไปโดยสเปนที่เป็นคริสต์ พวกอาหรับจึงได้ย้ายเมืองหลวงไปยังกรานาดา (Granada) ส่วนเมืองสำคัญอื่นๆ ของอาหรับในสเปน มีอาทิ เซวีลยา (Seville) และ โตเลโด (Toledo) เป็นต้น ในปีค.ศ. 1492 กรานาดาซึ่งเป็นอาณาจักรสุดท้ายของอาหรับในคาบสมุทรไอบีเรียได้ถูกตีกลับไปเป็นของสเปน อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นการสิ้นสุดอำนาจของอาณาจักรมุสลิมในสเปน แต่ยังคงมีอิทธิพลของอาหรับและศาสนาอิสลามอยู่อย่างชัดเจนโดยเฉพาะในงานศิลปะและสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ตามเมืองและสถานที่ต่างๆ ของสเปนดังที่เห็นในปัจจุบัน

ชาวยุโรปเรียกพวกอาหรับที่มาจากแอฟริกาเหนือว่า มัวร์ (Moor) ซึ่งอาจมาจากชื่อ มอริเตเนีย (Mauritania) เมื่ออาหรับเข้าไปสร้างอาณาจักรมุสลิมในสเปน ดินแดนแห่งนี้เรียกว่า อัล แอนดาลุส (Al-Andalus) หรือ แอนดาลูเซีย (Andalusia) คำว่า อัล แอนดาลุส แปลว่า ดินแดนแห่งพวกแวนดัล (Land of the Vandals) ซึ่งพวกแวนดัลนี้เป็นชนพื้นเมืองหนึ่งของเยอรมันที่เคยยึดครองอยู่ในคาบสมุทรไอบีเรีย คำว่า Vandal จึงกลายมาเป็น Andal นั้นเอง ดินแดนแห่งแอนดาลูเซียเป็นที่รวมของพวกมุสลิม ยิว และโมซาราบ (Mozarabs - คำเรียกชาวคริสต์ที่ใช้ชีวิตแบบมุสลิม) ก่อให้เกิดอารยธรรมแอนดาลูเซีย (Andalusian civilization) ที่รุ่งเรืองมากที่สุดในยุคกลางตอนปลาย ศิลปะและสถาปัตยกรรมแบบมัวร์ (Moorish Style) มีเอกลักษณ์ที่พิเศษและงดงามยิ่ง เป็นงานที่ผสมผสานลักษณะทั้งของอาหรับและยุโรปเข้าด้วยกัน

นอกจากอาหรับที่เข้ามามีอิทธิพลเหนือโมร็อกโกแล้ว ในปลายศตวรรษที่ 18 ฝรั่งเศส และสเปน สนใจและต้องการครอบครองดินแดนที่มีชัยภูมิและความอุดมสมบูรณ์ของโมร็อกโก สุลต่านองค์สุดท้ายก่อนที่จะโมร็อกโกจะตกเป็นอาณานิคมของต่างชาติคือ มูเลย์ ฮัสซัน (Moulay Hassan) แม้จะมีความพยายามเพื่อต่อต้านอำนาจของต่างชาติในโมร็อกโก รวมทั้งการต่อต้านจากชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์ที่อยู่บริเวณเทือกเขาริฟ (The Rif) ทางเหนือ และเทือกเขาแอตลาสทางตอนกลางของประเทศ แต่ก็ไม่สามารถสู้กำลังทหารและอาวุธของต่างชาติได้ หัวหน้าชนกลุ่มเบอร์เบอร์ที่ต่อต้านต่างชาติและกลายเป็นวีรบุรุษของโมร็อกโกคือ อาบ เอล เกริม (Abd el Krim)

ในที่สุดจากผลของสนธิสัญญาเฟส (Treaty of Fes) เมื่อปีค.ศ. 1912 ทำให้โมร็อกโกตกอยู่ภายใต้การดูแลของฝรั่งเศสและสเปน (French and Spanish Protectorates – 1912-1956) โดยฝรั่งเศสเข้าปกครองราชอาณาจักรโมร็อกโกเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่สเปนยึดครองดินแดนชายทะเลฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มีเมืองเตตุวาน (Tetouan) เป็นเมืองหลวงของเขตปกครองสเปนในโมร็อกโก ส่วนเมืองแทนเจียร์ถูกประกาศให้เป็นดินแดนสากลที่ไม่ขึ้นกับใคร

ช่วงที่ฝรั่งเศสปกครองนี้ ได้ยกเมืองราบัต (Rabat) ขึ้นเป็นเมืองหลวงใหม่ของโมร็อกโก ราบัตจึงกลายเป็นเมืองหลวงแห่งที่ 4 ของโมร็อกโก ฝรั่งเศสยังพัฒนาคาซาบลังกา (Casablanca) ให้เป็นเมืองท่าทันสมัยบนริมฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก ขณะเดียวกันในเมืองหลักๆ ได้มีการสร้างเขตเมืองใหม่ (Ville Nouvelle) ที่อยู่นอกกำแพงเมือง จึงเรียกเขตที่อยู่ภายในกำแพงเมืองว่าเป็นเขตเมืองเก่า ฝรั่งเศสตั้งผู้สำเร็จราชการ (Pasha) ที่เมืองมาร์ราเกช และยังคงให้สุลต่านดูแลโมร็อกโกอยู่

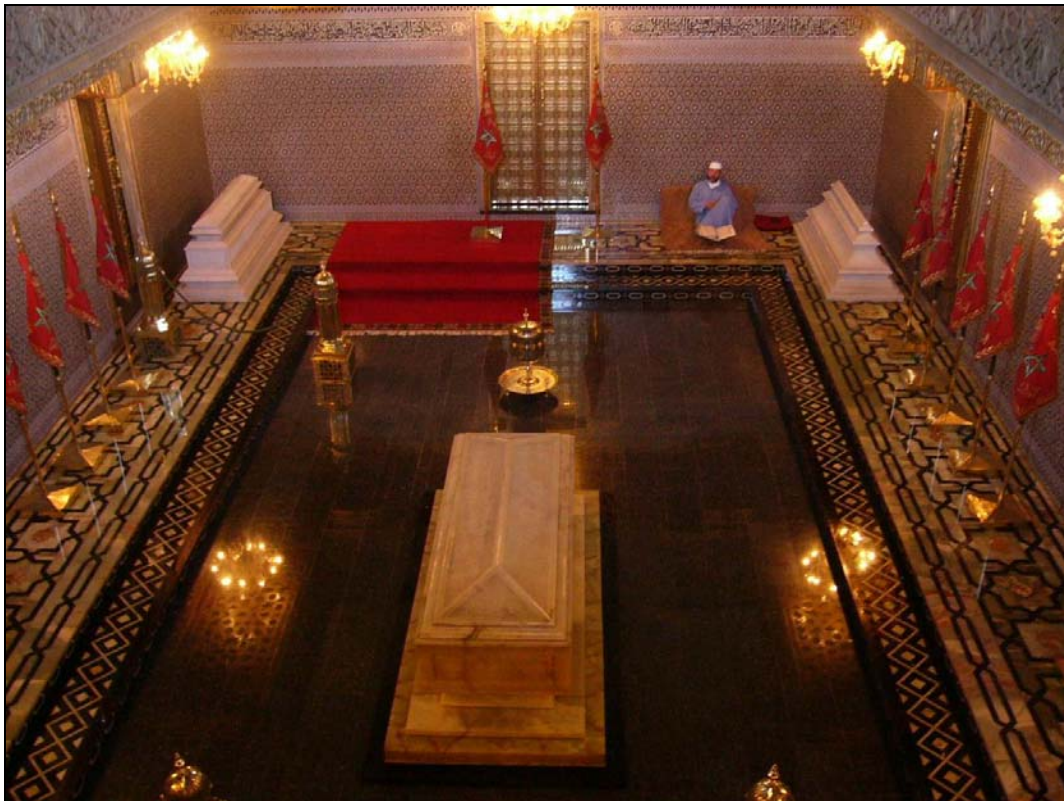
ในขณะที่โมร็อกโกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ได้มีกลุ่มชาตินิยมเคลื่อนไหวเพื่อการเป็นเอกราช มีการจลาจลและต่อสู้กันอยู่เนืองๆ ในปีค.ศ. 1943 มีการจัดตั้งพรรคการเมืองของกลุ่มชาตินิยม เรียกว่า Istiqlal แปลว่า “ความเป็นเอกราช” มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวและเรียกร้องเพื่อการแยกตัวเป็นเอกราชจากฝรั่งเศส จากจำนวนสมาชิกของพรรคเพียง 1 หมื่นคนในปีค.ศ. 1947 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 1 แสนคนในปีค.ศ. 1951 ความเคลื่อนไหวและแรงผลักดันเพื่อชาตินิยมได้มีส่วนช่วยต่อการเป็นเอกราชของโมร็อกโกในเวลาต่อมา สุลต่านโมฮัมเหม็ดที่ 5 เป็นหนึ่งในที่เป็นหลักสำคัญของขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช พระองค์เคยถูกกักขังบริเวณอยู่ระยะหนึ่ง และในปีค.ศ. 1953 ถูกลี้ภัยให้ไปอยู่ที่ประเทศมาดากัสการ์ (Madagascar) ซึ่งเป็นเกาะอยู่ทางตะวันออกของทวีปแอฟริกา อีก 2 ปีต่อมาฝรั่งเศสอนุญาตให้พระองค์เสด็จกลับมาโมร็อกโก

ในปีค.ศ. 1956 ฝรั่งเศสยอมถอนตัวออก และโมร็อกโกได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์ โดยสเปนได้ยอมถอนตัวออกจากโมร็อกโกด้วย (ยกเว้นเมืองเซปต้าและเมืองเมลิลลา (Melilla) ที่อยู่ในโมร็อกโกและยังคงเป็นของสเปน)

ด่านตรวจคนเข้าเมืองเซปต้าซึ่งเป็นเมืองบนฝั่งโมร็อกโก แต่อยู่ใต้การปกครองของสเปน

สุลต่านโมฮัมหมัดที่ 5 ทรงขึ้นครองราชย์ สถาปนาพระองค์เป็นกษัตริย์แห่งราชวงศ์ออตโตมันที่ 13 แต่เป็นองค์แรกของโมร็อกโกหลังการเป็นเอกราช ส่วนเมืองหลวงยังคงตั้งอยู่ที่เมืองราบัต กษัตริย์โมฮัมหมัดที่ 5 ทรงเป็นผู้นำทางศาสนาอิสลามของโมร็อกโกด้วย ในระหว่างการปกครองของพระองค์ บ้านเมืองได้รับการปฏิรูปในด้านต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้ามาก พระองค์เสด็จสวรรคตเมื่อปีค.ศ. 1961 จากนั้นกษัตริย์ฮัสซันที่ 2 (King Hassan II) ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ต่อจนถึงปีค.ศ. 1999 เมื่อเสด็จสวรรคต พระราชโอรสของพระองค์คือ ซิดี โมฮัมหมัด บิน ฮัสซัน (Sidi Mohammed Ben Hassan) เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 1999 มีพระนามว่า สมเด็จพระราชาธิบดีโมฮัมหมัดที่ 6 (King Mohammed VI) เป็นกษัตริย์องค์ที่ 15 แห่งราชวงศ์ออตโตมัน พระชายาคือ เจ้าหญิงลาลา ซัลมา (Princess Lalla Salma) ผู้เคยเสด็จพระราชดำเนินมาประเทศไทยเพื่อทรงร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีในฐานะผู้แทนพระองค์สมเด็จพระราชาธิบดีฯ

ภายในสุสานของกษัตริย์โมฮัมหมัดที่ 5

การเข้ามาของอาหรับและต่างชาติในโมร็อกโกดังที่กล่าวโดยสรุปมาข้างต้นนั้น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อโมร็อกโกอย่างมากมาย อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่องานศิลปะและสถาปัตยกรรมของโมร็อกโกในแขนงต่างๆ ด้วย ฉะนั้นจะได้้นำเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอันหลากหลายของโมร็อกโกมาเสนอกันต่อไป..... สวัสดีค่ะ

ภาพประกอบเรื่อง โดย สุภาศิริ อมาตยกุล

หนังสืออ้างอิง

1. Korbendau, Yves. **Maroc : Aux Multiples Visages.** Paris : ACR Edition Internationale, Courbevoie (Paris) 1999
2. Mohammad Sindi, Abdullah. Dr. **The Arabs and the West: The Contributions and the Inflictions** (Chapter 4 :Arab Civilization and Its Impact on the West) Daring Press. 1999
3. **DK Eyewitness Travel Guides : Morocco.** London : Dorling Kindersley Limited, 2004
4. Ellingham, Mark; and Hamish Brown, Daniel Jacobs, Shaun Mcveigh. **The Rough Guide To Morocco.** (seventh edition) New York : Rough Guides, 2004
5. Ministry of Cultural Affairs of the Kingdom of Morocco. **Andalusian Morocco : A Discovery in Living Art.** (Museum With No Frontiers Exhibition). Rabat. 2002
6. Discovery Channel. **Insight Guides : Spain.** (updated edition). Singapore : Apa Publications GmbH&Co. 2004
7. Abercrombie, Thomas J. “**When the Moors Ruled Spain**” National Geographic Magazine. Vol. 174, No. 1 July 1988 (CD ROM)
8. ริดเดอร์ส ไคเจสท์ **สารานุกรมประวัติศาสตร์โลก** กรุงเทพฯ : บริษัทริดเดอร์ส ไทเจสท์ (ประเทศไทย) จำกัด พ.ศ. 2549

จัตุรัสเจมา เอล์ฟนา (Jemaa el-Fna) มีหอคอยกูตูเบียเป็นทิวทัศน์เบื้องหลัง ที่เมืองมาร์ราเกช

พระราชวังที่เมืองเฟส

ภายในบริเวณสุสานของสุลต่านมูเลย์ อีซมาอิล

นายชุต จรุงวัฒน์ อธิบดีกรมสารนิเทศ กับคนขายน้ำชนพื้นเมืองเบอร์เบอร์
หน้าประตูทางเข้าสู่สถานของสุลต่านมูเลย์ อิซมาอิล

นายจริยวัฒน์ สันตะบุตร รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (คนที่ 2 จากขวา) และคณะ
ระหว่างการเดินทางเยือนโมร็อกโก เบื้องหลังคือสุสานของกษัตริย์โมฮัมหมัดที่ 5 ที่นครราบัต

หญิงชาวอาหรับและเบอร์เบอร์ (คนสวมหมวก) มีงานหัตถกรรมพื้นเมืองทั้งดงาม
หลากหลายอยู่เบื้องหลัง

สมเด็จพระมหาสมณเจ้าและสมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ณรงค์ บุญเสถียรวงศ์ กรมสารนิเทศ เรียบเรียง

ประวัติตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชไทย

สมเด็จพระสังฆราชเป็นประมุขของคณะสงฆ์และเป็นผู้นำหมู่สงฆ์ที่เรียกว่า “สกลมหาสังฆปริณายก” ตำแหน่งนี้มีมานานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ตามตำนานคณะสงฆ์ตามพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้อธิบายถึงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชไว้ตอนหนึ่งว่า “สังฆราชเห็นจะเป็นสังฆนายกชั้นสูงสุด ตำแหน่งปุ่ครูตรงกับคำที่เราเรียกว่าพระครูในทุกวันนี้ เป็นตำแหน่งสังฆนายกกรองลงมาจากสังฆราช สันนิษฐานว่าเอาอย่างมาจากยศพราหมณ์ ซึ่งมีตำแหน่งพระราชครู พระครูผู้สอนแบบประเพณี แต่พระมหาเถระและเถระที่กล่าวไว้ในศิลาจารึกนั้น เห็นจะมีความหมายว่า พระภิกษุที่มีพรรษาอายุและทรงคุณธรรมในทางพระศาสนาเป็นเถระตามวินัยบัญญัติ มิได้เป็นสมณศักดิ์ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงตั้ง” และในตอนหนึ่งทรงนิพนธ์ไว้ว่า “ในประเทศสยาม เมื่อพระนครสุโขทัยเป็นราชธานีเห็นจะมีสังฆราชมากกว่าองค์เดียว ด้วยวิธีการปกครองราชอาณาจักรในครั้งนั้น หัวเมืองใหญ่ที่ห่างไกลราชธานีเป็นเมืองประเทศราช แม้เมืองใกล้ราชธานีที่เป็นเมืองใหญ่ ก็ตั้งเจ้านายออกไปปกครองอย่างทำนองประเทศราช เมืองใหญ่เมืองหนึ่งน่าจะมีสังฆราชองค์หนึ่งเป็นสังฆนายกในเมืองนั้น ความที่กล่าวนี้มีเค้าเงื่อนที่ปรากฏในทำเนียบชั้นหลัง ยังเรียกเจ้าคณะเมืองว่าพระสังฆราชอยู่หลายเมือง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเปลี่ยนเป็นสังฆปาโมกข์ในรัชกาลที่ 4

ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชมีประจำสังฆมณฑลตลอดมา จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ไม่มีทำเนียบหรือพระประวัติไว้โดยละเอียด เพิ่งมีทำเนียบเป็นหลักฐานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง นับแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลปัจจุบัน มีพระมหาเถระได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช 18 พระองค์

ทำเนียบสมเด็จพระมหาสมณเจ้าและสมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสกลสังฆปริณายก หรือ สมเด็จพระสังฆราช มีคำแนะนำพระนามว่า “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า” คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ามีชื่อเรียกเป็นพิเศษว่า “มหาสมณุตมาภิเษก” เจ้านายผู้ทรงได้รับถวายมหาสมณุตมาภิเษกเท่าที่ปรากฏมาเป็นชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป สมเด็จพระมหาสมณเจ้าทรงพระยศสูงกว่าสมเด็จพระสังฆราชทั่วไป ทรงเศวตฉัตร 5 ชั้น เกิดมีขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาลที่ 6 เมื่อทรงถวายมหาสมณุตมาภิเษกแด่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระสกลสังฆปริณายก หรือสมเด็จพระสังฆราช มีคำแนะนำพระนามว่า “สมเด็จพระสังฆราชเจ้า” 2

พระองค์ คือ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ และสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงพระยศสูงกว่าสมเด็จพระสังฆราชทั่วไป ทรงจัด 5 ชั้น

ท่านผู้ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชสืบปณิธานที่มีได้เป็นพระบรมวงศานุวงศ์เรียกว่า “สมเด็จพระสังฆราช” ซึ่งมีมาแต่โบราณจนปัจจุบัน ทรงจัด 3 ชั้น ทั้งนี้ พระบรมวงศานุวงศ์ผู้ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้าหรือสมเด็จพระสังฆราชเจ้านั้น มีพระนามเฉพาะสำหรับแต่ละพระองค์ไป เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นต้น แต่สำหรับผู้ที่ไม่ใช่พระบรมวงศานุวงศ์ที่ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชนั้น มีพระนามสำหรับตำแหน่งเหมือนกันทุกพระองค์มาแต่โบราณ คือ “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ” ซึ่งต่อมาในรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแก้ไขเป็น “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ” ดังที่ปรากฏสืบมาจนปัจจุบัน

อนึ่ง สมเด็จพระสังฆราชผู้มิได้เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ แต่มีพระนามสำหรับตำแหน่งเป็นพิเศษ ไม่ใช่พระนามว่า “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ” มีเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น คือ “สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก” พระองค์ปัจจุบันซึ่งเสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีเจ้านายพระราชวงศ์ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ประกอบด้วย

1. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

พระนามเดิม พระองค์เจ้าชายวาศูกรี ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกและเจ้าจอมมารดาจุ้ย ประสูติเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2333 ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปี พ.ศ. 2345 ในคราวเจ้าฟ้ากรมพระอนุรักษ์เทเวศร์ กรมพระราชวังหลังทรงผนวช สามเณรพระองค์เจ้าชายวาศูกรีทรงศึกษาอยู่ในสำนักสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ จนทรงผนวชพระในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ปี พ.ศ. 2353 และได้รับสถาปนาเป็นพระราชาคณะและ

เป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส สถิตอยู่ที่วัดพระเชตุพนฯ ถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โปรดให้เป็นเจ้าคณะกลาง ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้ทรงรับมหาสมณุตมาภิเษกเป็นกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก เมื่อ พ.ศ. 2394 ล้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 4 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2396 พระชนมายุ 64 พรรษา ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้าในรัชกาลที่ 6 เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2464

เมื่อยังเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรส ทรงเป็นพระอาจารย์ของเจ้านายหลายพระองค์ รัชกาลที่ 4 เมื่อยังทรงพระเยาว์ก็ทรงศึกษาอักษรวิธีและพระพุทธรูปและวิชการคดีโลกอื่นๆ จากกรมหมื่นนุชิตชิโนรส ด้วยทรงมีศักดิ์เป็นพระปิตุลา (อา) จึงเป็นที่เคารพนับถือของรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 ทั้งนี้ เมื่อรัชกาลที่ 2 เสด็จสวรรคตในปี 2367 โดยไม่ได้มีคำรัสสั่งมอบเวนราชสมบัติพระราชนัดดาแก่เจ้านายพระองค์ใด กรมหมื่นนุชิตชิโนรสได้ถวายคำแนะนำแด่สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎ (รัชกาลที่ 4) ซึ่งทรงผนวชอยู่ในเวลานั้นว่า ไม่ใช่เวลาควรจะปรารภนา อย่าหวังราชสมบัติดีกว่า เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎแม้ว่าจะทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้าราชโอรสพระองค์ใหญ่ประสูติจากสมเด็จพระอัครมเหสี แต่ในเวลานั้น กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (รัชกาลที่ 3) เจริญพระชันษาว่าสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎถึง 17 ปี ได้ทรงบังคับบัญชาต่างพระเนตรพระกรรณรัชกาลที่ 2 ดังนั้น สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎจึงทรงแจ้งที่ประชุมเสนาบดีว่า มีพระประสงค์จะทรงผนวชอยู่ต่อไป ก็เป็นอันสิ้นความลำบากในการที่จะถวายราชสมบัติแก่กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงพระนิพนธ์หนังสือต่างๆ ไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งร้อยกรองและร้อยแก้ว อาทิ โคลงฉันท์เรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ ลิลิตกระบวนแห่งพระกฐินพยุหยาตราทางสถลมารคและชลมารค ลิลิตตะเลงพ่าย กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ ฉันทดุษฎีสังเวย กล่อมช้างพัง เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2532 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศยกย่องพระเกียรติคุณสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมระดับโลก

2. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

พระนามเดิม พระองค์เจ้าชายฤกษ์ ทรงเป็นพระราชโอรสในกรมพระราชวังบวรมหา
เสนานุรักษ์ในรัชกาลที่ 2 และเจ้าจอมมารดาน้อยเล็ก ประสูติเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2352 ซึ่งตรงกับ
วันเริ่มสวดมนต์ตั้งพระราชพิธีบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ 2 จึงได้พระราชทานพระนามว่า พระองค์เจ้าฤกษ์
ทรงผนวชเป็นสามเณรมาแต่ในรัชกาลที่ 2 ในรัชกาลที่ 3 ได้เป็นพระราชอาคันตุกะ สถิต ณ วัดบวรนิเวศ ครั้น
รัชกาลที่ 4 ทรงสถาปนาเป็นกรมหมื่นบวรวิสุทธิสุนทร ครั้นรัชกาลที่ 5 ได้เลื่อนพระยศเป็น พระเจ้าบรม
วงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2416 โดยที่รัชกาลที่ 5 มีพระราชประสงค์จะสถาปนา
กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์เป็นสมเด็จพระสังฆราช แต่พระองค์ไม่ยอมรับ รัชกาลที่ 5 จึงมิได้โปรด
สถาปนาพระเถระรูปใดเป็นสมเด็จพระสังฆราชตลอดช่วงต้นแห่งรัชกาลเป็นเวลาถึง 23 ปี ต่อมา เมื่อกรม
พระปวเรศวริยาลงกรณ์ทรงเจริญพระชนมายุถึง 82 ปีแล้ว จึงทรงยอมรับถวายมหาสมณุตมาภิเษก เป็น
สมเด็จพระกรมพระยา เมื่อปี พ.ศ. 2434 ดำรงพระเกียรติยศเป็นสมเด็จพระมหาสังฆปริณายกทั่วทั้งพระราช
อาณาจักร สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2435 พระชันษา 84 ปี ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหา
สมณเจ้าในรัชกาลที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2464

เมื่อทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมในสำนักพระสมเด็จเจ้าฟ้ามงกุฎ
(รัชกาลที่ 4) ที่วัดมหาธาตุ เป็นเหตุให้ทรงเลื่อมใสในลัทธิธรรมวินัยตามอย่างรัชกาลที่ 4 อีกทั้งทรงแตก
ฉานในภาษาบาลี เมื่อรัชกาลที่ 4 เสด็จขึ้นครองราชสมบัติในปี พ.ศ. 2394 จึงได้ทรงสถาปนากรมหมื่นบวร
วิสุทธิสุนทรเป็นเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต นอกจากนี้ ทรงเป็นพระอุปัชฌายาจารย์เมื่อรัชกาลที่ 5 ทรง
ผนวชในปี พ.ศ. 2416 จึงทรงเป็นที่เคารพนับถือของรัชกาลที่ 5 ดังเห็นได้จากความในพระราชหัตถเลขาที่
กราบทูลกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์บางตอนว่า “ทุกวันนี้หม่อมฉันเหมือนตัวคนเดียว ได้อาศัยอยู่แค่
สมเด็จพระกรมพระกับสมเด็จพระที่นั่งที่ปรึกษา เป็นพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่ ขอให้ทรงพิเคราะห์การให้ละเลียด
ด้วย”

สมเด็จพระกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ทรงพระนิพนธ์เรื่องราวต่างๆ ไว้มาก ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาบาลี ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เช่น โคลงพระราชประวัติรัชกาลที่ 4 กาพย์เสด็จนครศรี
ธรรมราช ลิลิตพงศาวดารเหนือ จึงกล่าวได้ว่าทรงเป็นกวีที่สำคัญพระองค์หนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์
นอกจากนี้ ในรัชกาลที่ 4 ทรงเป็นผู้ออกแบบพระเจดีย์ในคราวปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์เมื่อ พ.ศ. 2396
สมเด็จพระกรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ทรงให้กำเนิดการสร้างพระกริ่งเป็นครั้งแรกคือ พระกริ่งปวเรศ เป็น
พุทธศิลป์ที่ทรงดำริสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5

3. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

พระนามเดิม พระองค์เจ้าชายมยุรชยาคนาณพ ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและเจ้าจอมมารดาแพ ประสูติเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2402 ในรัชกาลที่ 5 ทรงผนวชแล้ว สถิต ณ วัดบวรนิเวศ ทรงแปลพระปริยัติธรรมเป็นเปรียญ 5 ประโยค สถาปนาเป็นกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส ทรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองเมื่อ พ.ศ. 2424 ต่อมาเลื่อนสมณศักดิ์เสมอสมเด็จพระราชาคณะใหญ่ธรรมยุติกา แล้วเลื่อนเป็นกรมหลวงเมื่อปี พ.ศ. 2449 ทั้งนี้ หลังจากสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) วัดราชประดิษฐ์ สิ้นพระชนม์เมื่อ พ.ศ. 2442 แล้ว รัชกาลที่ 5 ไม่ทรงสถาปนาพระเถระรูปใดในตำแหน่งที่สมเด็จพระสังฆราชอีกจนตลอดรัชกาล อย่างไรก็ตาม โดยที่ทรงสมณศักดิ์สูงกว่าเจ้าคณะทั้งปวง จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เป็นประธานที่ประชุมมหาเถรสมาคม ซึ่งเท่ากับปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชจนตลอดรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 จึงทรงถวายมหาสมณุตมาภิเษกแด่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงสมณศักดิ์ที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า ประธานสงฆ์ที่ทั่วพระราชอาณาเขต เมื่อ พ.ศ. 2453 ต่อมา ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้าเมื่อ พ.ศ. 2464 สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 6 เมื่อ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2464 พระชันษา 62 ปี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงรอบรู้ภาษาต่างๆ อาทิ บาลี สันสกฤต อังกฤษและฝรั่งเศส ทรงพระนิพนธ์เรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นอันมาก เช่น หนังสือหลักสูตรนักเรียนชั้นตรี โท เอก บาลี ไวยากรณ์ทั้งชุด เป็นต้น ทรงจัดตั้งมหาวิทยาลัยสำหรับเป็นสถานศึกษาของภิกษุ สามเณร และกุลบุตร เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์เฉลิมพระนามพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งโรงเรียนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยขึ้นตามวัดธรรมยุตเพื่อให้เป็นที่เล่าเรียนของกุลบุตร เช่น โรงเรียนวัดบวรนิเวศ โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม ทรงออกนิตยสารธรรมจักรซึ่งออกแบบรายเดือนและตีพิมพ์เรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ทั้งที่เป็นคำสอนและข่าวสารต่างๆ ออกเผยแพร่แก่ประชาชน ทั้งนี้ เมื่อรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริจะขยายการศึกษาพื้นฐานไปยังประชาชนทั่วราชอาณาจักร จึงทรงอาราธนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสขณะทรงเป็นกรมหมื่น ให้ทรงอำนวยการจัดการศึกษาทั่วพระราชอาณาจักรดังกล่าวด้วย โดยทรงเห็นว่าวัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของคนไทยมาแต่โบราณกาล โดยมีฝ่ายบ้านเมืองคือกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามหัวเมืองต่างๆ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงมีพระดำริจัดรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นใหม่เพื่อให้การ

ปกครองสงฆ์มีความเรียบร้อยและเอื้อต่อการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า พระดำรินี้เองจึงก่อให้เกิดพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 (พ.ศ.2445) ขึ้น ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับแรกของไทย

สมเด็จพระยามหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ของพระมหากษัตริย์ 2 พระองค์คือ รัชกาลที่ 6 เมื่อทรงผนวชขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ขณะดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสุทธพิทยบรมราชา นอกจากนี้ ยังทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ของพระบรมวงศานุวงศ์อีกหลายพระองค์

4. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

พระนามเดิม หม่อมเจ้าภุชงค์ ชมพูนุท ในพระเจ้าบรมวงศ์ กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์ (พระราชโอรสในรัชกาลที่ 3) ประสูติเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2402 ทรงผนวชเป็นพระราชาคณะ สถิต ณ วัดราชบพิธ ทรงสถาปนาเป็นพระองค์เจ้าพระสถาพรพิริยพรต ในรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ. 2449 เลื่อนเป็นพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นชินวราลงกรณ ในรัชกาลที่ 6 เมื่อปี พ.ศ.2453 ทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า เมื่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสสิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. 2464 ทรงสถาปนาเป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงฯ ในรัชกาลที่ 7 เมื่อ พ.ศ.2469 สมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 8 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2480 พระชันษา 78 ปี

เมื่อพระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร (หม่อมเจ้ากระจาง ลดาวัลย์ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูมินทรภักดี พระราชโอรสในรัชกาลที่ 3) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธพระองค์แรกสิ้นพระชนม์ในปี พ.ศ. 2444 รัชกาลที่ 5 จึงโปรดเกล้าฯ ให้ทรงครองวัดราชบพิธสืบต่อมา นับเป็นเจ้าอาวาสพระองค์ที่สอง ทั้งนี้ เมื่อสมเด็จพระยามหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ทรงดำรงพระยศกรมหมื่น ได้ทรงจัดตั้งมหาวิทยาลัย กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงดำรงพระสมณศักดิ์ที่พระสถาพรพิริยพรต ก็ทรงเป็นกรรมการพระองค์หนึ่งในกรรมการชุดแรกของมหาวิทยาลัย นับว่าทรงเป็นผู้ร่วมบุกเบิกกิจการของมหา

มกุฏราชวิทยาลัยมาแต่เริ่มต้น นอกจากนี้ เมื่อทรงดำรงตำแหน่งนายกกรรมการมกุฏราชวิทยาลัย ก็โปรดให้จัดตั้ง มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2476 เพื่อนำดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินของมหามกุฏฯ มาช่วยบำรุงอุดหนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ทรงพระปรีชาในด้านภาษา ทรงพระนิพนธ์ตำราและหนังสือสำคัญทางพระพุทธศาสนาไว้มาก เช่น พระคัมภีร์อภิธานปิฎก ปจนานุกรม ภาษาบาลีแปลเป็นไทย มหานิบาตชาดก ตันบัญญัติ สามเณรสิกขา เป็นต้น ซึ่งพระนิพนธ์เหล่านี้ยังได้ใช้เป็นคู่มือในการศึกษาภาษาบาลี พระพุทธศาสนาของภิกษุ สามเณรและบุคคลทั่วไปอย่างแพร่หลายอยู่จนบัดนี้

5. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ

พระนามเดิม หม่อมราชวงศ์ชื่น นพวงศ์ ทรงเป็นโอรสหม่อมเจ้าถนอม (ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมเหศวรศิววิลาส พระราชโอรสองค์ใหญ่ในรัชกาลที่ 4) และหม่อมเอม ประสูติเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2415 ทรงมีเชื้อสายของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีด้วย เนื่องด้วยกรมหมื่นมเหศวรศิววิลาสประสูติแต่เจ้าจอมมารดาน้อย ซึ่งเป็นธิดาของพระอินทรอภัย (เจ้าฟ้าทศโกล) โอรสของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เมื่อทรงพระเยาว์ หม่อมราชวงศ์ชื่นได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อมีพระชนมายุเจริญขึ้นแล้ว ได้ทรงออกจากวังและได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมา ได้ทรงบรรพชาเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2435 โดยสมเด็จพระนางเจ้าสว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี (สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) พระราชทานพระราชนิพนธ์และได้พระราชทานพระราชนิพนธ์ตลอดมา

ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมกับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสและทรงสอบได้เปรียญ 7 ประโยค เมื่อ พ.ศ. 2437 รัชกาลที่ 5 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็นพระราชาคณะที่พระสุคุณคนาภรณ์ ทั้งนี้ เมื่อมีการจัดตั้งมกุฏราชวิทยาลัยและมีการตั้งโรงเรียนตามพระอารามเป็นสาขาของวิทยาลัย ทรงเป็นครูรุ่นแรกของโรงเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร ทั้งนี้ สมเด็จพระหลวงชินวราลงกรณได้ทรงเลือกให้พระองค์เป็นแม่กองสอบไล่ธรรมและบาลีตามวาระทั้งในมณฑลกรุงเทพฯ และหัว

เมือง

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราวุธวัฒนอภิมงคล ทรงพระราชนิพนธ์ ไม่สะดวกที่จะทรงปฏิบัติพระภารกิจในฐานะเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ได้ทรงมอบหน้าที่เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุตให้ทรงบัญชาการแทนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2477 และเมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์นั้นสิ้นพระชนม์ใน พ.ศ. 2480 จึงได้ทรงเป็นเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุตีกาตามแบบปกครองในคณะธรรมยุตสืบมา ทั้งนี้ ทรงดำรงตำแหน่งนายกกรรมการมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เมื่อสมเด็จพระหลวงชินวราวุธวัฒนอภิมงคลสิ้นพระชนม์แล้ว ทรงได้รับเลือกเป็นนายกกรรมการตลอดมา ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2488 ในรัชกาลปัจจุบัน ทรงสถาปนาสมณศักดิ์และฐานันดรศักดิ์ของพระองค์ในฐานะสมเด็จพระราชาอุปถัมภ์เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช เป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ประกอบพระราชพิธี ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2499

สมเด็จพระสังฆราชเจ้าฯ ทรงเป็นผู้ถวายพระนาม สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้า มหาวชิราลงกรณ์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สิ้นพระชนม์ในรัชกาลปัจจุบัน เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2501 พระชันษา 85 ปี

.....

เอกสารและหนังสืออ้างอิง

“พระนามพระบรมวงศานุวงศ์” บทความโดยจุลดา ภัคดีภูมินทร์ ในสกุลไทย ฉบับที่ 2405 ปีที่ 47 ประจำวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543

“พระมหาเจษฎาราชเจ้า” บทความโดยจุลดา ภัคดีภูมินทร์ ในสกุลไทย ฉบับที่ 2426 ปีที่ 47 ประจำวันที่ 17 เมษายน 2544

“ธรรมจักร” โดยมูลนิธิมหาวิทยาลัย

“ประวัติบุคคลสำคัญ” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (ฉบับพิมพ์ พ.ศ. 2531) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2531

“ราชสกุลวงศ์” พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ม.ร.ว. บัญรับ พิณจินคดี ท.จ., ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส 30 มีนาคม 2525

การสร้างเสน่ห์และความประทับใจ...อย่างไรที่คุณเลือก ?

พ. ดุสิตา

เสน่ห์คืออะไร แตกต่างจากความประทับใจอย่างไร บางคนสวย บางคนหล่อ แต่เมื่อได้เห็นแล้วก็ผ่านไป ไม่ประทับใจเท่าไร ตรงข้ามกับบางคน ไม่สวยไม่หล่อ แต่มีสิ่งดึงดูดใจ ทำให้อยากเข้าไปใกล้และอยากคบหาสมาคมด้วย ภาษาวัยรุ่นกันว่าเริ่ดใจ อะไรทำนองนั้น

อาจไม่ผิดนักถ้าจะสรุปว่า เสน่ห์คือสิ่งที่มองเห็นได้จากภายนอก อะไรก็ตามที่มองดูแล้ว ให้ความรู้สึกชื่นชมยินดีรักใคร่ที่วัดออกมาเป็นรูปธรรมที่ไม่ซับซ้อนมากนักได้ เช่น ความหล่อ ความสวย ความสะอาด ความมีวัฒนธรรม ความมีหน้าที่การงานดี เป็นต้น

ส่วนความประทับใจนั้น เป็นเอกลักษณ์ภายในที่เน้นทางด้านคุณธรรมมากกว่ารูปธรรม บางเรื่องต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ค้นหา ได้แก่ ความดี ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ ความกตัญญูต่อบุคคล ความสุภาพอ่อนโยน ความอ่อนน้อมถ่อมตน การไม่ยึดติดและการปล่อยวาง เป็นต้น ความประทับใจเหล่านี้อาจต้องมีเรื่องของระยะเวลาเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากความมีเสน่ห์ที่เพียงได้เห็นก็เกิดความชื่นชมยินดีได้โดยพลัน

มาถึงบรรทัดนี้ คุณอาจมอยย้อนเข้ามาถามตัวเองว่า แล้วตัวคุณเองมีเสน่ห์หรือความประทับใจกันนะ? ลองดูหัวข้อข้างล่างนี้ อาจทำให้คุณเข้าใจมากขึ้น

1. เพื่อนร่วมงานของคุณป่วยมากจนไปทำงานไม่ไหวและหยุดงานติดต่อกันหลายวัน ต่อมา มีข่าวว่าเพื่อนคุณอาจถึงขั้นต้องลาออกจากงานหรือลาหยุดพักระยะยาว คุณ...

ก ทำเฉยๆ ไม่รู้ไม่ชี้ คอยฟังว่าจะมีข่าวเกี่ยวกับเพื่อนคุณอย่างไร

ข ติดต่อไปหา ถามไถ่ด้วยความเป็นห่วง และให้กำลังใจ

ค ตั้งใจว่าจะติดต่อไปหา แต่มีธุระยุ่งมาก รอจนเพื่อนกลับมา

ทำงาน จี๋นิ่งขึ้นได้และเข้าไปอธิบายเหตุที่คุณไม่ได้ติดต่อไป

2. บุคคลต่อไปนี้ ท่านชอบคนประเภทไหน

ก เรียนหนังสือเก่ง มีคนยกย่องให้เป็นยอดคนในทุกเรื่อง มีความเป็นผู้นำสูง สนใจตัวเองมากกว่าผู้รอบข้าง

ข สติปัญญาปานกลาง เรียนหนังสือพอไปได้ แต่สนใจใฝ่หา

ความรู้อยู่ตลอดเวลา ให้ความสนใจผู้อื่นพอๆ กับสนใจตัวเอง

ค สติปัญญาดี เรียนเก่ง บางครั้งก็ให้ความสนใจคนรอบข้าง
บางครั้งก็ไม่สนใจ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์

3 บุคคลต่อไปนี้ ท่านชอบใครเป็นพิเศษ

ก ไชยนาประกอบสัมมาอาชีวะ เธอเลือกทำความดีด้วยการ
ทำบุญให้ทานทุกวัน เพราะทำให้เธอมีความสุข

ข ฟาสกาเป็นข้าราชการระดับแถวหน้าที่ใกล้จะเกษียณ เธอ
ประหยัดอดออมและชอบของฟรีเป็นที่สุด เพราะเชื่อว่าอนาคตจะมั่นคงได้ด้วยการประหยัด

ค ผอบเงินเป็นพนักงานที่มีรายได้มั่นคง เชื่อกันในตัวเองว่ามีทั้ง
ความสุขและฐานะดี และเชื่อว่าทุกคนต้องเคยพูดกับเธอก่อน ทักทายเธอก่อน และยกมือไหว้
เธอก่อนเสมอ

4 ข้อใดที่ตรงกับท่านมากที่สุด

ก หน้าตาดี ทำงานเก่ง เจ้าชู้หาตัวจับยาก

ข คบคนง่าย คารมเป็นต่อ รูปหล่อเป็นรอง

ค เจ้าชู้พอประมาณ สนใจใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา หน้าตาเข้าชั้น

เมื่อได้คำตอบแล้ว ลองมาดูคำตอบกัน

คำตอบสำหรับข้อที่ 1 หากคุณเลือก

ก. คุณไม่สนใจว่าอะไรคือเสน่ห์และอะไรคือความประทับใจ

ข. คุณเป็นคนที่มีมักได้รับความประทับใจกับคนรอบข้าง

ค. คุณเป็นคนที่มีโอกาสเหมาะที่จะสร้างเสน่ห์และความประทับใจให้คน

รอบข้าง

คำตอบสำหรับข้อที่ 2 หากคุณเลือก

ก. คุณเป็นคนที่มีเสน่ห์แต่ยังขาดการสร้าง ความประทับใจ

ข. คุณมีทั้งเสน่ห์และความประทับใจเต็มร้อย

ค. คุณมีเสน่ห์และความประทับใจ แต่ยังเป็นไปตามอารมณ์ ไม่แน่นอน

ขึ้นอยู่กับบุคคลและสถานการณ์ อาจกำลังรอให้สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ

คำตอบสำหรับข้อที่ 3 หากคุณเลือก

- ก. คนรอบข้างทั้งรักและประทับใจในตัวคุณ
- ข. คุณอาจต้องเพิ่มเสน่ห์และความประทับใจให้มากขึ้นอีกนิด
- ค. คุณอาจต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับศิลปะในการครองใจคน

คำตอบสำหรับข้อที่ 4 หากคุณเลือก

- ก. คุณมีเสน่ห์ในสายตาคนรอบข้าง แต่ยังขาดความน่าประทับใจ
- ข. คุณอาจยังมีเสน่ห์และความประทับใจไม่มากพอ
- ค. คุณเป็นคนมีทั้งเสน่ห์และความประทับใจ

เราคงต้องยอมรับว่าเสน่ห์และความประทับใจสร้างกันได้ ขึ้นอยู่กับว่าต้องการมุมไหนที่โดดเด่นในชีวิตมากกว่ากัน บางคนเกิดมามีเสน่ห์ที่มีความงามเป็นใบเบิกทาง เรียกว่ามีเสน่ห์หน้าหน้า การจะสร้างความประทับใจก็ไม่ยากนักถ้าจะทำ บางคนมีความประทับใจนำ การจะสร้างเสน่ห์ก็ไม่ยากนัก หากเราจะให้ความสนใจในเรื่องเอกลักษณ์ภายนอกให้มากขึ้น

ต่อไปนี้เป็นสิ่งละอันพันละน้อยที่ได้จากการศึกษาบุคลิกภาพของผู้คนหลากหลาย ที่เป็นทั้งความประทับใจไม่ลืมเลือนและเป็นทั้งเสน่ห์ที่น่าจะเอาเป็นแบบอย่าง

1. **การเป็นคนเก่งคน เก่งคิด และ เก่งการดำเนินชีวิต** ถ้าคุณเคยรู้จักคนเก่ง ก็จะทำให้เราเข้าใจธรรมชาติของคนประเภทนี้ที่จะเก่งไปทุกเรื่อง การเกิดมาเป็นคนเก่ง จะโดยการศึกษาอบรมหรือตามชาติตระกูลก็ตาม เนื่องจากคนประเภทนี้มีสมองและสติปัญญาดีมาตั้งแต่เกิด ทำให้มีโอกาสในการเลือกอาชีพและการดำเนินชีวิตได้ก่อนเสมอ สังคมไทยปัจจุบันก็นิยมคนเก่งก่อนคนดี แต่พอรู้จักกันนานมากขึ้น จึงจะเห็นค่าของคนดีว่าเหนือกว่าคนเก่ง โดยเฉพาะเมื่อพบว่าคนที่เก่งมากๆ มีลักษณะฉลาดแกมโกงแฝงอยู่ด้วย ดังนั้น หากคนเก่งได้มีการพัฒนาในด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปด้วยแล้ว ก็จะเป็นทั้งคนเก่งและคนดี มีทั้งเสน่ห์และความประทับใจในตัว สำหรับคุณธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังในตัวคนเก่ง ได้แก่ การเป็นคนเสียสละ มีเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ และรู้จักการเป็นผู้ให้

2. **การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน** เป็นธรรมชาติของคนที่จะเห็นแก่ตัว ทำเพื่อตัวเอง อยู่แต่เรื่องของตัวเอง รักแต่เรื่องของตัว แต่หากได้มีการพัฒนาจิตปฏิบัติธรรมไปตามลำดับขั้น ความเห็นแก่ตัวก็จะลดน้อยลงตามลำดับ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องนี้สรุปได้ว่า **ในส่วนตัว มีเราอยู่ในนั้นด้วย** คนที่ทำเพื่อผู้อื่น ชีวิตจะมีความสุขมีคนกล่าวขานถึงไม่รู้ลืม ผู้ที่ได้รับการยกย่องจากคนทั่วไปก็มีนิสัยของการเป็นผู้ที่เสียสละและคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นก่อนเสมอ คนที่ทำอะไรแล้วนึกถึงตนเองก่อนนั้น

นอกจากไม่มีความสุขแล้ว ยังเป็นคนที่ไม่มีทั้งเสน่ห์และความประทับใจอีกด้วย

3. **การเป็นคนซื่อสัตย์** เรื่องนี้ต้องใช้เวลาจนจึงจะรู้ได้ ความซื่อสัตย์จึงเป็นความประทับใจมากกว่าความมีเสน่ห์เล็กน้อย มีคำโบราณที่กล่าวว่าซื่อกินไม่หมดคดกินไม่นาน หรือแม้แต่คำว่าความซื่อสัตย์เป็นสัญลักษณ์ของคนดี ซึ่งเป็นคำที่ปู่ย่าตายายท่านพร่ำสอนลูกสอนหลาน การที่สอนเช่นนี้ก็เพราะว่าความซื่อสัตย์เป็นรากฐานของการทำความดีทั้งปวง ทำให้ไม่คิดจะเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เป็นคนคดในข้อหาในกระดูก ความซื่อสัตย์ยังทำให้เป็นคนตรงไปตรงมา ดังนั้น คนที่มีความซื่อสัตย์จึงมีความสุขอย่างเต็มที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา

4 **การวางตัวดีเหมาะสมตามฐานะหน้าที่** จะว่าไปแล้ว การวางตัวดีเป็นความประทับใจมากกว่าความมีเสน่ห์ การวางตัวให้สมกับบทบาทและหน้าที่เป็นสิ่งที่ควรทำ เช่น ครูมีหน้าที่และบทบาทในการสอนนักเรียนให้มีความรู้ แต่หากครูวางตัวผิดสถานะภาพ เช่น สอนให้นักเรียนในทางที่ผิด ทั้งด้านศีลธรรมและกฎหมาย ครูก็วางตัวไม่สมบทบาทและหน้าที่ ในยามที่ชีวิตพบกับเหตุการณ์ไม่คาดฝัน คนที่รับบทบาทหน้าที่ของตัวจะไม่ตีโพยตีพายจนเกินไป สามารถควบคุมตัวเองได้ ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ที่เข้ามาครอบงำอย่างสุดซึ้งสุดโต่ง จึงจะถือว่าเป็นผู้ที่วางตัวที่เหมาะสม สำหรับสุภาพบุรุษ การวางตัวดีหมายถึงการเป็นที่พึ่งได้ อบอุ่น มั่นคง ไม่โลเลเหลวไหล สำหรับสุภาพสตรีนั้น การวางตัวดีเหมาะสมหมายถึงการมีความประพฤติเหมาะสม ซื่อสัตย์ รักเดียวใจเดียว และมีสัญชาติญาณของความเป็นเพศแม่ เป็นต้น

5 **การแต่งกายดีถูกต้องตามกาลเทศะ** หลายคนอาจสงสัยว่า ข้อนี้เกี่ยวอะไรกับความมีเสน่ห์และความประทับใจ การแต่งกายดีนั้นมีส่วนอย่างมากที่จะทำให้คนสนใจและอยากรู้จัก และต้องไม่แต่งมากหรือน้อยจนเกินไปซึ่งกลับทำให้คนสมเพชเพราะขาดความพอดี มีความเข้าใจผิดว่าการแต่งกายดีจำต้องประดับมาก ๆ แต่หาว่าไม่ว่ากลับสะท้อนถึงการเป็นคนไม่มีความสุข ส่วนคนที่แต่งตัวเป็นกลับเป็นคนที่มีเสน่ห์ จึงควรที่เราจะให้ความสนใจกับการแต่งกายให้เหมาะสมกับเพศ วัย และกาลเทศะ เน้นความสะอาด ถูกต้องตามสมัยนิยม ไม่ตามแฟชั่นจนเกินไป ขอให้ระลึกเสมอว่า เสื้อผ้าพูดได้ บอกให้คนที่พบเห็นรู้ว่าเรามีหน้าที่อะไร ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ได้แก่ นักบวช นักเรียน ทหาร ตำรวจ ผู้พิพากษา นักแสดงจิว

6. **เป็นคนเรียบง่ายไม่ยุ่งยาก** แม้กายและจิตของมนุษย์จะซับซ้อน แต่ในด้านการดำรงชีวิตโดยพื้นฐานแล้ว มนุษย์ต้องการปัจจัย 4 มีหลายคนที่พอใจกับการมีความสุขเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในแทบจะทุกด้านของการดำเนินชีวิต ทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เพราะมองว่าการบริโภคที่เกินพอดีกลับจะทำให้ร่างกายเจ็บป่วยด้วยซ้ำไป รวมทั้งมองว่าความสุขในชีวิตเป็นคนละส่วนกับการใช้เงินมาก ๆ ในการซื้อหาปัจจัย 4 เราจึงพบว่าคนที่มีความสุขกลับเป็นคนประหยัด ผิดกับคนที่ใจไม่มีความสุขที่ใช้จ่ายเงินทองฟุ่มเฟือยเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป

7. **การเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน** คุณธรรมข้อนี้นับว่าเป็นทั้งเสน่ห์และ

ความประทับใจที่ทำให้หลายคนจำได้ไม่ลืมเลือน การเข้าใจคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนทำให้เราสัมผัสได้ถึงความอ่อนโยนและทำให้เรามีความสุขมากขึ้น เพราะคนลักษณะนี้มักไม่ถือตัวถือตนและสุภาพ ตรงข้ามกับคนแข็งกระด้างที่ตัวตนสูงไม่ยอมก้มหัวให้ใคร จึงเป็นเหตุแห่งความไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร เพราะมีสิ่งที่ขวางกั้นความเจริญของชีวิตจากการมีตัวตนที่สูงเกินความจำเป็นนั่นเอง

8. **การเป็นคนว่าง่ายไม่ถือ** คุณธรรมข้อนี้ทำให้กลายเป็นคนสอนง่ายและทำให้เป็นที่รักใคร่ของคนรอบข้าง ระหว่างคนดื้อกับคนว่าง่าย หลายคนคงได้คำตอบว่า คุณชอบคนประเภทไหนมากกว่ากัน ธรรมชาติของคนที่ว่าง่ายนั้นมักจะสอนง่ายตามไปด้วย แต่การที่จะเชื่อคนง่ายหรือไม่ขึ้นอยู่กับการสติปัญญาและความฉลาดรอบรู้ของแต่ละคนแต่ละรายไป การเป็นคนว่าง่ายนั้นทำให้สามารถเป็นที่รักและนั่งอยู่ในหัวใจของคนทั่วไป ในด้านการบริหารงานนั้นเจ้านายหรือผู้บังคับบัญชาล้วนแล้วแต่ชอบผู้ใต้บังคับบัญชาที่ว่าง่าย

9. **การเป็นคนทักคนก่อน ไหว้คนเป็น** คุณธรรมข้อนี้เป็นความประทับใจและความมีเสน่ห์สูงสุด หลายคนไม่กล้าทักทายคนอื่นก่อนแม้แต่จะกล่าวคำว่า “สวัสดี” หรือการยกมือไหว้ เมื่อทักทายคนอื่นก่อนไม่ได้ก็จะกลายเป็นไหว้คนอื่นก่อนไม่เป็นด้วยเช่นกัน การไหว้ผู้อื่นก่อนและการทักทายก่อนเป็นศิลปะหนึ่งในการครองใจคน ช่วยลดความแตกแยกในหมู่คณะ ประการสำคัญ แสดงให้เห็นถึงการลดอัตตาความยึดถือตัวตน การที่คนเราทำสิ่งดีให้คนอื่นชื่นใจได้ยากนั้นเพราะมีตัวตนสูงนั่นเอง ในหลักพระพุทธศาสนาสอนเรื่องความไม่มีตัวกูของกู ท่านเน้นเรื่องความไม่มีตัวไม่มีตน ความเป็นอนัตตา ความเป็นสูญญตา ดังนั้น หากต้องการสร้างเสน่ห์แล้ว การทักทายคนอื่นก่อนจึงเป็นเรื่องง่ายใกล้ตัวที่ทุกคนไม่ควรมองข้าม

10. **การเป็นคนรักษาคำพูด** คุณธรรมข้อนี้ทำให้เป็นที่พออกพอใจของคนทั้งหลาย และเป็นทั้งเสน่ห์และความประทับใจที่ล้ำลึก เพราะอิงกับศีลและคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนาเรื่องสัจจะ ขันติ (ความอดทนอดกลั้น) และ จาคะ (การเสียสละ-การบริจาค) การเป็นคนรักษาคำพูดนั้นเป็นเรื่องง่ายสำหรับคนตรงไปตรงมา แต่เป็นเรื่องยากสำหรับคนที่กลับกลอกโลเล เมื่อมีสัจจะแล้ว จะมีขันติบริวารมีตามมาด้วย และยังมีจาคะเป็นของแถมโดยอัตโนมัติ ในทางพระพุทธศาสนานั้น เป็นวงจรลูกโซ่ที่เกี่ยวเกาะต่อเนื่องกันไปตลอดสาย ดังนั้น หากเรามีคุณธรรมตัวใดตัวหนึ่งที่เด่นชัดมาก ก็จะมีคุณธรรมอื่นๆ ด้วยเสมอ และหากเราทำผิดในคุณธรรมข้อใดข้อหนึ่งแล้ว ก็จะลดหย่อนข้ออื่นตามไปด้วยเช่นกัน ดังที่ทราบกันว่า การมีศีลบริสุทธิ์ทำให้การฝึกสมาธิภาวนาง่ายมากขึ้น และอำนาจของทานจะช่วยทำให้การรักษาศีลง่ายตามขึ้นตามลำดับ การเข้าสมาธิที่มีศีลเป็นรากฐานนั้นจะเข้าสมาธิได้สะดวกและรวดเร็วว่าการเข้าสมาธิที่ไม่มีศีลเป็นพื้นฐาน สำหรับคุณธรรมข้ออื่นๆ นั้นก็อธิบายได้ในทิศทางเดียวกันนี้

จากแง่คิดดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ชัดว่าเสน่ห์และความประทับใจเป็นสิ่งที่สามารถสร้างกันได้ และควรที่จะพัฒนาให้เป็นบุคลิกภาพ ก็ยังประโยชน์ทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและหน้าที่การงานตามลำดับ ก่อนจบ ขอทิ้งท้ายให้เป็นแง่คิดว่าเราทุกคนต่างโชคดีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และอยู่บนผืนแผ่นดินแห่งพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีการจัดแบ่งระดับของคุณธรรมตามลำดับของการมาเกิดของมนุษย์ทุกผู้นาม เพื่อให้ให้น้อมนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างชัดเจนที่สุด ตั้งแต่ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 หากเรามีทาน ศีล มีการลดสัการะทิสฐิ (ลดความเป็นตัวกู-ของกู) ลงได้ ขั้นต่ำสุดคือการบรรลุโสดาบัน (มีภพชาติแห่งการเกิดเพียง 7 ชาติ) หากบรรลุคุณธรรมขั้นสูงยิ่งขึ้น บุคคลผู้นั้นก็จะพัฒนาภูมิจิตของตนไปได้สูงสุดตามลำดับจนถึงขั้นของการไม่กลับมาเกิดอีกเลย ซึ่งเป็นบรมสุขที่นักจิตภาวนาทุกคนปรารถนา สิ่งสำคัญคือการเริ่มต้นในวันนี้

คุณ โบว์คะ ฉบับนี้ขอใช้นามปากกานะคะ รบกวนไม่ยากให้คุณหมอทราบนะคะ จะเขียนได้สะดวกกว่านะคะ และได้รับหนังสือเรียบร้อยแล้ว พระบรมราชาบาท ได้แจ้งกลับไปทางเมล หลายวันมาแล้วนะคะ ต้องขอขอบพระคุณคุณโบว์มากมายนะคะ เอาไว้มีโอกาสจะเขียนมาให้ใหม่คะ สำหรับวันนี้สวัสดีคะ และหากได้รับแล้วรบกวนแจ้งกลับที่ 09 8155272 นะคะ หรือแฟก 035 353692 อติโนมิตี คะ จริงใจพิสมัย พร้อมกับเนื้อหาชุดนี้ได้ส่งไปทางเมล

เพื่อชีวิตที่สดใส

วนิดา คุตตวัส

ท่านผู้อ่านหลายท่านคงมีความรู้สึกที่ว่า จุๆ ปีเก่า 2549 ผ่านพ้นไป และ ปีใหม่ 2550 ก็จุ๋มเข้ามาอย่างไม่ทันได้ตั้งตัว เราทุกคนแก่งไปอีกหนึ่งปี ทางฝรั่งเขามีธรรมเนียมอยู่ว่า เมื่อถึงระยะฉลองรับปีใหม่นั้น เขามักจะตั้งปณิธานหรือตั้งเป้าหมายว่าจะทำบางสิ่งบางอย่าง ในปีใหม่ที่อย่างกรายเข้ามา เพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านครอบครัว หน้าที่การงาน หรือสุขภาพ ฯลฯ

แต่ก็อย่างที่เราทราบกันดี บางทีเราตั้งใจจะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น พอเอาเข้าจริง ก็มักเป็นความตั้งใจเพียงชั่ววูบ แล้วก็จางหายไป เมื่อวันเวลาของปีใหม่น้อยๆ ล่วงไป

เรื่องนี้บางทีก็เป็นเรื่องที่เราทั้งหลายต้องมาร่วมแรงร่วมใจกัน ตั้งเป้าหมายของชีวิตให้มีความพัฒนาการ ไม่ใช่ปล่อยให้มันเลื่อนไหลไปตามบุญตามกรรม หรือปล่อยให้ปัญหาต่างๆ มันคลี่คลายไปเอง...

ประการแรก เมื่อเราจะตั้งเป้าหมายอะไรสักอย่าง ก็ต้องตั้งเป้าที่อยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง และบรรลุได้ ไม่ใช่ตั้งเป้าไว้สูงจนน่ากลัว แต่ควรเป็นเป้าหมายพินๆ ธรรมดาๆ บางทีอาจเป็นเป้าหมายที่เราเคยตั้งไว้จะทำให้ได้มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เรื่อยมาจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายส่วนตัว หรือทางหน้าที่การงาน เป้าหมายเหล่านี้เปิดโอกาสให้เราพยายามแล้วพยายามอีก หากครั้งแรกยังไม่ประสบผลสำเร็จ และเราไม่ล้มเลิกที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

ในการทำงาน หากเรายังไม่บรรลุเป้าที่ตั้งไว้ ก็ไม่ใช่ที่เราจะลาออกจากการงาน เราทุกคนมักจะพยายามเรียนรู้จากประสบการณ์และหาทางปรับคลื่นให้บรรลุเป้าหมายในความพยายามครั้งต่อไป อย่างเช่นถ้าเรายังลดน้ำหนักลงไม่ได้ตามเป้า หรือยังวิ่งระยะทาง 10 ก.ม. ไม่ได้ในหนึ่งชั่วโมง ก็ไม่ได้ทำให้เราอ้อมยถงขาว เรามักจะหาทางเรียนรู้ถึงจุดอ่อนและปรับปรุงมัน เพื่อพยายามอีกครั้งให้ดีกว่าเดิม เพราะหากคนเราอมแพ้เสียแต่แรกที่ตกม้า มนุษย์คงไม่มีวิวัฒนาการออกจากถ้ำมีดมายืนหยัดอยู่ท่ามกลางตึกระฟ้า และจะว่าไปแล้ว มนุษย์ก็ไม่ได้ขึ้นไปบนหลังม้าเพียงเพื่อจะถูกสลัดให้ตกลงมาแอ้งแม้งอยู่กับพื้น หากแต่มนุษย์มีเป้าหมายที่จะพิชิตโลกด้วยม้ามาตั้งแต่ยุคก่อน ประวัติศาสตร์

ความท้าทายเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทำให้เราได้ตระหนักว่าเป้าหมายนั้นเป็นสิ่งที่จริงจัง ไม่ใช่เป็นเรื่องกล้วยๆ ที่จะสำเร็จได้โดยไม่ต้องใช้ความพยายาม เป้าหมายหรือจุดหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เราจะไปถึงได้ก็เมื่อเราเริ่มจากก้าวแรก ไปทีละก้าว มีการบรรลุจุดหมายในระยะกลางและระยะยาว

และต่อไปนี่คือเป้าหมายท้าทายที่อยากให้ทุกท่านลองกำหนดดู เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ข้อแรก คือ *ไม่ใส่น้ำตาลลงในเครื่องดื่ม* เพราะว่ามันไม่จำเป็นและยังมีอันตรายมากกว่าที่คิด ลองดื่มกาแฟหรือน้ำชาโดยไม่ใส่น้ำตาลสักสองสัปดาห์ แล้วจะเห็นว่าคนส่วนใหญ่ทำได้ หรือไม่ก็ลดการดื่มลงเป็นอย่างมาก

ข้อสอง *ลดกินของว่างขยะ* ก็ประเภทขนมขบเคี้ยวทั้งหลาย ในสัปดาห์แรกให้ลองจดรายการของว่างขยะที่นั่งเคี้ยวระหว่างมื้อ จำพวกคุกกี้ ถั่ว น้ำอัดลม ช็อกโกแลต มันทอด เค้ก ฯลฯ พอสัปดาห์ที่สองก็ให้เอาของว่างที่ให้ประโยชน์ต่อสุขภาพมาทดแทน จำพวกผลไม้ ถั่วสด น้ำผลไม้สดที่ไม่ใส่น้ำตาล และน้ำเปล่า พอสัปดาห์ถัดไปก็ให้เลิกของว่างขยะทั้งหมด

ข้อสาม *เลิกอาหารขยะและอาหารสำเร็จรูป* ให้ลองทำเหมือนข้อสอง คือสัปดาห์แรกจดบัญชีรายการอาหารจานด่วนที่รับประทาน พอสัปดาห์ถัดไปก็ให้ทดแทนด้วยอาหารที่ปรุงด้วยตนเอง แน่ใจว่าไม่เอาประเภททอดน้ำมันท่วมกะทะ ลองเสาะหาสูตรอาหารเพื่อสุขภาพมาลองทำดู ซึ่งเดี๋ยวนี้มีพิมพ์ออกมาหลากหลายให้คุณได้ทดลอง เป็นการเพิ่มรสชาติ นอกเหนือจากสุขภาพที่ดีขึ้น

ข้อสี่ *เลิกสูบบุหรี่* นี่เป็นข้อปฏิบัติที่ท้าทายที่สุดที่คุณทั้งหลายจะตั้งเป้าให้กับตัวเอง แต่จะเป็นข้อที่ให้ประโยชน์แก่ร่างกายมากที่สุด ทั้งกับตัวเองและคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือที่ทำงาน ข้อนี้ไม่จำเป็นต้องทำแบบหักดิบด้วยตัวเอง ลองไปปรึกษาหมอ ว่ามีเครื่องมืออะไรบ้างที่ทำให้เลิกบุหรี่ได้ง่ายขึ้น และถ้าเป็นไปได้ อาจจะร่วมกับเพื่อนที่อยากเลิกบุหรี่อย่างจริงจัง เพราะคนส่วนใหญ่จะทำได้ง่ายขึ้นถ้ามีคนคอยร่วมสนับสนุน

ข้อห้า *ออกกำลังกาย* ไม่จำเป็นต้องทำถึงหกครั้งต่อสัปดาห์ ลองทำแค่ครั้งเดียวต่อสัปดาห์ยังดีกว่าไม่ทำเลย ถ้าทำสองครั้งได้ก็ดี และถ้าเพิ่มเป็นสามครั้งก็ยิ่งดีใหญ่ หรือไม่คุณใช้ชีวิตเดินออกกำลังกายเพียงระยะสั้นๆ 10 นาทีต่อครั้ง ทุกวัน ลองเดินไปทำงาน หรือไปร้านขายของแถวบ้าน เดินขึ้นลงบันไดแทนการใช้ลิฟท์ ฯลฯ ลองหาอะไรที่คุณทำแล้วสนุก และทำกับคนที่คุณสนุกด้วย จะทำให้คุณทำนาน ไม่เลิกไปเสียก่อน

ข้อที่หก *ลดดื่มเหล้า* ไม่ได้หมายความว่าจะให้เลิกไปเลย (ถ้ายังทำไม่ได้) ก็แค่ดื่มให้น้อยลงนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอย่าดื่มทุกวัน เพราะถ้าดื่มทุกวัน วันละแก้ว อีกหน่อยก็จะกลายเป็นวันละหลายแก้ว

ข้อที่เจ็ด *ดูแลน้ำหนักของตัวเอง* ทุกวันนี้เรารู้กันดีอยู่แล้วว่าการเป็นคนอ้วนจะเสี่ยงต่อการเป็นเบาหวาน โรคหัวใจ และโรคอื่นอีกสารพัด เรื่องนี้ไม่ได้หมายความว่าให้ถึงกับหันไปถือศีลกินมื้อเดียว เพียงแต่ต้องระมัดระวังอาหาร ลดน้ำตาลและอาหารขยะ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ โรคต่างๆ จะหายไปพร้อมๆ กับน้ำหนักของคุณ

ข้อที่แปด การนอน มีคนบางคน โดยเฉพาะคุณผู้ชายที่มีทัศนคติผิดๆ เกี่ยวกับการนอน และมักจะคุยโม้โอ้อวดว่านอนเพียงคืนละ 4-6 ชั่วโมง อันที่จริงเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องน่าคุยอวดเลย การนอนไม่พอเพียงจะส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ สถิติของอุบัติเหตุจากการหลับในขณะขับรถเป็นเครื่องพิสูจน์ความสำคัญของการนอนได้เป็นอย่างดี แน่แน่นอนว่าแต่ละคนอาจต้องการเวลานอนพักผ่อนที่แตกต่างกัน แล้วแต่กรรมพันธุ์ วิธีการใช้ชีวิต อายุ ระดับความเครียด ฯลฯ แต่กฎเกณฑ์โดยทั่วไปแล้วควรจะต้องนอนอย่างต่อเนื่องกันแปดชั่วโมงต่อวัน และไม่มีการไปสะดุ้งตื่นนอนเอาตอนช่วงวันสุดสัปดาห์ บางคนพออายุเกิน 30 แล้วมักนอนน้อยลง ดังนั้น หากคุณรู้สึกกระปรี้กระเปร่า หลังจากตื่นนอนได้ 6 ชั่วโมง ก็อาจจะเพียงพอสำหรับคุณก็ได้

ในเรื่องของการลดน้ำหนัก เราทุกคนรู้ว่าควรลดอาหารลง คนจำนวนมากมักตกเป็นเหยื่อของการลดอาหาร ด้วยการลดจำนวนแคลอรีของอาหารเพื่อหวังจะให้น้ำหนักลด แต่มักลงเอยด้วยการทำลายระบบเผาผลาญในร่างกายและในที่สุดก็ไม่สามารถลดน้ำหนักได้ ถ้าหากว่าคุณเป็นคนที่ได้รับประทานอาหารมากเกินไปและรับเอาแคลอรีเกินว่าที่ร่างกายต้องการ ก็เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องลดจำนวนแคลอรี แต่เรื่องนี้ต้องระมัดระวัง ถ้าตัดจำนวนแคลอรีมากเกินไปจะทำให้คุณสูญเสียมวลกล้ามเนื้อมากกว่าไขมัน และจะส่งผลทำให้ระบบเผาผลาญรวมไปถึงความสามารถในการเผาไขมันของร่างกายลดต่ำลงไปด้วย

พยายามอย่าหมกหมุ่นกับจำนวนแคลอรีในอาหารมากเกินไป แต่ควรเน้นเรื่องคุณภาพ และช่วงเวลาการบริโภคแคลอรี อาหารที่รับประทานควรเน้นประเภทโปรตีนไขมันต่ำ เวลาจะปรุงอาหารให้ตัดเล็มส่วนที่เป็นไขมันออกจากเนื้อและไก่ แล้วหันมาเน้นไขมันจากปลาและน้ำมันมะกอกแทน

แนะนำให้รับประทานบ่อยๆ เป็นมื้อย่อยๆ หรือเป็นของว่าง ทุกๆ สามชั่วโมง รับประทานแคลอรีในช่วงระหว่างวันมากกว่าช่วงกลางคืน ต้องรับประทานอาหารเช้า ภายในหนึ่งชั่วโมงหลังตื่นนอน เพื่อให้ अच्छิฉิระบบเผาผลาญสำหรับทั้งวัน

ในเรื่องการออกกำลังกาย บางคนบอกว่าออกกำลังกายด้วยการว่ายน้ำครึ่งชั่วโมง แต่น้ำหนักไม่ลด เรื่องนี้อาจต้องดูว่าทำบ่อยแค่ไหน ก็ครึ่งต่อสัปดาห์ ถ้าหากคุณว่ายน้ำในระยะเวลาเท่าเดิม ช่วงเวลาเท่าเดิม ทุกๆ ครั้งที่ว่ายน้ำ ก็อาจไม่ช่วยมากนัก เพราะร่างกายของคนเราจะปรับตัวเข้ากับระดับของการออกกำลังกาย แต่ไม่จำเป็นว่าคุณต้องโหมออกกำลังกายจนหนัก เพียงแต่ลองเพิ่มการออกกำลังกายมากขึ้นหน่อย เพื่อให้มีการพัฒนามากขึ้น เช่น เพิ่มความเร็ว เพิ่มระยะทาง หรือระยะเวลาก็ได้ แต่ถ้าหากไม่มีเวลามากนัก ก็อาจพยายามหาจังหวะในการทำกิจกรรมมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องไปที่ยิมหรือที่สระน้ำ หรือต้องมีเครื่องมือเครื่องมือ เพียงแต่หาเวลาเดินให้ได้สักวันละ 10 นาที เพิ่มเติมจากการว่ายน้ำก็พอแล้ว

ถ้าคุณพยายามระวังอาหารให้มีหลากหลาย กินผักผลไม้ ก็น่าจะได้อาหารที่มีวิตามินอยู่แล้ว เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ถ้ายังกังวลอยู่ว่าจะได้อาหารที่มีวิตามินไม่พอ ก็อาจเสริมด้วยการรับประทานวิตามินรวมดี ๆ ทุกวัน ๆ ละเม็ด หรือสองวันเม็ดก็ได้

ส่วนเรื่องการไปโรงยิมเพื่อออกกำลังกาย มีข้อแนะนำว่า ควรจะต้องเลือกโรงยิมที่มีคุณภาพ ด้วยการลองถามเพื่อนฝูง อาจจะลองไปที่โรงยิมหลายๆ แห่งเพื่อลองดูเครื่องมือ ว่ามีสภาพดีหรือเปล่า ถ้าเครื่องมือขึ้นสนิม หรือส่งเสียงเอี้ยดอัดเวลาใช้ ก็แสดงว่าโรงยิมนั้นไม่ค่อยดีนัก ควรไปหาโรงยิมที่มีเจ้าหน้าที่ฝึกมืออาชีพที่ช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และเต็มใจตอบคำถามหรือแสดงวิธีการใช้เครื่องมือได้อย่างปลอดภัย คุณควรจะรู้สึกผ่อนคลายเมื่ออยู่ในโรงยิม

เจ้าหน้าที่ประจำยิมจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบความพร้อมของลูกค้า และให้คำแนะนำสำหรับผู้เริ่มต้น คุณควรจะตั้งสังเกตว่าในโรงยิมนั้น ลูกค้าทุกคนกำลังออกกำลังกายตามโปรแกรมแบบเดียวกันโดยไม่มีความแตกต่างระหว่างวัย ระดับความฟิต หรือประสบการณ์ หรือเปล่า ถ้าเป็นอย่างนั้น คุณควรจะคุยกับเจ้าหน้าที่ให้จัดโปรแกรมเฉพาะตามที่คุณต้องการ ถ้าพวกเขาไม่ทำหรือคุณรู้สึกไม่พอใจกับข้อเสนอ ก็อาจลองฝึกกับครูฝึกส่วนตัวที่สามารถออกแบบโปรแกรมตามที่คุณต้องการ คุณสามารถไปพบครูฝึกสักเดือนละครั้งสองครั้ง เพื่อให้ประเมินความก้าวหน้า หรืออาจต้องเปลี่ยนโปรแกรมฝึกให้พัฒนามากขึ้น

หวังว่าคุณจะได้รับประโยชน์จากบทความนี้ นำไปปรับใช้เพื่อชีวิตที่สดใสในปีพ.ศ. 2550....

(เรียบเรียงจากบทความของ Chad Bukhari ผู้ฝึกสอนการออกกำลังกาย)

จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคไต

นพ. สุพัฒน์ วาณิชการ โรงพยาบาลศิริราช

จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคไต

เป็นคำถามที่พบบ่อยๆ ในวงสนทนา คำตอบก็เหมือนกับการถามถึงโรคอื่นๆ เพราะในการวินิจฉัยโรคตามหลักวิชาแพทย์ จะอาศัยกรรมวิธี 3 ประการ คือ

1. การซักประวัติ จะได้มาซึ่งอาการ (sign)
2. การตรวจร่างกาย จะได้มาซึ่งอาการที่แสดงออกมา (symptoms)
3. การตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือการตรวจแล็บ (lab) ได้แก่ การตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะและเอ็กซเรย์ รวมทั้งการตรวจทางพยาธิวิทยา เช่น การตรวจชิ้นเนื้อ การเพาะเชื้อ เป็นต้น

ในการเรียนแพทย์นั้น ในปีแรกๆ ต้องเรียนรู้กายวิภาคและสรีรวิทยาหรือหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ก่อน คือ ต้องรู้ว่าสภาพปกติของอวัยวะนั้นๆ เป็นอย่างไร แล้วจึงเรียนรู้พยาธิสภาพ คือ รู้ภาวะการเป็นโรคของอวัยวะต่างๆ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงอาการ อาการแสดง และการตรวจพบทางห้องปฏิบัติการ การที่จะรู้ว่าเป็นโรคไตได้ก็ต้องรู้สภาพปกติและหน้าที่ของไต รวมทั้งโรคต่างๆ ของไตก่อน และรู้เมื่อไตเป็นโรค จะมีอาการและอาการแสดง ตลอดจนความผิดปกติ ทั้งสภาพและหน้าที่ของไต เมื่อประมวลเข้าด้วยกันก็จะรู้ว่าเป็นโรคไต

ประเภทของโรคไต - แบ่งตามสาเหตุ

1. โรคไตที่เป็นมาแต่กำเนิด (Congenita) เช่น มีไตข้างเดียว ไตเล็กข้างหนึ่ง โรคไตเป็นถุงน้ำ (Polycystic kidney disease) ซึ่งเป็นกรรมพันธุ์ เป็นต้น
2. โรคไตที่เกิดจากการอักเสบ (Inflammation) เช่น โรคของกลุ่มเลือดฝอยของไตอักเสบ (Glomerulonephritis)
3. โรคไตที่เกิดจากการติดเชื้อ (Infection) เกิดจากเชื้อแบคทีเรียเป็นส่วนใหญ่ เช่น กรวยไตอักเสบ ไตเป็นหนอง กระเพาะปัสสาวะอักเสบ (จากเชื้อโรค) เป็นต้น
4. โรคไตที่เกิดจากการอุดตัน (Obstruction) เช่น จากนิ่ว ต่อมลูกหมากโต มะเร็งมดลูกไปกดท่อไต เป็นต้น
5. เนื้องอกของไต ซึ่งมีหลายชนิด

ประเภทของโรคไต – แบ่งตามกายวิภาคของไต

1. **โรคของหลอดเลือดของไต** เช่น มีการตีบหรืออุดตันของหลอดเลือดของไต
2. **โรคของกลุ่มเลือดฝอยของไต (Glomerulus)** ซึ่งพบได้มาก เกิดการอักเสบชนิดไม่ติดเชื้อ (Glomerulonephritis)
3. **โรคของหลอดไต (Tubule)** เช่น การตายของหลอดไตภายหลังอาการช็อคหรือได้รับสารพิษเกิดไตวายเฉียบพลัน (Acute renal failure)
4. **โรคของเนื้อไต (Interstitium)** เช่น แพ้ยาหรือได้รับสารพิษ เป็นต้น

ประเภทของโรคไต – แบ่งตามต้นเหตุ

1. ต้นเหตุจากภายในไตเอง ซึ่งอาจรู้สาเหตุหรือไม่รู้สาเหตุ
2. ต้นเหตุจากภายนอกของไต เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคเอสแอลอี เป็นต้น

อาการ อาการแสดง และการตรวจพบทางห้องปฏิบัติการจะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิดและตามแต่ละระยะของโรค สิ่งตรวจพบหนึ่งอาจพบได้ในหลายๆ โรค ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น อาการบวมอาจเป็นจากโรคไต โรคตับ โรคหัวใจ โรคขาดสารอาหารโปรตีนจากความผิดปกติของฮอร์โมน หรือจากผลข้างเคียงของตัวยาบางตัว แต่คนทั่วไปอาจรู้จักกันดีว่าอาการบวมพบบ่อยในโรคไตซึ่งเป็นจริงและยืนยันได้ถ้ามีลักษณะเฉพาะของโรคไตและแยกแยะโรคอื่นๆ ออกแล้ว

ขณะเดียวกัน โรคๆ หนึ่งจะมีอาการและสิ่งตรวจพบหลายอย่าง เช่น โรคเอสแอลอีซึ่งเป็นโรคแพ้ภูมิตัวเอง อาจมีการแสดงออกตามระบบต่างๆ เช่น ทางผิวหนัง ผื่น ข้อ ทางไต หัวใจ ปอด ทางระบบเลือด เป็นต้น

เพราะฉะนั้น การที่จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคไตจะดูยุ่งยากและซับซ้อน ทำให้ไม่เข้าใจหรือเข้าใจได้ยาก

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นโรคไต

เพื่อความง่ายและเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ขอแนะนำให้ย้อนรอยของขบวนการวินิจฉัยโรค โดยดูที่ปัสสาวะก่อน เพราะไตเป็นตัวสร้างและขับถ่ายปัสสาวะ เพราะฉะนั้น ปัสสาวะกับไตน่าจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ขออย่าว่า ถ้าจะรู้ได้ว่าเป็นโรคไตต้องผ่านขบวนการซักประวัติ ตรวจร่างกาย ตรวจเลือด ปัสสาวะ เอ็กซเรย์ และบางครั้งต้องเจาะไตเอาเนื้อไตมาตรวจถึงจะรู้ว่าเป็นโรคไต

เหตุสงสัยว่าจะเป็นโรคไต

1. **ปัสสาวะเป็นเลือด** โดยปกติ ในน้ำปัสสาวะจะไม่มีเลือดหรือเม็ดเลือดสดออกมาก จะมีบ้างประมาณ 3-5 ตัว เมื่อดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ขยายปานกลาง การมีเลือดออกมาในปัสสาวะถือว่ามีค่าสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรคไต แต่อาจไม่ใช่ก็ได้ อาจเป็นเพียงโรคเลือดหรือเลือดออกเท่านั้นก็ได้

ปัสสาวะเป็นเลือดอาจเป็นเลือดสดหรือเลือดเป็นลิ่ม ปัสสาวะสีแดง สีน้ำตาล เนื้อสีชาแก่ หรือปัสสาวะสีเหลืองเข้มขึ้นก็ได้

ในสตรีที่มีประจำเดือน ปัสสาวะอาจถูกปนเปื้อนโดยประจำเดือน กลายเป็นปัสสาวะเป็นเลือดได้

ในโรคของระบบทางเดินปัสสาวะส่วนล่าง เช่น กระเพาะปัสสาวะอักเสบ ต่อมลูกหมากโต ปัสสาวะมักเป็นเลือดสดๆ หรือเป็นลิ่ม

ในโรคของเนื้อไตหรือตัวไตเอง การมีเลือดในปัสสาวะมักเป็นแบบสีน้ำตาลเนื้อ สีชาแก่ หรือสีเหลืองเข้ม

ในผู้ป่วยชาย จำเป็นต้องตรวจค้นหาสาเหตุของปัสสาวะเป็นเลือด แม้จะเกิดเพียงครั้งเดียวก็ตาม แต่ในผู้หญิง เนื่องจากมีกระเพาะปัสสาวะอักเสบได้บ่อย อาจตรวจค้นหาสาเหตุได้ช้าหน่อย

ในหลายกรณี การตรวจปัสสาวะ ตรวจเลือด เอ็กซเรย์ก็ไม่สามารถบอกสาเหตุได้ จำเป็นต้องเจาะเอาเนื้อไตมาตรวจโดยพยาธิแพทย์ผู้ชำนาญ จึงจะทราบได้

2. **ปัสสาวะเป็นฟองมาก** คนปกติเวลาปัสสาวะจะมีฟองขาวบ้าง แต่ถ้าปัสสาวะมีไข่ขาวหรือโปรตีนออกมามากกว่าปกติ จะทำให้ปัสสาวะเป็นฟองขาวมากๆ เหมือนฟองสบู่ จำเป็นต้องตรวจปัสสาวะและเก็บปัสสาวะ 24 ชั่วโมงหรือ 1 วัน เพื่อหาปริมาณโปรตีนในปัสสาวะ

ผู้ป่วยที่มีไข่ขาวออกมาในปัสสาวะมากๆ ส่วนมากเป็นจากโรคหลอดเลือดฝอยของไตอักเสบจากไม่รู้สาเหตุ ทำให้โปรตีนในเลือดลดลงและมีอาการบวม รวมทั้งปริมาณคลอเรสเตอรอลและไขมันในเลือดสูงได้

การมีไข่ขาวออกมาในปัสสาวะจำนวนไม่มากนักอาจพบได้ในโรคหัวใจวาย ความดันโลหิตสูงหรืออื่นๆ ได้

แต่การปัสสาวะเป็นเลือดร่วมกับการมีไข้ขาวออกมาในปัสสาวะพร้อมกัน เป็นข้อสันนิษฐานที่มีน้ำหนักมากกว่าจะเป็นโรคไต

3. **ปัสสาวะขุ่น** อาจเกิดจากมีเม็ดเลือดแดง (ปัสสาวะเป็นเลือด) เม็ดเลือดขาว (มีการอักเสบ) แบคทีเรีย (มีการติดเชื้อ) หรืออาจมีสิ่งที่ร่างกายขับออกจากไตแต่ละลายไม่ดี เช่น พวกคริสตัลต่างๆ เป็นต้น

4. **การผิดปกติของการถ่ายปัสสาวะ** เช่น การถ่ายปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะแสบ ปัสสาวะรด เบ่งปัสสาวะ เหล่านี้มักเป็นความผิดปกติของทางเดินปัสสาวะ เช่น กระเพาะปัสสาวะ ต่อมลูกหมากและท่อปัสสาวะ เป็นต้น

5. **การปวดท้องอย่างรุนแรง (colicky pain)** ร่วมกับการมีปัสสาวะเป็นเลือด ปัสสาวะขุ่น หรือมีกรวดทราย แสดงว่าเป็นนิ่วในไตและทางเดินปัสสาวะ

6. **การมีก้อนบริเวณไต** หรือบริเวณบั้นเอวทั้งสองข้าง อาจเป็นโรคไตเป็นถุงน้ำ การอุดตันของไตหรือเนื้องอกของไต

7. **การปวดหลัง** ในความหมายของคนทั่วไป อาจไม่ใช่โรคไตเพราะปวดบริเวณเอวมักเป็นจากกระดูกและข้อหรือกล้ามเนื้อ ในกรณีที่กรวยไตอักเสบ จะมีอาการไข้หนาวสั่น และปวดหลังบริเวณไต คือ บริเวณสันหลังใต้ซี่โครงซี่สุดท้าย

อาการและอาการที่แสดงทั้งหมดที่กล่าวนี้จัดเป็นอาการและอาการแสดงเฉพาะที่ (local signs & symptoms) ซึ่งได้แก่ ไต ทางเดินปัสสาวะ และการถ่ายปัสสาวะ

อีกกลุ่มหนึ่งของอาการและอาการแสดงที่ชวนให้สงสัยหรือเป็นส่วนหนึ่งของโรคไต คือ อาการและอาการแสดงทั่วไป (systemic signs & symptoms) เช่น

1. **บวม** เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นโรคไตจะบวม โดยเฉพาะการบวมที่บริเวณหนังตาตอนเช้าหรือหน้าบวม ซึ่งถ้าเป็นมากจะบวมทั้งตัว อาจเกิดได้ในโรคไตหลายชนิด แต่ที่พบบ่อยคือโรคไตอักเสบชนิดเนฟโรติกซินโดรม (Nephrotic Syndrome)

อย่างไรก็ตาม บวมอาจเป็นจากโรคตับ โรคหัวใจ การขาดสารอาหารโปรตีน ความผิดปกติเกี่ยวกับฮอร์โมนและบวมชนิดไม่รู้สาเหตุ ต้องใช้การซักประวัติ ตรวจร่างกาย และการตรวจทางห้องปฏิบัติการแยกแยะ และ/หรือยืนยันให้แน่นอน

2. **ความดันโลหิตสูง** เนื่องจากไตสร้างสารควบคุมความดันโลหิต ประกอบกับไตรักษาคุลน้ำและเกลือแร่ เพราะฉะนั้น ความดันโลหิตสูงอาจเป็นจากโรคไตโดยตรง หรือในระยะไตวายมากๆ ความดันโลหิตก็จะสูงได้ นอกจากนี้ ถ้าเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงไตตีบก็จะทำให้ความดันโลหิตสูงได้

อย่างไรก็ตาม สาเหตุของความดันโลหิตสูงมีมากมาย โรคไตเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งเท่านั้น แต่มักเป็นสาเหตุที่รักษาให้หายขาดได้

3. **ซีดหรือโลหิตจาง** เช่นเดียวกับความดันโลหิตสูง สาเหตุของโลหิตจางมีหลายชนิด แต่สาเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับไตคือโรคไตวายเรื้อรัง (Chronic renal failure) เนื่องจากปกติไตจะสร้างสารอีริโทรโพอิติน (Erythropoietin) เพื่อกระตุ้นไขกระดูกให้สร้างเม็ดเลือดแดง เมื่อเกิดไตวายเรื้อรัง ไตไม่สามารถสร้างอีริโทรโพอิตินไปกระตุ้นไขกระดูกได้ ทำให้ซีดหรือโลหิตจาง มีอาการอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย หน้ามืด เป็นลมบ่อยๆ

นอกจากนี้ อาการและอาการแสดงอื่นๆ อาจเป็นข้อสงสัยว่าจะเป็นโรคไตได้ซึ่งมีมากมายแต่เล็กๆ น้อยๆ เกินกว่าจะบรรยายได้หมดในที่นี้

ขอแนะนำว่า ถ้าอยากรู้ว่าเป็นโรคไตหรือไม่นั้น ต้องไปพบแพทย์ ทำการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และตรวจทางห้องปฏิบัติการเท่าที่จำเป็น ในวงสนทนานั้น ไม่สามารถจะบอกได้แน่นอนว่าเป็นหรือไม่เป็นโรคไต แต่น่าจะเป็นการจุดประกายที่จะนำพาบุคคลนั้นไปได้รับการพบแพทย์และเข้าขบวนการตรวจทางการแพทย์ซึ่งแน่นอนและถูกต้องที่สุด โดยอาจขอพบและปรึกษาแพทย์โรคไตซึ่งอาจเป็นอายุรแพทย์โรคไต (Nephrologist) หรือศัลยแพทย์ระบบทางเดินปัสสาวะ (Urologist) อีกท่านหนึ่งก็ได้

My Dream...คือความฝันของฉัน
บางส่วนของเรียงความฉบับภาษาอังกฤษโดยเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

My Dream by Kasmee Kuere, Attarkiah Islamiah School, Narathiwat

ความฝันเป็นเพียงแค่สิ่งเล็กๆ ในหัวใจคน แต่ก็มีเหตุผลที่คนนำความฝันมาใช้สู้กับปัญหา ความฝันถึงแม้ไม่หยุดนิ่ง ไม่มีกฎเกณฑ์ และไม่ว่าความฝันจะเป็นจริงหรือไม่ แต่มันก็ทำให้เรารู้สึกว่าเราควรจะทำวันนี้ให้ดีกว่าเมื่อวาน เราจึงควรจะมีใจกับความฝันของตัวเอง

เมื่อฉันเกิดมาในโลกใบนี้ฉันก็เหมือนกับคนอื่นๆ ที่อยากจะทำความฝันของตัวเองให้เป็นจริง ฉันมีความฝันมากมายซึ่งบางความฝันก็ดูเหมือนจะยากที่จะเป็นความจริงได้ แต่ถึงแม้ฉันจะฝันเอาไว้สูงแต่ก็ไม่เคยยอมแพ้ ฉันคิดแต่ว่าต้องมีสักวันที่ความฝันของฉันจะเป็นความจริง

ความฝันของฉัน คือการที่ฉันสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี เพราะภาษาอังกฤษทำให้ฉันคุยกับคนต่างชาติได้ เวลาที่ฉันไปต่างประเทศฉันจะได้คุยกับคนที่นี่และมั่นใจได้ว่าไม่มีใครมาหลอกเพราะเขารู้ว่าฉันเข้าใจในสิ่งที่เขาพูด นอกจากนั้นฉันก็ฝันอยากจะเป็นมัคคุเทศก์และพาคนอื่นๆ ไปเที่ยวรอบโลก ฉันรู้ว่าสิ่งแรกที่ฉันจะต้องทำเพื่อที่จะไปให้ถึงฝันก็คือ การไปเรียนภาษาอังกฤษที่ประเทศออสเตรเลียและทำงานที่นั่น หลังจากนั้นก็กลับมาเพื่อสอบให้ได้ใบอนุญาตทำงานเป็นมัคคุเทศก์ซึ่งฉันคิดว่าฉันมีโอกาสที่จะทำมันให้ได้

Dream is only one part of people's heart. It is one reason to causing them to fight with the problems. A dream is not stable. A dream is not rules. Though a dream will become true or not. We should make today better than yesterday. We are capable to be proud with it.

I was born to this world and think same with other people that only want to be truth in my dream. As a human, I have a lot of dreams. Some dreams are not difficult to success but some dreams are very high. Even it is very high, I never fail. I just think that one day I can reach to my target.

My dream is to be expert in English language. Because the English language is easy to speak with foreigner. Beside that I think I will be safe if I in abroad, that is, nobody will come to lie for me because they know that I can understand what they speaking. Next, I want to be a guide and lead people to go around the world. First step, that I realize about how to reach my dream is going to study English course at Australia. Then do some job for experience and come back to home to examine for the license of guide. I think I will have opportunity to do it.

My Dream by Nurhidayah Useng, Khanaraj Bamrung, Yala

ความฝันคือสิ่งหนึ่งซึ่งดีสำหรับทุกคน เพราะความฝันบันดาลสิ่งที่ดีสมปรารถนาให้กับคน อย่างเช่นอนาคตที่สวยงามและชีวิตที่ดีพร้อม ข้าพเจ้าคิดว่าทุกคนก็ต้องมีฝันของตัวเองซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา ข้าพเจ้าก็มีฝันที่สวยงามของตนเองดังเช่นที่ทุกคนในโลกมี

ความฝันของข้าพเจ้าคือการได้เป็นหมอซึ่งมันเป็นฝันที่สวยงาม ข้าพเจ้าคิดว่าในโลกนี้หมอก็คนสำคัญ ถ้าไม่มีหมอก็คงจะมีปัญหามากมาย การเข้าเรียนหมอในเมืองไทยนั้นข้าพเจ้าคิดว่ายาก ถ้าข้าพเจ้าได้เป็นหมอจริง ก็คงเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของตัวเองที่จะทำให้ข้าพเจ้าทำอะไรอีกหลายอย่างให้สำเร็จด้วยความมั่นใจ และถ้าข้าพเจ้าได้เป็นหมอ ก็ทำสิ่งต่างๆ ให้กับตัวเองด้วย อย่างเช่นหาเงินให้ตนเองบ้าง แต่ทั้งนี้ข้าพเจ้าก็ไม่เชื่อว่าเงินสามารถซื้อได้ทุกอย่างและไม่สามารถซื้อความสุขได้ ถึงแม้คนส่วนใหญ่จะคิดอย่างนั้นก็ตาม

ความฝันทำให้คุณมองเห็นอนาคตและชีวิตที่คุณต้องการ แต่คุณจะได้รับในสิ่งที่คุณต้องการเมื่อคุณเป็นคนดี เมื่อไหร่ก็ตามที่คุณทำดีคุณก็จะได้รับแต่สิ่งดี แต่ถ้าคุณไม่ทำในสิ่งดี ชีวิตคุณก็จะเป็นดังเช่นที่คุณได้กระทำลงไป

Dream is something good for everybody because it can make many things for you such as the perfect future and the perfect life etc. I think everybody must have their own dream, it is normal. I also have a nice dream like people in the world.

My dream is doctor. I think it is the nice dream for me because it very important for the world if there are no doctor in the world it can make problem for every things and doctor it very difficult to learn in Thailand. If I can be doctor, I will feel I can win everything by myself. If I can be doctor, it makes many things for me such as money. I believe that everybody would like to be rich person like me because now money is very important. Money can buy everything even some person think that money can buy happiness but I think it is wrong. Because money can't buy happiness. Than it is some cause for me would like to be doctor.

Dream it can show some of you're future and your life but your life will perfect it for you and Allah because if you is a perfect person. Sure you have many good things for you but if you can't be perfect person of course your life will be like you act.

My Dream by Miss Tasneem Chelah (nazneen), Demonstration School, Pince of Songkla University

คุณเคยมีความฝันบ้างไหม ฝันว่าตัวเองอยากจะเป็นอะไรเมื่อโตขึ้น?

ฉันเป็นเด็กผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่งและฉันก็มีฝัน.....ในฝันของฉัน ฉันจะเป็นนักการทูต และฉันก็ฝันว่าฉันจะเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่

เมื่อฉันยังเล็ก ฉันเคยฝันว่าอยากเป็นวิศวกร เพราะฉันคิดว่าวิศวกรเป็นคนฉลาด แต่เมื่อฉันขึ้นชั้นม.3 ฉันเริ่มไม่ชอบเรียนเลขและวิทยาศาสตร์เพราะฉันรู้สึกว่ามันยากและฉันก็ทำคะแนนได้ไม่ดีนัก แต่ฉันกลับชอบเรียนวิชาภาษาต่างประเทศและก็ได้คะแนนดีเสมอในวิชาภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส ชอบคุณอัลเลาะห์.....ดังนั้น ฉันจึงคิดว่าควรจะทำอะไรที่จะสามารถใช้ความสามารถทางด้านภาษาของฉัน เช่น การเป็นนักการทูต เป็นล่าม เป็นมัคคุเทศน์ หรือเป็นอาจารย์สอนภาษาในมหาวิทยาลัย.....แต่คุณรู้ไหมทำไมฉันอยากเป็นนักการทูต ก็เพราะมันเป็นงานที่ทำหาย ถ้าคุณเป็นนักการทูตคุณจะมีโอกาสเดินทางไปยังที่ต่างๆ และก็จะได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆจากหลายๆที่ นอกจากนั้นคุณก็จะรู้จักวัฒนธรรมต่างๆและมีเพื่อนใหม่จากหลายๆประเทศ

ฉันคิดว่าฉันจะเป็นนักการทูตที่ดีได้เพราะฉันก็สนใจทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย ส่วนนิสัยส่วนตัวของฉันก็ชอบเข้าสังคมและมีจิตใจที่เปิดกว้าง ฉันชอบที่จะคบเพื่อนและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนๆของฉันมักจะพูดอยู่เสมอว่าฉันเป็นคนที่เข้ากับคนง่ายและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่ก่อนที่จะไปถึงฝันฉันรู้ว่าฉันต้องตั้งใจเรียนและฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษให้ดี และต้องเรียนรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ให้มากขึ้นโดยเฉพาะในสาขาทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉันรู้ว่าการเป็นนักการทูตไม่ใช่เรื่องง่ายแต่ฉันก็จะทำให้ดีที่สุด

นอกจากนั้น ยังมีอีก 2 อย่างที่สำคัญที่ฉันจะต้องทำก็คือ ฉันสัญญากับตัวเองว่าจะดูแลพ่อแม่ของฉันให้ดีเมื่อท่านแก่ตัวลง ส่วนอีกอย่างก็คือฉันตั้งใจที่จะเป็นชาวมุสลิมและได้เกิดมาในครอบครัวมุสลิมที่ดี ดังนั้นฉันจะเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่และจะเป็นมุสลิมที่ดีด้วย ทั้งสองอย่างนี้อาจจะยากกว่าการเป็นนักการทูตด้วยก็เป็นได้ แต่ฉันจะทำให้ดีที่สุด ฉันจะทำให้พ่อแม่ภูมิใจในตัวฉันและจะทำความฝันของตัวเองให้เป็นความจริง

Do you ever had a dream about what do you want to be when you are grown up?

I'm an ordinary girl and I've a dream. My dream is to become an ambassador, a good child of my parents and a good Muslim.

When I was a child, I wanted to be an engineer. Because I thought to be an engineer was very smart. But when I was in M.3, I realized that I didn't like Science and Mathematics. Because they were very difficult and I also got bad grades in those subjects. On the other hand, I loved to

study foreign language; I always got A in English and French. Thank you Allah! So, now I want to do something that allows me to show my language talent such as being an ambassador, a translator, a tour guide or a university lecturer. Do you know why I want to be an ambassador? Because I think this career is very challenging. You will have an opportunity to go to many parts of the world, and you will always get new experiences from different places. Moreover, you can get new knowledge about cultures, and know more new friends from other countries.

I think I can be a good ambassador because I'm interested in international relations. As for my characteristics, I'm sociable and open-minded. I like to make friends and I'm ready to learn about new things. My friends always tell me that I'm friendly and kind. However, before I can fulfill my dream, I know that I should keep learning and practicing my language skills. I should also learn more about politics, especially international relations. I know that to be an ambassador isn't easy, but I will try my best, Insha-Allah

Besides that, I've two more important things to do. I have promised myself that I will take a good care of my parents when they are old. I'm so proud that I'm grown up in a good Muslim family, so I will be their good child and I will be a good Muslim. This might be even more difficult than becoming ambassador, but I'll try my best. I will make my parents proud of me and I will make my dream comes true.

-
- แปลเป็นภาษาไทยโดยนายวัฒนชัย นิรันดร กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ
 - คัดจากหนังสือ My Dream คือความใฝ่ฝันของฉัน หนังสือรวมเรียงความเรื่องความฝันฉบับภาษาอังกฤษของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดพิมพ์โดยกลุ่มนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย สถาบันสอนภาษาอีซีอิงลิชติวเตอร์ EET วารสารโรตีมะตะปะ และคนหนุ่มศรีเอซัน
- โดยการสนับสนุนงบประมาณจากกรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ

เรื่องน่ารู้

วันสำคัญของศาสนาต่างๆ ในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2550

มกราคม

วันที่ 1	ศาสนาพุทธ	วันขึ้นปีใหม่ คือ วันเปลี่ยนพุทธศักราชใหม่
	ศาสนาอิสลาม	วันอีดิ้ลอัฎฮา วันที่พี่น้องมุสลิมทั่วโลกร่วมเฉลิมฉลอง และเป็นพิธีการประกอบพิธีฮัจย์ ณ นครมักกะห์
	ศาสนาคริสต์	วันสมโภชพระนางมารีย์ พระมารดาของพระเยซูเจ้า
วันที่ 5	ศาสนาซิกข์	วันคล้ายวันประสูติของพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ พระศาสดาพระองค์ที่สิบแห่งศาสนาซิกข์
วันที่ 7	ศาสนาคริสต์	วันสมโภชพระคริสต์เจ้าแสดงองค์แก่หมู่บัพติศมาซึ่งเป็นชาวต่างชาติต่างศาสนา
วันที่ 20	ศาสนาอิสลาม	วันขึ้นศักราชใหม่อิสลาม
วันที่ 29	ศาสนาอิสลาม	วันอาชูรอห์ วันที่ท่านศาสดามุฮัมมัดได้ถือศีลอดและส่งเสริมให้มุสลิมปฏิบัติตามและให้ถือศีลอดในวันที่ 9 มุฮัรรอหม่อีกหนึ่งวัน

กุมภาพันธ์

วันที่ 16	ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู	วันคล้ายวันอภิเษกสมรสของพระศิวะกับพระแม่อูมา
วันที่ 21	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันพุธรับเถ้า การโปรยเถ้าลงบนศีรษะเป็นประเพณีการแสดงออกถึงความสำนึกผิดกลับใจ และใช้โทษความผิด

มีนาคม

วันที่ 3	ศาสนาพุทธ	วันมาฆบูชา วันแสดงโอวาทปาติโมกข์คือคำสอนที่เป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา
วันที่ 19	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชนักบุญยอแซฟ ภัสดาของพระนางพรหมจารีมารีย์ บิดาเลี้ยงของพระเยซู
วันที่ 20	ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู	วันนวราตรี เทศกาลถือศีลกินเจของชาวพราหมณ์-ฮินดู (1 ปี มี 2 ครั้ง)

วันที่ 31 ศาสนาอิสลาม วันเมอลิดนบี วันคล้ายวันประสูติของศาสดามุฮัมมัด

เมษายน

- วันที่ 1 ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก วันอาทิตย์มหาทรมาน (แห่ใบลาน)
ระลึกถึงการเข้ารับมหาทรมานของพระเยซูคริสต์เจ้า
ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ วันอาทิตย์ทางตาล วันที่พระเยซู
เสด็จเข้าสู่กรุงเยรูซาเล็ม โดยฝูงชนเอาเสื้อผ้านุ่งกับกิ่งไม้
(ทางตาล) มาปูถนนต้อนรับซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่ง
สันติภาพ
- วันที่ 5 ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก วันพฤหัสบดีศักดิ์สิทธิ์ ระลึกถึงพระ
เยซูคริสต์เจ้า ทรงตั้งศิลาหาสนิทเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระองค์
- วันที่ 6 ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก วันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ ระลึกถึงพระ
เยซูคริสต์เจ้า ทรงรับทรมานและสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน
ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ วันศุกร์ประเสริฐ วันที่พระเยซูคริสต์เจ้า
ทรงถูกตรึงบนไม้กางเขนเพื่อไถ่บาปมนุษย์
- วันที่ 7 ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก วันเสาร์ศักดิ์สิทธิ์ ระลึกถึงชัยชนะที่ทำให้
มนุษย์มีความหวังที่จะชนะอำนาจบาป ความมืด และความ
ชั่วทั้งหลาย
- วันที่ 8 ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก วันสมโภชพระเยซูเจ้าทรงกลับคืน
พระชนม์ชีพ (วันปัสกา) ผู้ชนะเหนือความตาย
ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ วันพระเยซูคริสต์ทรงคืนพระชนม์
เป็นวันที่สามหลังจากการถูกฝังศพไว้ในอุโมงค์และทรง
คืนพระชนม์ชีพขึ้นจากความตาย เป็นการประกาศชัย
ชนะเหนืออำนาจของบาปและความตาย
- วันที่ 13-15 ศาสนาพุทธ วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ของไทยโบราณ
- วันที่ 13-14 ศาสนาซิกข์ วันวิสาขี วันที่พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ทรง
สถาปนาประชาคมซิกข์ (คาลซา) ในปี ค.ศ. 1699 เป็น
ครั้งแรก และได้ทรงประทานศาสนสัญลักษณ์ "5ก"
เป็นศาสนสัญลักษณ์ประจำกายของซิกข์ศาสนิกชน

พฤษภาคม

วันที่ 20	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ ระลึกถึงการที่เราจะได้กลับไปมีชีวิตร่วมอยู่กับพระบิดาเจ้า พร้อมกับพระคริสตเจ้า ผู้นำเราเข้าสู่พระราชาธิปไตย
วันที่ 27	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชพระจิตเจ้า ฉลองพระ บุคคลที่ 3 ของพระเจ้า ผู้ทรงเป็นพลังกำลังของมนุษย์ ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์
วันที่ 31	ศาสนาพุทธ	วันวิสาขบูชา คือวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า

มิถุนายน

วันที่ 3	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชพระตรีเอกภาพ พระเจ้า ประกอบด้วยสามพระบุคคล คือ พระบิดา พระบุตร พระจิตที่ทรงเป็นหนึ่ง
วันที่ 8	ศาสนาพุทธ	วันอัฐมีบูชา วันถวายพระเพลิงพุทธสรีระ
วันที่ 10	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชพระวรกายและพระโลหิต ของพระคริสตเจ้า ระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าภายใต้ รูปลักษณะของขนมปังและเหล้าองุ่นในพิธีมิสซาบูชา
วันที่ 16	ศาสนาซิกข์	วันคล้ายวันสละชีพเพื่อพิทักษ์ธรรมของพระศาสดาคุรุ อรยันเดว พระศาสดาพระองค์ที่ 5 แห่งศาสนาซิกข์ ใน ปี ค.ศ. 1606
วันที่ 29	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	วันสมโภชนักบุญเปโตรและนักบุญ เปาโลอัครสาวก เป็นอัครสาวกผู้ก่อตั้งพระศาสนจักรที่กรุงโรม

หมายเหตุ - เฉพาะศาสนาพุทธ นอกจากวันสำคัญที่ระบุข้างต้น ในแต่ละเดือน ยังมีวันอัมมัสสวนะหรือวันพระ
เดือนละ 4 วัน ซึ่งเป็นวันที่ชาวพุทธรักษาศีลฟังธรรม

ข้อมูลจาก - วันสำคัญทางศาสนา จัดพิมพ์โดยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

คุณรู้หรือไม่

คุณรู้หรือไม่

คุณรู้หรือไม่ฉบับนี้ขอเริ่มด้วยคำเฉลยสำหรับคำถามประจำฉบับที่ 33 ต่อด้วยคำถามประจำฉบับที่ 34 ลองดูว่าตอบกันได้กี่ข้อนะคะ

คำเฉลย “คุณรู้หรือไม่” หนังสือวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ 33 (ตุลาคม – ธันวาคม 2549)

1. พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เดินทางเยือนลาวเป็นประเทศแรกภายหลังเข้ารับหน้าที่นายกรัฐมนตรีคนที่ 24 ของไทย (ค)
2. การประชุมระดับผู้นำอาเซียนที่ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งกำหนดจัดในเดือนธันวาคม 2549 ต้องเลื่อนออกไปเนื่องจากพายุไต้ฝุ่นซ็องจูเรียน (ก)
3. Black Tuesday เป็นคำเรียกขานวันที่ 19 ธันวาคม 2549 (ค) จากกรณีตลาดหลักทรัพย์ของไทยตกกว่า 108 จุดอันเนื่องมาจากมาตรการสกัดการเก็งกำไรค่าเงินบาทของธนาคารแห่งประเทศไทย
4. ณ ปี 2549 ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติมาแล้ว 60 ปี (ค)
5. เลขานุการสหประชาชาติที่กำหนดครบวาระในเดือนธันวาคม 2549 ชื่อนายโคฟี อันนัน (ง)

คุณรู้หรือไม่ ประจำหนังสือวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ 34 (มกราคม – มีนาคม 2550)

1. ปี 2550 เป็นปีที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น โดยทั้งสองประเทศได้ตกลงที่จะจัดกิจกรรมที่ประเทศของตนตลอดทั้งปีนี้ อยากรทราบว่า จนถึงปี 2550 ทั้งสองประเทศได้เจริญความสัมพันธ์ทางการทูตมาครบกี่ปี

ก. 90 ปี ข. 100 ปี ค. 110 ปี **ง. 120 ปี**

2. ปัจจุบัน กระทรวงการต่างประเทศมีสำนักงานในจีนรวม 9 แห่ง กระจายอยู่ตามมหานครและเมืองสำคัญของจีน อยากรทราบว่า มหานครและเมืองใดข้างล่างนี้ที่ไม่มีสำนักงานของไทยตั้งอยู่

ก. เจิ้งตู เซี่ยเหมิน ซีอาน **ข. กุ้ยโจว ฉงชิ่ง เทียนจิน**
ค. ปักกิ่ง คุณหมิง กวางโจว ง. หนานหนิง เซียงไฮ้ ฮ่อกง

3. วันที่ตรงกับวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ

ก. 14 เมษายน 2528

ข. 14 เมษายน 2428

ค. 14 เมษายน 2518

ง. 14 เมษายน 2418

4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ อยากทราบว่าประเทศใด

ก. ลาว

ข. กัมพูชา

ค. เวียดนาม

ง. พม่า

5. รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลเริ่มมีขึ้นในปีใด

ก. 2530

ข. 2535

ค. 2540

ง. 2545

วิทยุสารนรมย์ AM 1575 KHz **ผังรายการ** **(ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2550)**

วัน/เวลา	05:30-06:00	06:00-06:30	06:30-07:00	17:30-18:00	18:00-18:30	19:00-19:30	22:00-22:30
จันทร์	สารนรมย์ ยามเช้า	รอบบ้านเรา	สาระน่ารู้ งานกองสุล	อังกฤษ อินเตอร์เน็ต	คุยกัน วันจันทร์	ดาวดวงน้อย	หน้าต่าง โลกกว้าง
อังคาร	ละคร เจสิมพระเกียรติ	รอบบ้านเรา	ปฏิกนกะจาก สำนักตราเลขารัการ	เปิดโลก ยามเย็น	หลายคน อยากรู้	ดาวดวงน้อย	หน้าต่าง โลกกว้าง
พุธ	ทันโลกทันฟ้า	รอบบ้านเรา	รู้รอบโลก	UN 360 องศา	คุยกัน วันพุธ	ดาวดวงน้อย	หน้าต่าง โลกกว้าง
พฤหัสบดี	สุขภาพ รับอรุณ	รอบบ้านเรา	นาฬิกาสาร-	เปิดโลก ยามเย็น	รักษ์ สิ่งแวดล้อม	ดาวดวงน้อย	หน้าต่าง โลกกว้าง
ศุกร์	เพลงสากล พาเพลิน	รอบบ้านเรา	กองสุล สัมพันธ์	รู้กฎหมาย สบายใจ	คุยกัน วันศุกร์	ดาวดวงน้อย	หน้าต่าง โลกกว้าง

ขอเชิญฟังวิทยุของออนไลน์ได้ทั้งเว็บไซต์ www.mfa.go.th/radio_saranrom
 หนังสือวิทยุสารนรมย์ออนไลน์ www.mfa.go.th/saranrom_journal
 E-mail : radio__saranrom@mfa.go.th